

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

Документу державного планування

**“Стратегія розвитку Кропивницької
міської територіальної громади на
період до 2030 року**

та

**План заходів на 2025 – 2027 роки з
реалізації Стратегії розвитку
Кропивницької міської територіальної
громади на період до 2030 року”**

Розділ “Охорона навколишнього природного середовища”

Виконавець

ФОП Максимова Юлія Сергіївна, реєстраційний номер №10000002237853 від 22.12.2021 р..

Тел. : 044 338 9370

Email : office@juliesdata.com

Аналіз наданих даних виконується в геоінформаційних системах QGIS, SAGA за допомогою інструментів бази даних містобудівного кадастру QGISgp ©Yuliia Maksymova 2019 - 2022

juliesdata.com

facebook.com/juliesdata

[twitter @juliesdata](https://twitter.com/juliesdata)

Даний твір є об'єктом авторських прав. © Юлія Максимова, Олексій Бойко.

Поширення та цитування можливе лише за умови посилання на першоджерело.

Кропивницький-2024

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Географ-геоеколог,
кандидат географічних
наук_____

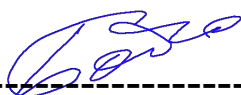
Купач Т.Г.

Геоеколог, менеджер природокористування,
кандидат географічних
наук_____

Корогода Н.П.

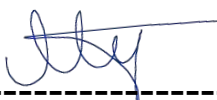
Керівник, спеціаліст із SEO
та геоінформаційних
систем_____

Бойко О.Ю.

Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії
післядипломної освіти та управління № 25-01 від 31 березня 2021р.
Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії
післядипломної освіти та управління № 05-05 від 02 лютого 2022р.

Інженер-геоінформатик,
спеціаліст із SEO,
к.т.н._____

Максимова Ю.С.

Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії
післядипломної освіти та управління № 25-03 від 31 березня 2021р.
Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії
післядипломної освіти та управління № 05-16 від 02 лютого 2022р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	5
1 ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	6
Зміст та основні цілі ДДП	6
Узгодженість ДДП із цілями документів вищого рівня	12
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДДП НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ	16
2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка	16
2.2 Викиди парникових газів	17
2.3 Водні ресурси	20
2.4 Атмосферне повітря	23
2.5 Радіаційний стан	25
2.6 Стан здоров'я мешканців	26
2.7 Земельні ресурси та ґрунти	30
2.8 Біорізноманіття	33
2.10 Землі лісового фонду	43
2.11 Смарагдова мережа та водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО	43
2.12 Екомережа	43
2.13 Перспективні до заповідання території в межах громади	45
2.14 Історико-культурні об'єкти	46
2.15 Поводження з відходами	51
2.16 TOWS аналіз	54
2.17 Основні екологічні проблеми території громади	57
2.18 Прогнозні зміни стану довкілля, якщо документ державного планування не буде затверджено	60
3 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	65
4 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДДП, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	68
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДДП, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДДП	69
Основні міжнародні та національні зобов'язання	69
Процедура ОВД	78
Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	78
Інформація про обговорення Звіту про стратегічну екологічну оцінку	78
6 ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	79
6.1 Атмосферне повітря	79
6.2 Клімат	80
6.3 Водні ресурси	82
6.4 Земельні ресурси	82
6.5 Відходи	83
6.6 Біорізноманіття	83

6.7 Природоохоронні території	84
6.8 Здоров'я населення	84
6.9 Історико-культурна спадщина	84
6.10 Транскордонний вплив	85
6.11 Результати розділу	85
7 ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	89
8 ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ	92
8.1 Вихідні дані для виконання оцінки	92
8.2 Використані інструменти та методи	92
8.3 Планувальні альтернативи	93
8.4 Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту	94
8.5 Ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів) під час здійснення стратегічної екологічної оцінки	94
9 ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	95
Вибір екологічних показників	95
Індикатори моніторингу	95
Збір статистичних даних	102
Додаткова інформація щодо моніторингу довкілля	102
10 ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	102
11 РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	102

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДДП	Документ державного планування
ДСТУ	Державний стандарт України
ДСанПіН	Державні санітарні правила і норми
ОДА	Обласна державна адміністрація
ТГ	Територіальна громада
ПЗФ	Природно-заповідний фонд
Стратегія	Ця Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року та План заходів на 2025 – 2027 роки з реалізації стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року
Регіональна доповідь	Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Кіровоградській області ¹
СЕО	Процедура стратегічної екологічної оцінки документу державного планування
Звіт	Цей звіт про стратегічну екологічну оцінку

1

<https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyi-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolysnogo-seredovyshha-v-ukrayini/>

ВСТУП

Замовник документу державного планування: Виконавчий комітет Кропивницької міської ради, вулиця Велика Перспективна, 41, Кропивницький, Кіровоградська область, 25000, 0522 247 374, e-mail: kmtr.gov.ua.

Виконавець стратегічної екологічної оцінки ДДП "Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року" — ФОП Максимова Юлія Сергіївна (реєстраційний номер №10000002237853 від 22.12.2021 р.).

1 ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Зміст та основні цілі ДДП

Відповідно до п. 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування - стратегії, плани, схеми, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

В таблиці 1.1 наведено основні стратегічні, оперативні цілі та заходи, які планується реалізувати в межах Стратегії.

Таблиця 1.1
Цілі, завдання та заходи "Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року"

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання/очікувані результати
1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	1.1. Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	1.1.1 Сприяння створенню нових та розширенню діючих підприємств з високою часткою доданої вартості, у тому числі розвитку діяльності виробників крафтової та локальної продукції
		1.1.2 Створення та розвиток індустріальних парків, зокрема екологічного напрямку
		1.1.3 Створення кластерів різної спеціалізації у галузях з високим економічним потенціалом
		1.1.4 Сприяння ефективному розвитку інфраструктури поліфункціональних транспортно-логістичних хабів
		1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі
	1.2. Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	1.2.1 Підтримка розвитку малого та середнього підприємництва, у тому числі соціального підприємництва, та стимулювання експортоорієнтованості
		1.2.2 Сприяння ефективному розвитку і популяризації інвестиційних пропозицій та співробітництва з потенційними інвесторами, у тому числі у ключових секторах економіки
		1.2.3 Впровадження заходів із стимулювання та підтримки підприємницької активності, самозайнятості та працевлаштування, у тому числі вразливих категорій населення

		1.2.4 Формування та промоція позитивного інвестиційного іміджу громади, зокрема в рамках міжнародного співробітництва 1.2.5 Сприяння залученню коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації публічних інвестиційних проєктів розвитку 1.2.6 Розбудова усіх форм партнерств, у тому числі розвиток міжнародного територіального співробітництва та співробітництва територіальних громад 1.2.7 Розвиток інституційної спроможності органу місцевого самоврядування у сфері стратегічного планування, проєктного менеджменту, цифровізації 1.2.8 Сприяння нарощуванню потенціалу житлового та нежитлового будівництва з урахуванням сучасних вимог безпеки, безбар'єрності, енергоефективності тощо 1.2.9 Створення та забезпечення ефективної діяльності Агенції розвитку громади
	1.3. Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	1.3.1 Сприяння розбудові та розвитку інфраструктури інноваційної екосистеми, зокрема технологічних парків, наукових парків, цифрових хабів тощо 1.3.2 Підтримка реалізації економічних проєктів, у тому числі інноваційних, у ключових секторах економіки на принципах екологічної та цифрової трансформації з урахуванням факторів безпеки 1.3.3 Налагодження співпраці із закладами освіти з метою удосконалення системи підготовки професійних кадрів відповідно до потреб пріоритетних галузей економіки
2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	2.1. Інфраструктурний розвиток території	2.1.1 Розроблення та впровадження комплексного плану просторового розвитку; оновленої містобудівної документації, у тому числі з урахуванням розвитку безпекової інфраструктури 2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності 2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевості 2.1.4 Модернізація та адаптивність джерел генерації теплової енергії та мереж теплопостачання з урахуванням енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії

		2.1.5 Розбудова системи розподіленої енергогенерації з використанням альтернативних джерел енергії 2.1.6 Впровадження технологій енергоефективності та застосування альтернативних джерел енергії; удосконалення системи енергетичного менеджменту 2.1.7 Створення фізичного безбар'єрного простору та облаштування об'єктів фізичного оточення доступністю для всіх груп населення 2.1.8 Збереження та розвиток комфортних, цілісних та безпечних відкритих публічних просторів як місць взаємодії у громаді 2.1.9 Відновлення інфраструктури, зокрема критичної та соціальної, об'єктів житлового та громадського призначення, з метою ліквідації негативних наслідків збройної агресії
	2.2. Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	2.2.1 Розробка та реалізація концепції сталої міської мобільності 2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення 2.2.3 Розвиток інфраструктури та оновлення парку громадського транспорту, у тому числі підвищення якості транспортного сполучення
	2.3. Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	2.3.1 Збільшення фонду захисних споруд цивільного захисту; розвиток системи оповіщення та інформування 2.3.2 Створення та забезпечення функціонування центрів безпеки, у тому числі пожежно-рятувальних підрозділів 2.3.3 Сприяння створенню безпекових умов шляхом реалізації проєкту «Поліцейський офіцер громади»
	2.4. Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	2.4.1 Розвиток та модернізація мережі кластерних та надкластерних закладів охорони здоров'я із створенням безбар'єрного, інклюзивного, безпечного медичного простору з урахуванням ґендерного підходу 2.4.2 Розбудова спроможної системи громадського здоров'я (фізичного та психічного); у тому числі створення умов для профілактики хвороб та їх раннього виявлення 2.4.3 Збереження та розвиток кадрового потенціалу закладів охорони здоров'я 2.4.4 Розбудова спортивної та фізкультурно-оздоровчої, у тому числі інклюзивної, інфраструктури

		2.4.5 Розвиток, підтримка та промоція спорту, фізичної активності й реабілітації та здорового способу життя, у тому числі серед вразливих категорій населення
	2.5. Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	2.5.1 Розробка і впровадження системи управління відходами
		2.5.2 Впровадження сучасних технологій і заходів очистки стічних вод
		2.5.3 Впровадження сучасних заходів з розчищення русел річок та прибережних захисних смуг; розбудова та розширення «зелено-блакитної» інфраструктури
		2.5.4 Розвиток формування екологічної мережі і системи еколого-економічного балансу території та об'єктів природно-заповідного фонду
3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	3.1. Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	3.1.1 Формування оптимальної мережі та покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, культури та соціального захисту; забезпечення якості надання послуг
		3.1.2 Розвиток та покращення доступного і комфортного освітнього, культурного та соціального простору, у тому числі з урахуванням потреб вразливих груп населення та принципу ґендерної рівності
		3.1.3 Сприяння здобуттю професійної підготовки за дуальною формою здобуття освіти
		3.1.4 Створення умов для підтримки та розвитку інтелектуального, творчого та фізичного потенціалу усіх груп населення; сприяння підвищенню їхньої інтеграції у суспільне життя
		3.1.5 Створення громадських просторів для успішної самореалізації жителів; підвищення рівня якості надання послуг та створення рівних можливостей для розвитку особистості
		3.1.6 Створення нових моделей та забезпечення ефективного функціонування закладів культури, зокрема публічних бібліотек; цифровізація їх діяльності
		3.1.7 Впровадження заходів з утвердження української національної і громадянської ідентичності та зміцнення соціальної згуртованості населення
	3.2. Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	3.2.1 Розширення та удосконалення системи надання доступних та якісних соціальних послуг з урахуванням ґендерного підходу; забезпечення їх цифровізації
		3.2.2 Створення сприятливих умов для ефективною адаптації та соціально-економічної інтеграції ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення

		3.2.3 Забезпечення доступності психологічної допомоги та реабілітації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби з числа ветеранів війни, осіб, постраждалих від бойових дій, а також осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України
	3.3. Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	3.3.1 Розвиток інфраструктури електронних комунікацій, у тому числі доступу до високошвидкісного інтернету; забезпечення незалежності функціонування цифрової мережі 3.3.2 Розширення та удосконалення інструментів цифрового управління; створення умов для розвитку цифрових компетенцій 3.3.3 Технічна підтримка та удосконалення інноваційних інструментів у сфері співпраці та комунікації місцевої влади і громадськості, у тому числі покращення доступу до електронних сервісів 3.3.4 Розбудова, впровадження, забезпечення ефективного функціонування сучасної інноваційної геоінформаційної системи 3.3.5 Забезпечення, розширення та удосконалення надання адміністративних й інших публічних послуг з урахуванням потреб усіх категорій населення, у тому числі для жителів віддалених районів
	3.4. Впровадження принципів ґендерної політики	3.4.1 Розробка ґендерного профілю (ґендерного паспорту) громади 3.4.2 Забезпечення застосування ґендерного підходу у процесах формування і впровадження місцевої політики 3.4.3 Підвищення рівня кваліфікації усіх зацікавлених сторін у питаннях реалізації ґендерної політики
4. Громада багатовікових культурних традицій та історичного надбання	4.1. Збереження історичної та культурної спадщини 4.2. Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій	4.1.1 Здійснення заходів щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурної спадщини; розширення переліку елементів нематеріальної культурної спадщини 4.1.2 Розвиток креативних ініціатив та індустрій, у тому числі локальних історико-культурних традицій та ремесел 4.2.1 Розробка стратегії розвитку культури, туризму та креативних індустрій громади 4.2.2 Розвиток та промоція перспективних інноваційних та вдосконалення існуючих туристичних продуктів; зміцнення бренду громади як туристичної дестинації

		4.2.3 Створення умов ефективного використання економічного потенціалу територій та об'єктів природно-заповідного фонду, пам'яток культурної спадщини та елементів нематеріальної культурної спадщини

Узгодженість ДДП із цілями документів вищого рівня

Інформацію щодо узгодженості ДДП із релевантними документами регіонального рівня наведено у таблицях нижче [1]. У таблиці 1.2. наведено положення про узгодженість ДДП із цілями Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки. Зауважимо, що визначені у Стратегії завдання та заходи є достатньо узагальненими, тому їх вплив на довкілля має бути уточнений на наступних етапах, в тому числі: при визначенні конкретних очікуваних результатів від провадження рішень ДДП та їх характеристик.

Таблиця 1.2.
 Узгодженість основних положень ДДП із стратегічними цілями Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки

Мета ДДП	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки			
	СЦ.1.	СЦ.2	СЦ.3	СЦ.4
1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	++	+	++	0
2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	0	++	++	++
3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	0	++	++	0
4. Громада багатовікових культурних традицій та історичного надбання	0	+	++	0
	СЦ.1.	СЦ.2	СЦ.3	СЦ.4
Мета ДДП	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки			

[1] Примітка. "+" - узгоджені частково, "++" - повністю узгоджені, "-" - є суперечності, "0" - нейтральний взаємозв'язок.

Роз'яснення до Стратегічних цілей Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки:

СЦ.1. - Стратегічна ціль 1. "Конкурентоспроможна інноваційно-спрямована економіка, яка розвивається на засадах смарт-спеціалізації" полягає у створенні

оптимальних умов для повного використання і нарощування наявного потенціалу та ефективного використання конкурентних переваг регіональної економіки.

СЦ.2. - Стратегічна ціль 2. "Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення" передбачає виконання завдань і здійснення заходів щодо стабілізації демографічної ситуації в області, забезпеченні рівного доступу до якісної освіти, послуг охорони здоров'я незалежно від місця проживання людей, підвищення матеріального добробуту населення.

СЦ.3. - Стратегічна ціль 3. "Сталий розвиток усіх територій" передбачає реалізацію комплексу заходів і проектів, спрямованих на усунення диспропорцій у розвитку населених пунктів у сільській і міській місцевості, розвитку соціально-дорожньої інфраструктури, модернізації житлово-комунального господарства і розвиток житлового будівництва.

СЦ.4. - Стратегічна ціль 4. "Збереження екосистем та поліпшення екологічної інфраструктури" визначає завдання і проекти щодо охорони навколишнього природного середовища, формуванню екологічної інфраструктури в області.

Таблиця 1.3
 Узгодженість ДДП із стратегічними цілями Державної стратегії
 регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Мета ДДП	Стратегічні цілі Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки		
	СЦ.1.	СЦ.2	СЦ.3
1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	+	++	+
2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	++	++	0
3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	+	0	+
4. Громада багатовікових культурних традицій та історичного надбання	0	0	0
Мета ДДП	СЦ.1.	СЦ.2	СЦ.3
	Стратегічні цілі Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки		

Роз'яснення до Стратегічних цілей Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки:

СЦ.1. - Стратегічна ціль 1. "Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах".

СЦ.2. - Стратегічна ціль 2. "Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів".

СЦ.3. - Стратегічна ціль 3. "Розбудова ефективного багаторівневого врядування".

Інформацію щодо узгодженості ДДП із цілями державної екологічної політики України на період до 2030 року наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4
 Узгодженість ДДП із стратегічними цілями державної екологічної політики

Мета ДДП	Цілі Стратегії <u>державної екологічної політики України на період до 2030 року</u> **				
	Ціль 1	Ціль 2	Ціль 3	Ціль 4	Ціль 5
1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	+	+	0	0	0
2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	+	+	+	++	+
3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	0	0	0	0	0
4. Громада багатовікових культурних традицій та історичного надбання	0	0	+	0	+
Мета ДДП	Ціль 1	Ціль 2	Ціль 3	Ціль 4	Ціль 5
	Цілі Стратегії <u>державної екологічної політики України на період до 2030 року</u>				

**Пояснення цілей Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року:

"Ціль 1." - Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;

"Ціль 2" - Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;

"Ціль 3" - Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;

"Ціль 4" - Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;

"Ціль 5" - Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Інформація щодо узгодженості ДДП із Цілями сталого розвитку[2] наведена в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5.

Узгодженість основних положень ДДП із Цілями сталого розвитку

Мета ДДП	Цілі сталого розвитку																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	+	++	0	+	+	+	++	++	++	+	0	+	+	0	+	+	++
2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	0	+	++	0	+	++	++	0	++	0	++	++	++	0	++	0	0
3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	0	0	+	++	++	0	0	+	+	0	+	0	0	0	0	++	0
4. Громада багатовікових культурних традицій та історичного надбання	0	0	0	0	0	+	0	+	+	0	+	0	+	0	+	0	0
Мета ДДП	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	Цілі сталого розвитку																

[1] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

[2] <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДДП НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка

Географічно Кропивницька міська територіальна громада розташована у центральній частині Кіровоградської області, а також України. За агрокліматичним зонуванням територія громади розташована у зоні помірно-континентального клімату з гідротермічним коефіцієнтом від 0,7 до 1,0, що свідчить про посушливий або слабо посушливий клімат зі сприятливою та помірно комфортною біокліматикою з добре вираженими порами року. За даними багаторічних досліджень Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС, що наведено в регіональній доповіді[1] та Екологічному паспорті Кіровоградської області[2], клімат на території Кропивницької міської територіальної громади ради — знаходиться в

області помірно - континентального, недостатньо вологого, з добре вираженими порами року клімату. Середньорічна кількість опадів становить 499 - 582 мм. Максимальна кількість їх впливає у теплий період року (близько 70%). Річна кількість опадів на півночі 420-470 мм, на півдні - 400-430 мм. Річна кількість опадів в Кіровоградській області скала 515,7 мм. Найбільше опадів випало у липні - 102,4 мм, а найменше в жовтні 21,4 мм.

Вся територія області перебуває під дією західного перенесення повітряних мас помірних широт. Лісостепова частина області зазнає впливу вологих повітряних мас з Атлантичного океану, а степова перебуває під впливом континентальних повітряних мас зі сходу. Північно-західна частина та північна частина області лежить у недостатньо вологій, але теплій агрокліматичній зоні, південна і східна - у посушливій і дуже теплій. Середньорічна відносна вологість повітря становить 73-76 відсотків. Звичайно сніговий покрив встановлюється в третій декаді листопада, а сходить у другій декаді березня. Максимальна висота снігового покриву в полі сягала 33-51 см. Максимальне промерзання ґрунту досягає 98-144 см.

На території області переважають північно-східні та північно-західні вітри, у травні різко збільшується кількість східних вітрів.

Клімату властиві і небезпечні явища погоди, такі як сильні зливи, град, ожеледиці, пилові бурі тощо. Нерідким явищем у степовій зоні є пилові або чорні бурі та суховії, які завдають великих збитків господарству зменшеннями або повною загибеллю урожаю [3].

Населені пункти, такі як Кропивницький характеризуються наявністю великих площ штучних поверхонь з високою теплопровідністю і теплоємністю і низькою вологоємністю. Внаслідок цього, а також значного забруднення атмосфери, в населеному пункті змінюються такі кліматичні показники: підвищується температура, зменшується відносна вологість, збільшується кількість опадів, зменшується швидкість вітру, тощо.

Нижче подано інформацію щодо основних погодних характеристик за даними метеостанції Кропивницький[4].

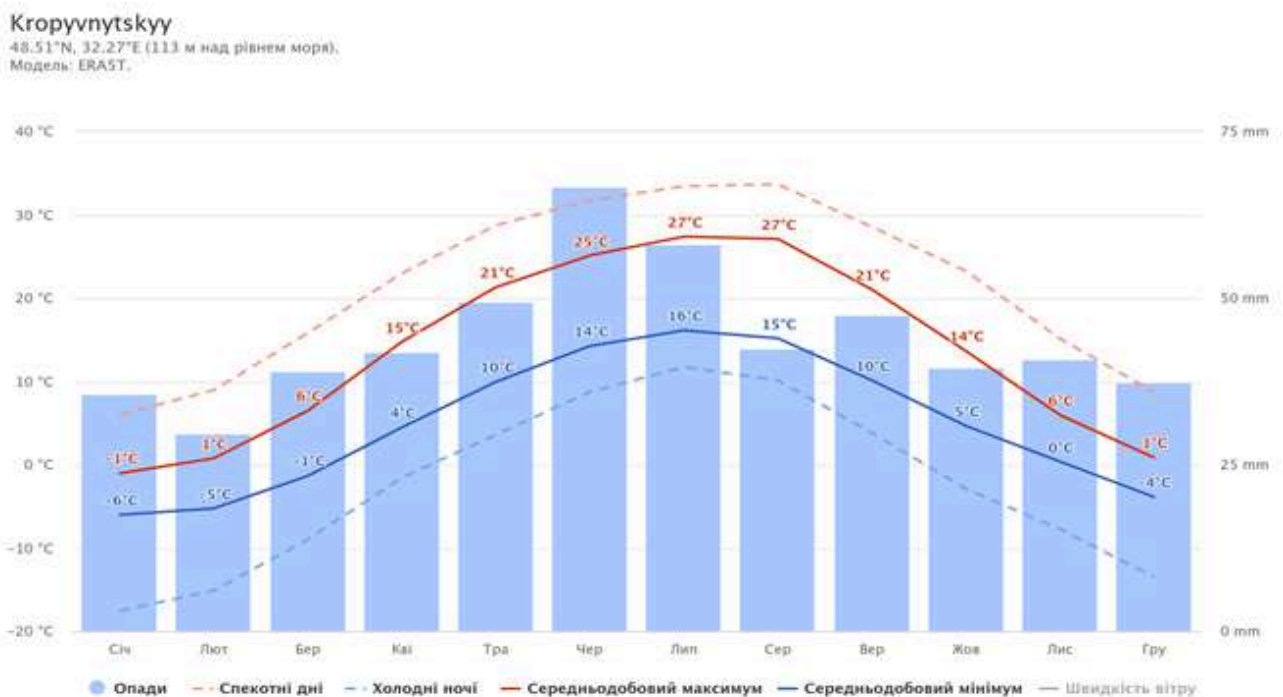

Рис.2.1. Середні температури та опадів [4].

Кропивнытскы

48.51°N, 32.27°E (113 м над рівнем моря).
 Модель: ERA5T.

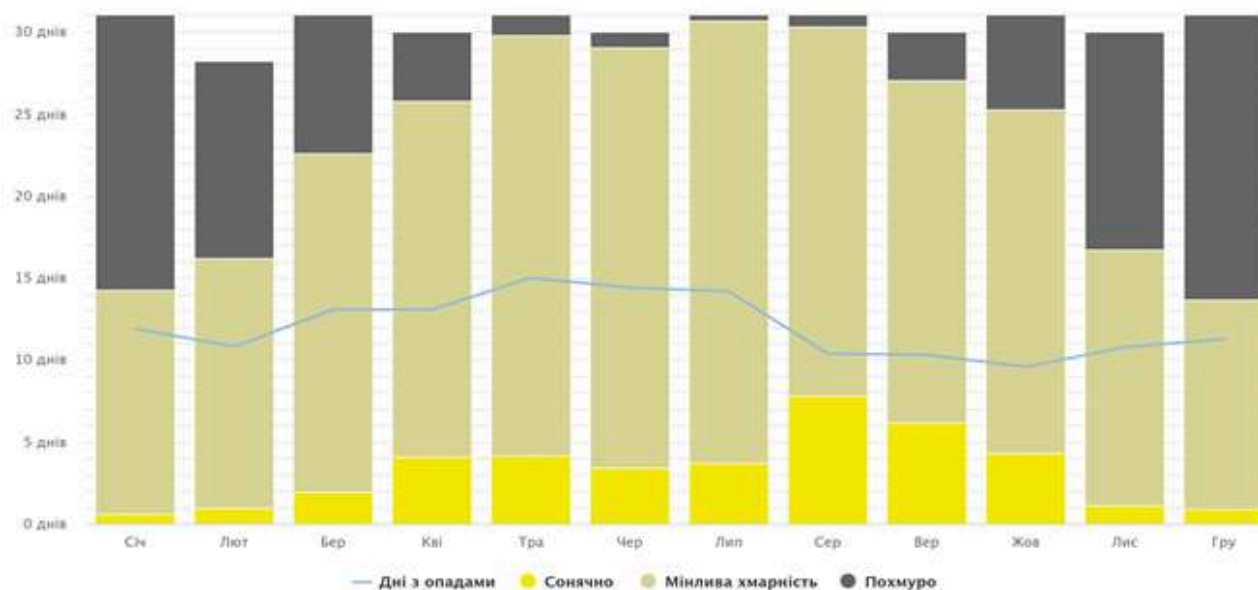

Рис.2.2. Співвідношення кількості сонячних та хмарних днів^[4].

Кропивнытскы

48.51°N, 32.27°E (113 м над рівнем моря).
 Модель: ERA5T.

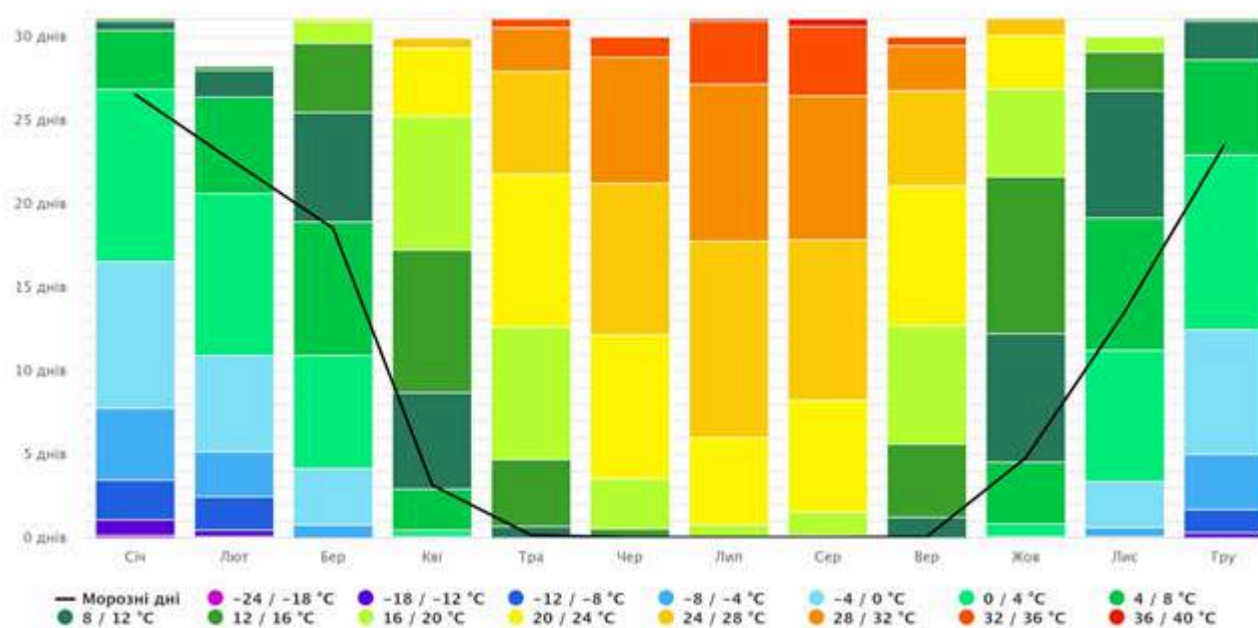

Рис.2.3. Максимальні температури^[4].

Кропивницький

48.51°N, 32.27°E (113 м над рівнем моря),
Модель: ERA5T.

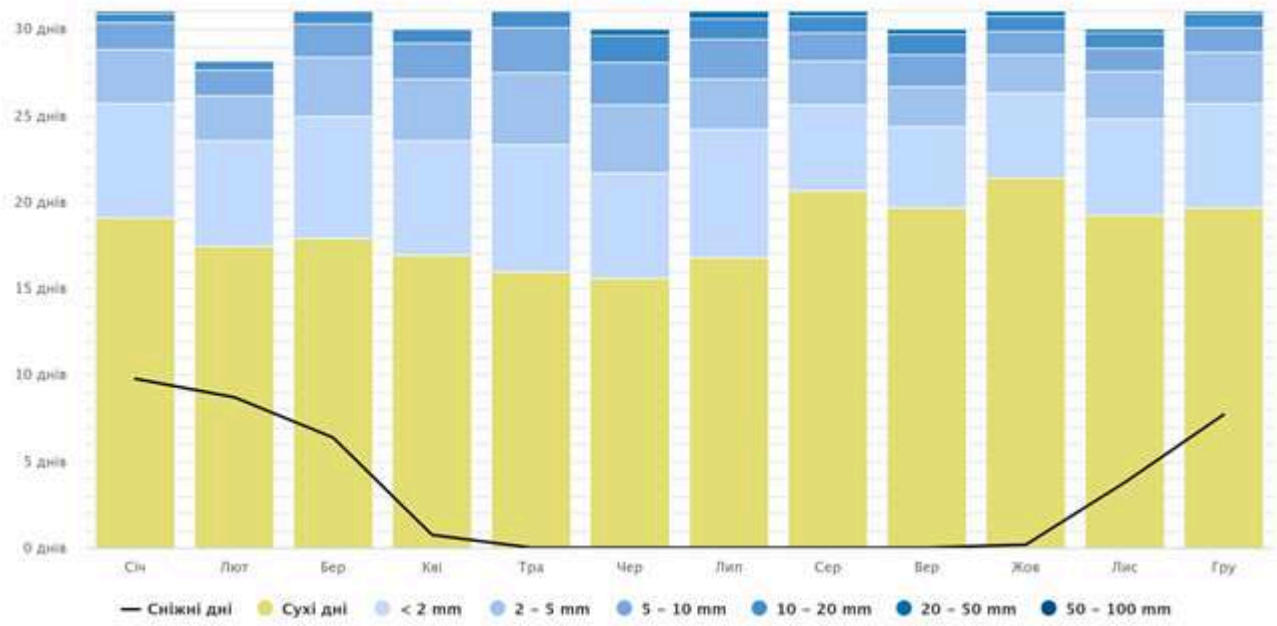

Рис.2.4. Кількість опадів^[4].

Кропивницький

48.51°N, 32.27°E (113 м над рівнем моря),
Модель: ERA5T.

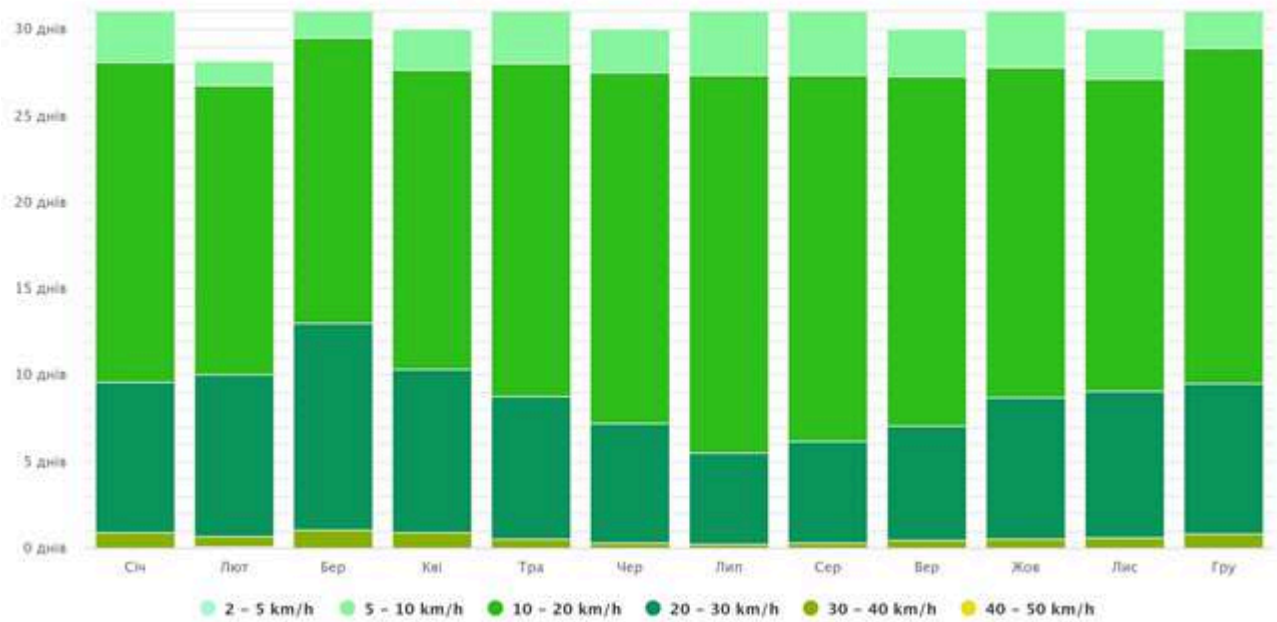

Рис.2.5. Швидкість вітру^[4].

Кропивнытскыу

48.51°N, 32.27°E (113 м над рівнем моря),
Модель: ERA5T.

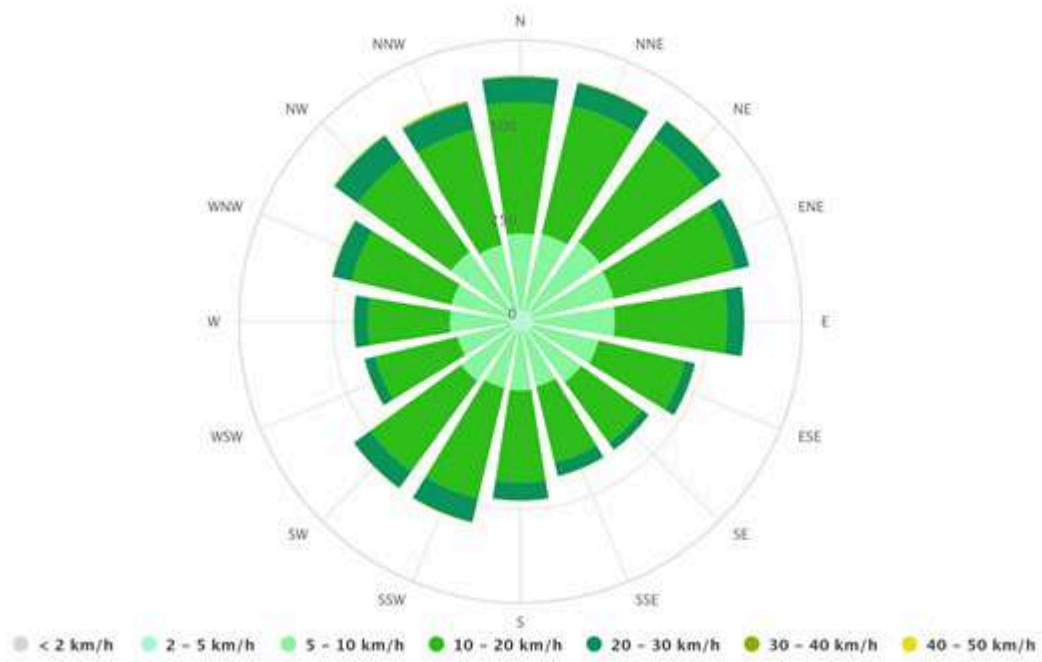

Рис.2.6. Напрями переважаючих вітрів^[4].

Зведена інформація середньорічних показників погоди міститься на рисунку 2.7.

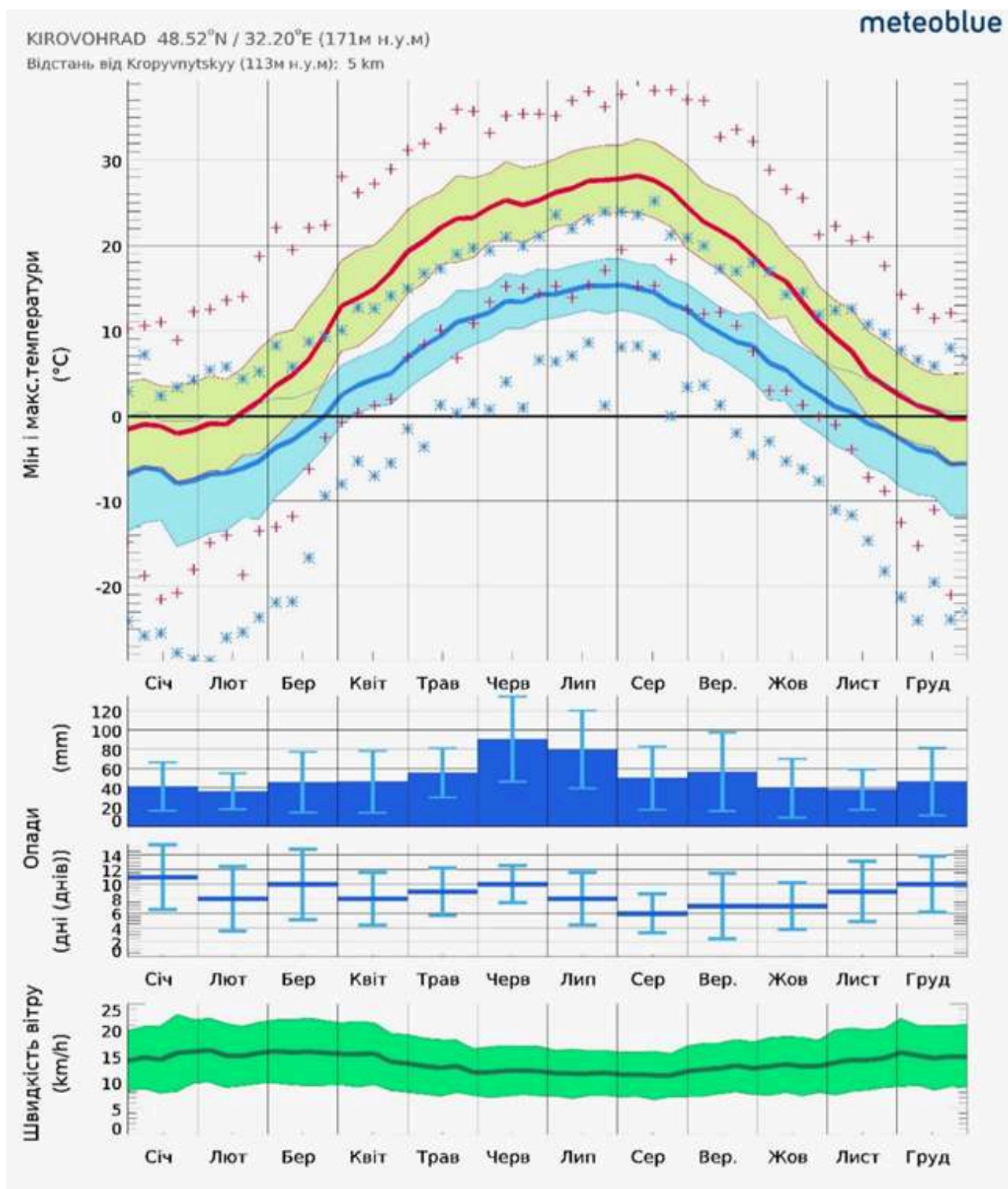

Рис.2.7. Розподіл основних метеопказників по станції Кропивницький^[4].

[1]

<https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichniy-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolnyshnogo-seredovyshha-v-ukrayini/>

[2] <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichniy-monitoring/ekologichni-pasporty/>

[3] <https://www.meteo.gov.ua/ua/>

[4] https://www.meteoblue.com/uk/weather/historyclimate/climateobserved/kropyvnytsky_ukraine_705812

2.2. Стан атмосферного повітря

Техногенне навантаження забрудненості території Кропивницької міської територіальної громади високе за рахунок концентрації великої кількості промислових підприємств, розташування головних транспортних магістралей, високої господарської освоєності земель, достатньої густоти населення, загального забруднення природного середовища та високої ураженості території антропогенними процесами.

Важливими показниками, які характеризують стан повітря в громаді, є обсяги викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел, їхня динаміка. У табл. 2.1. наведено основні показники забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами за видами економічної діяльності Кропивницького району

Таблиця 2.1.

Основні показники забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами за видами економічної діяльності Кропивницького району*

Види економічної діяльності	2022			2023		
	Викиди, т	Вагова структура, %	Частка у загальних викидах області, %	Викиди, т	Вагова структура, %	Частка у загальних викидах області, %
сільське, лісове та рибне господарство	1 013,4	34,37	60,19	1 024,5	29,57	59,89
добувна промисловість та розроблення кар'єрів	55,7	1,89	6,87	95,7	2,76	9,33
переробна промисловість	1 488,5	50,48	28,86	929,1	55,67	50,82
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	186,6	6,33	67,49	209,0	6,03	69,09
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	15,5	0,53	57,20	32,2	0,93	69,10
транспорт, складське господарство	96,4	3,27	41,13	104,7	3,02	33,86
операції з нерухомим майном	0,6	0,02	5,77	0,8	0,02	6,02
професійна, наукова та технічна діяльність	2,3	0,08	100,00	2,8	0,08	100,00
державне управління й оборона	29,0	0,98	58,70	36,5	1,05	23,01
освіта	4,3	0,15	9,39	2,3	0,07	5,82
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	56,4	1,91	51,41	27,5	0,79	30,02
Всього	2 948,7		35,08	3 465,1		46,22

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області, Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Кіровоградської області у 2022 році

Обсяги викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення

в атмосферне повітря підприємствами, установами та організаціями визначаються шляхом проведення інвентаризації стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, видів та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, пилогазоочисним обладнанням на підприємствах – суб'єктах господарювання.

У цей час рівень забруднення атмосферного повітря є достатньо високим. За роки повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами значно виросли (на 17,5%). Найбільші викиди за результатами 2023 року спостерігались у переробній промисловості (55,7%) та сільському, лісовому та рибному господарстві (29,6%). Враховуючи високу урбанізацію Кропивницької міської територіальної громади, щільність населення та концентрацію потужних промислових об'єктів, частка викидів Кропивницького району у загальному обсязі області досягає майже половини всіх викидів забруднюючих речовин (46,2%). По окремих галузях така вага є навіть більшою, зокрема в оптовій та роздрібній торгівлі (69,1%), постачанні електроенергії, газу, пари (69,0%), сільському, лісовому та рибному господарстві (59,9%), переробній промисловості (50,8%).

За даними Головного управління статистики у Кіровоградській області динаміка викидів з 2020 року мала позитивну тенденцію до скорочення, хоча можна припустити, що таке зниження забруднення пов'язане із певним скороченням господарської діяльності: по-перше, під час карантинних обмежень розповсюдження коронавірусної інфекції COVID-19 у 2020 році та частково у 2021, а також під час повномасштабного вторгнення у 2022 році (рис.2.8, табл.2.2).

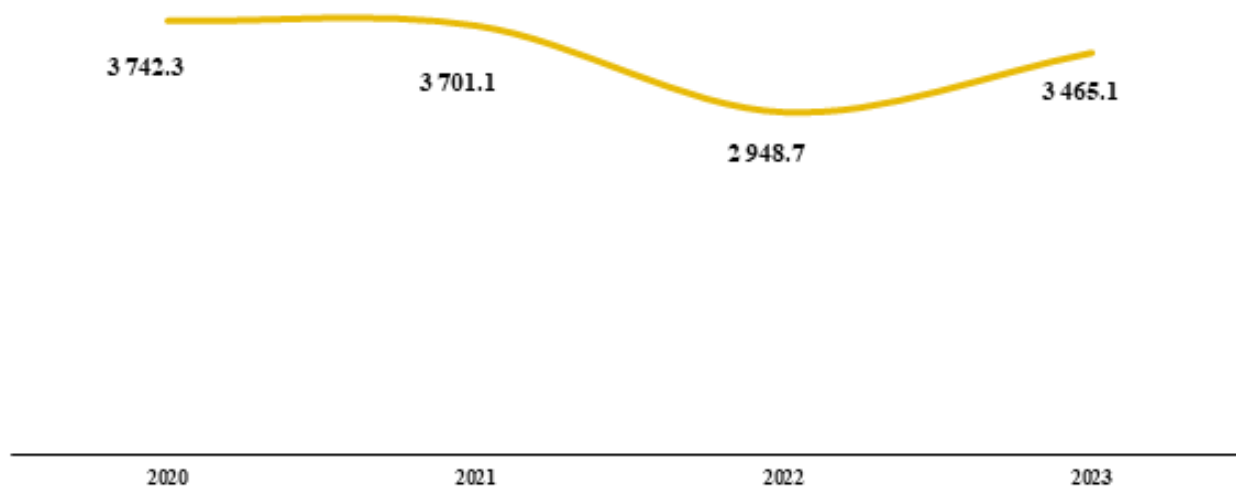

Рис.2.8. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферу Кропивницького району, т.

Таблиця 2.2.
 Динаміка викидів забруднюючих речовин за одиничним показником

	Викиди від стаціонарних джерел			
	2020	2021	2022	2023
Викиди, т, у т.ч.	3 740,3	3 701,1	2 948,7	3 465,1
у розрахунку на 1 км2, кг	38,5	38,1	30,3	35,6
у розрахунку на 1 особу, кг	0,87	0,86	0,9	0,81

За результатами 2023 року загальні обсяги викидів почали зростати, що

відобразилось й на одиничних показниках, зокрема зросли викиди на 1 км² площі території до 35,6 кг та на одного жителя – до 0,81 кг. Вагова структура основних видів забруднюючих речовин включає суспендовані тверді частинки (28,6%), оксид вуглецю (25,8%), метан (18,8%), сполуки азоту (12,8%), діоксид та інші сполуки сірки (7,8%) й інші.

Найбільшим забруднювачем атмосферного повітря від пересувних джерел в громаді є автомобільний транспорт, у тому числі транзитний. За даними Головного управління статистики у Кіровоградській області на основі даних про кінцеве використання палива автомобільним транспортом динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами мала наступний вигляд: 2019 рік – 43,5 тис. т; 2020 рік – 38,5 тис. т; 2021 рік – 40,6 тис. т.

Серед основних забруднювачів атмосферного повітря на території громади здійснюють діяльність ТОВ «Кіровоградський завод будівельних матеріалів №1», ПрАТ «Кропивницький олійноекстракційний завод», ТОВ «Придніпровський олійноекстракційний завод», ТОВ «ОЕЗ Градолія», ТОВ «Укрпромтара», ТОВ «Капро Ойл», КП «Теплоенергетик», ТОВ «Фалькон Агро Груп», ТОВ «Кіровоградпостач».

Чинники забруднення повітря знаходяться у постійному динамічному стані та залежать від багатьох складових. Політика, спрямована на зниження викидів, має бути направлена на впровадження підприємствами та організаціями заходів з екологізації виробництва завдяки удосконаленню та оновленню технологічних процесів, машин і устаткування, модернізації існуючих та застосуванню інноваційних методів виробничого процесу, впровадженню сучасних інноваційних технологій очищення та новітнього сучасного ефективного пилогазоочисного устаткування тощо.

2.3. Зміни клімату та викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря (парникові гази)

Парникові гази (метан, діоксид вуглецю, водяна пара), що утворюються внаслідок антропогенної діяльності, спричиняють посилення парникового ефекту.

Згідно Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Кіровоградській області[1], Кіровоградська область має потужно розвинений промисловий потенціал, що зумовлює значне техногенне навантаження на навколишнє середовище. Основними забруднювачами довкілля області є підприємства, що здійснюють виробництво металів (3639,6 т), виробництво олії і тваринних жирів (1293,8 т), та підприємства, які займаються розведенням свиней (1099,3 т).

За даними Головного управління статистики у Кіровоградській області, у 2022 році у повітряний басейн області надійшло від стаціонарних джерел викидів підприємств та організацій 8,4 тис. т забруднюючих речовин (у тому числі й парникових газів), що на 2,7 тис. т менше, ніж у 2021 році. (рис.2.8.) Втім, не зважаючи на тенденцію поступового зниження загальної кількості забруднюючих речовин, відзначимо, що основні парникові гази, зокрема викиди метану, що є чи не найагресивнішим парниковим газом та надходить в атмосферне повітря від розведення великої рогатої худоби можуть навіть суттєво зростати, адже дана галузь показує зростання за всіма видами забруднювачів повітря - 380,9% у відношенні до 2021 року.

Однією з основних причин надмірних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є моральне старіння та фізичне зношення технологічного та пилогазоочисного устаткування, що не відповідає сучасним вимогам щодо забезпечення встановлених законодавством нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Газоочисне обладнання

підприємств вловлює в основному тільки пил, у той час як найбільш шкідливі з'єднання - окисли азоту, вуглецю, фенол, сірчисті, фтористі сполуки та ін. - викидаються без очищення.

Рухомі джерела викидів (автомобільний, залізничний, річковий транспорт та виробнича техніка) залишаються потужним забруднювачем довкілля в області, але окремі відомості про викиди від пересувних джерел забруднення за останні роки відсутні.

Детальна інформація по обсягах викидів парникових газів об'єктами громади відсутня.

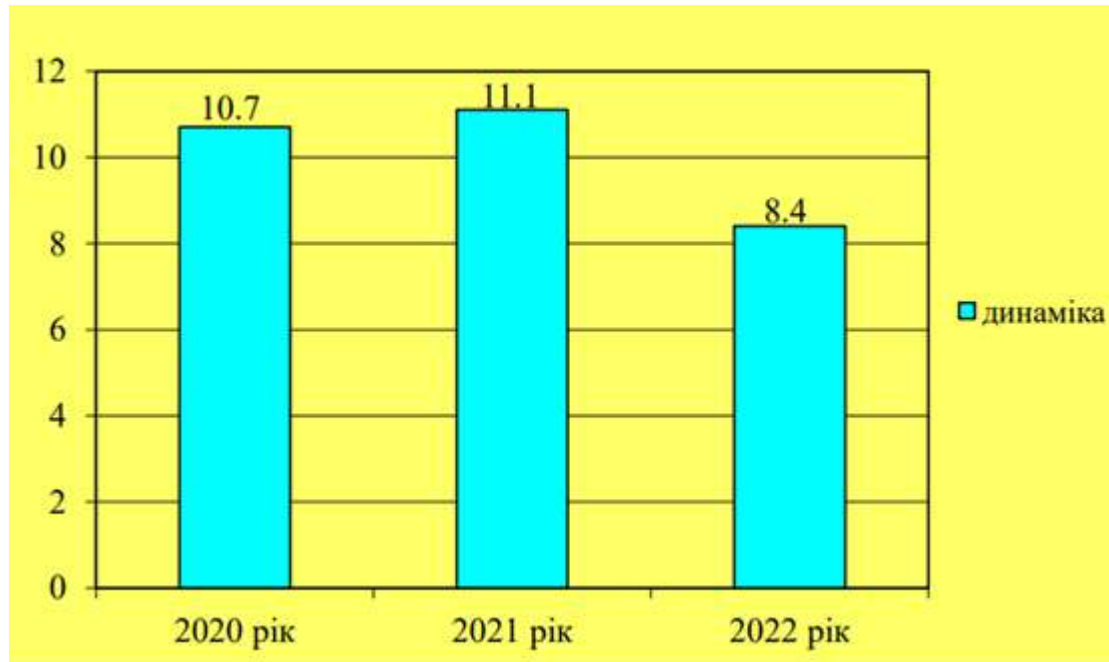

Рис.2.9. Динаміка викидів забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис.тон

Забруднення атмосферного повітря парниковими газами, на території Кіровоградської області загалом також може відбуватися від неорганізованих джерел. Провідними серед них є пожежі зокрема такі, що утворюються внаслідок недбалого господарювання та такі, що утворюються внаслідок військової агресії РФ. З початку повномасштабного вторгнення всі області України, зокрема й Кіровоградська, постійно знаходиться під обстрілами. Систематичні обстріли призводять до виникнення пожеж. Внаслідок влучання снарядів зокрема відбуваються загоряння сухої рослинності, що призводить до неорганізованого викиду забруднюючих речовин до атмосферного повітря. Крім того, під час вибухів всі речовини проходять повне окиснення, і продукти хімічної реакції вивільняються в атмосферу, основні з яких — вуглекислий газ та водяна пара — не є токсичними, і шкідливі тільки в контексті глобальних змін клімату, оскільки обидва є парниковими газами.

Прояви глобального потепління відчуваються значно сильніше в середніх і високих широтах Північної півкулі (до яких належить територія України), ніж у інших регіонах планети. На рисунках нижче представлено зміни клімату для території МС Кропивницький за останні 40 років. Як джерело даних використовується ERA5, атмосферний реаналіз глобального клімату п'ятого покоління ECMWF, що охоплює часовий діапазон з 1979 по 2021 рік з просторовою роздільною здатністю 30 км.

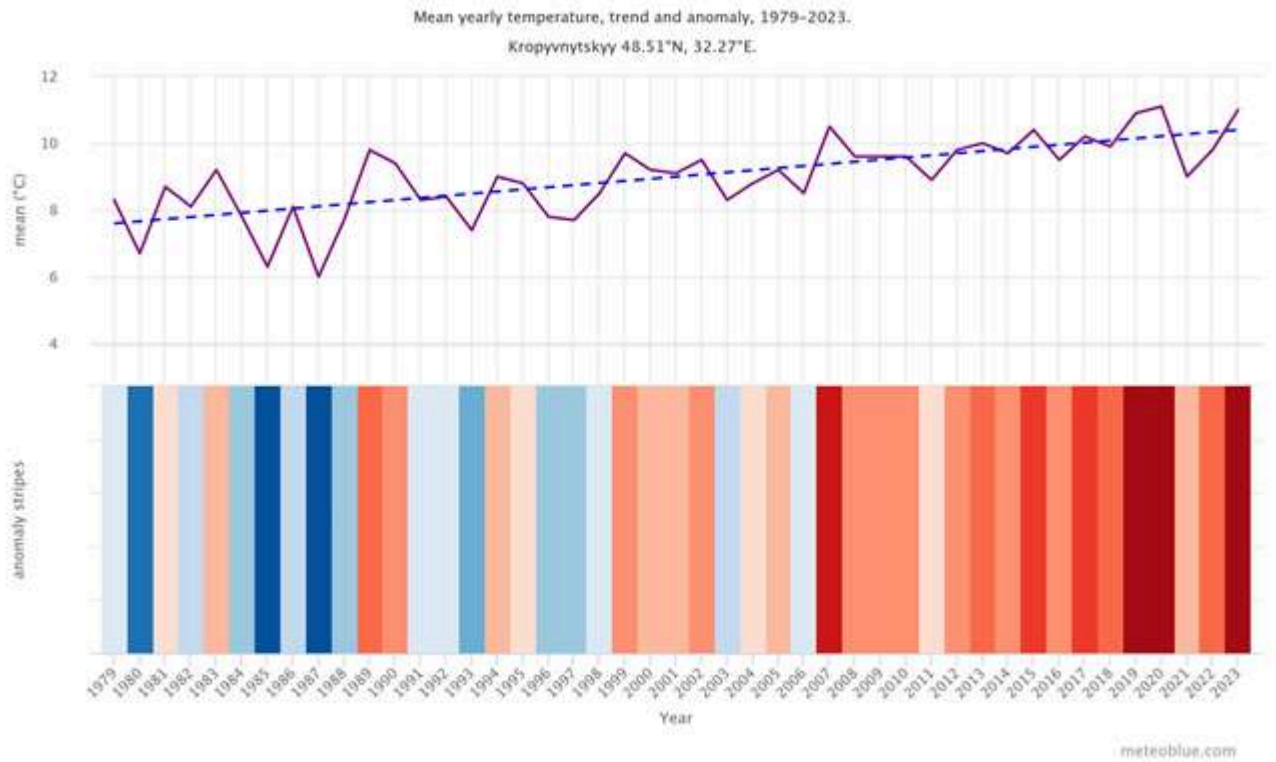

Рис. 2.10. Річна зміна температури МС Кропивницький ^[4]

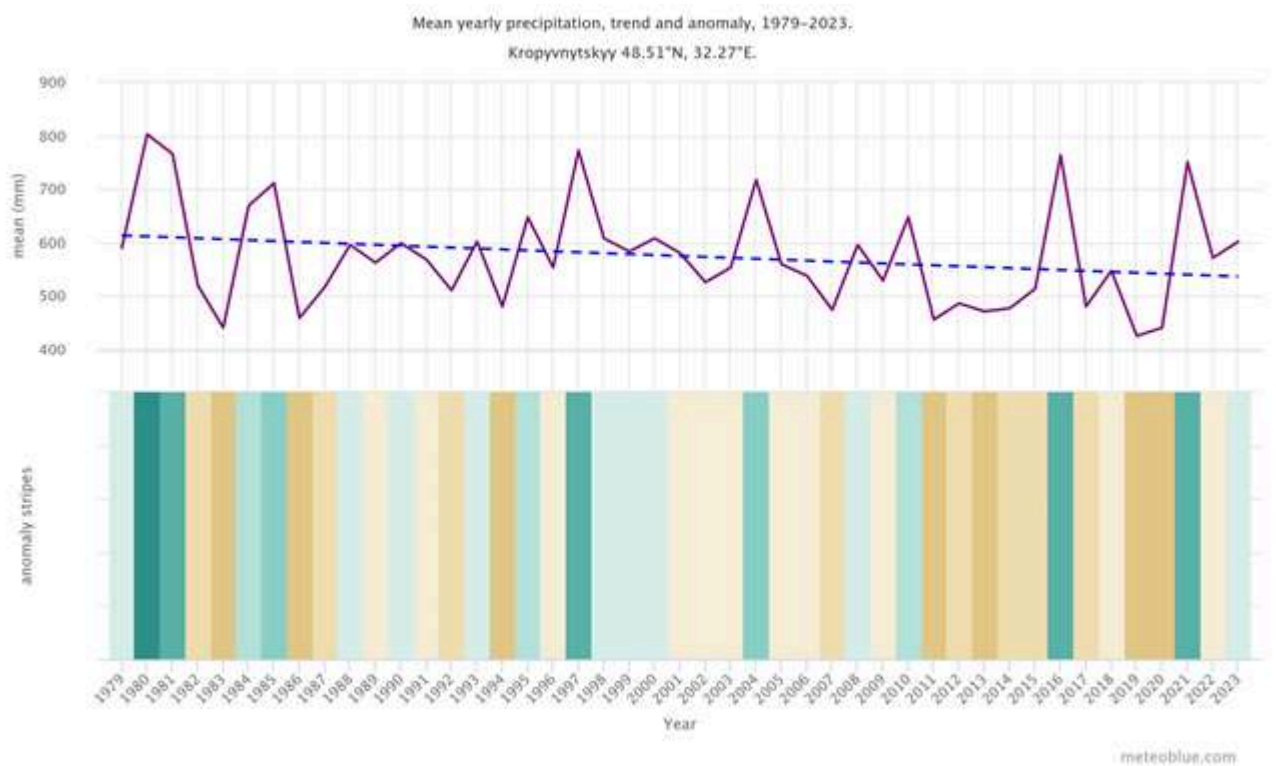

Рис. 2.11. Річна зміна кількості опадів МС Кропивницький ^[4]

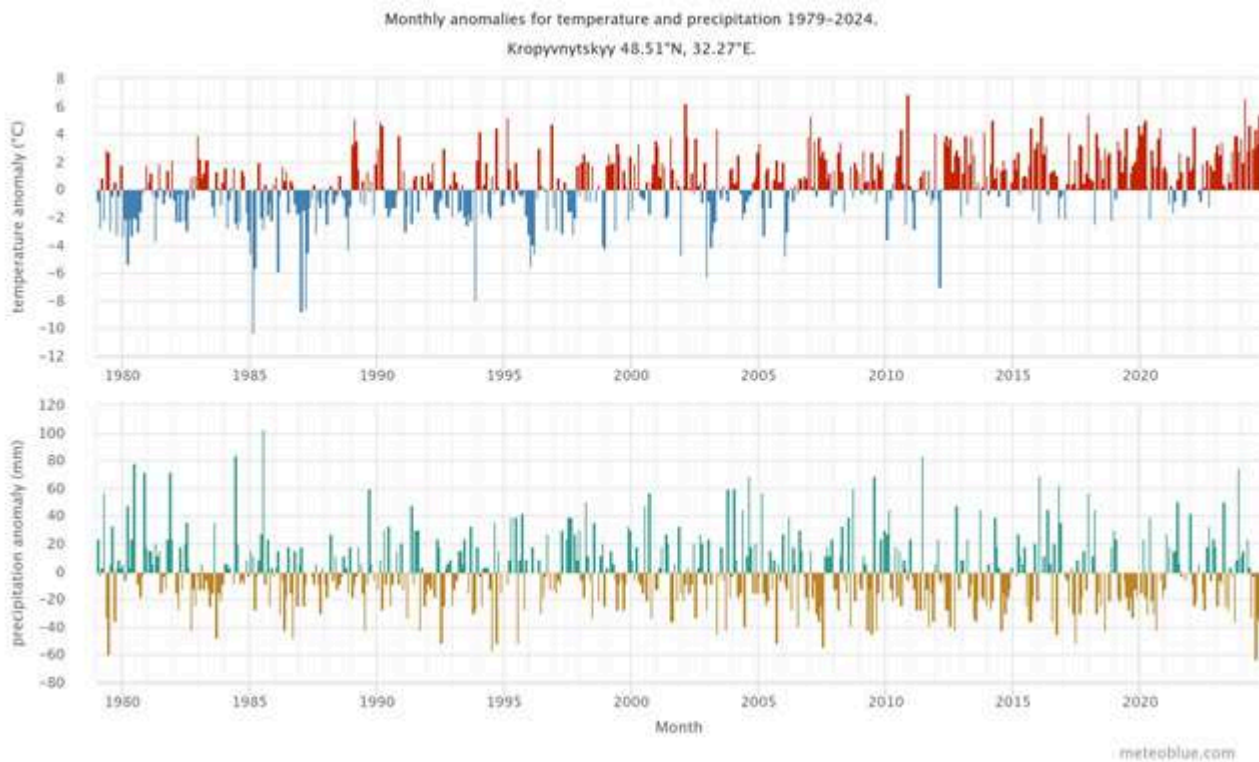

Рис. 2.12. Зміна клімату: Місячні аномалії температури та опадів МС Кропивницький ^[4]

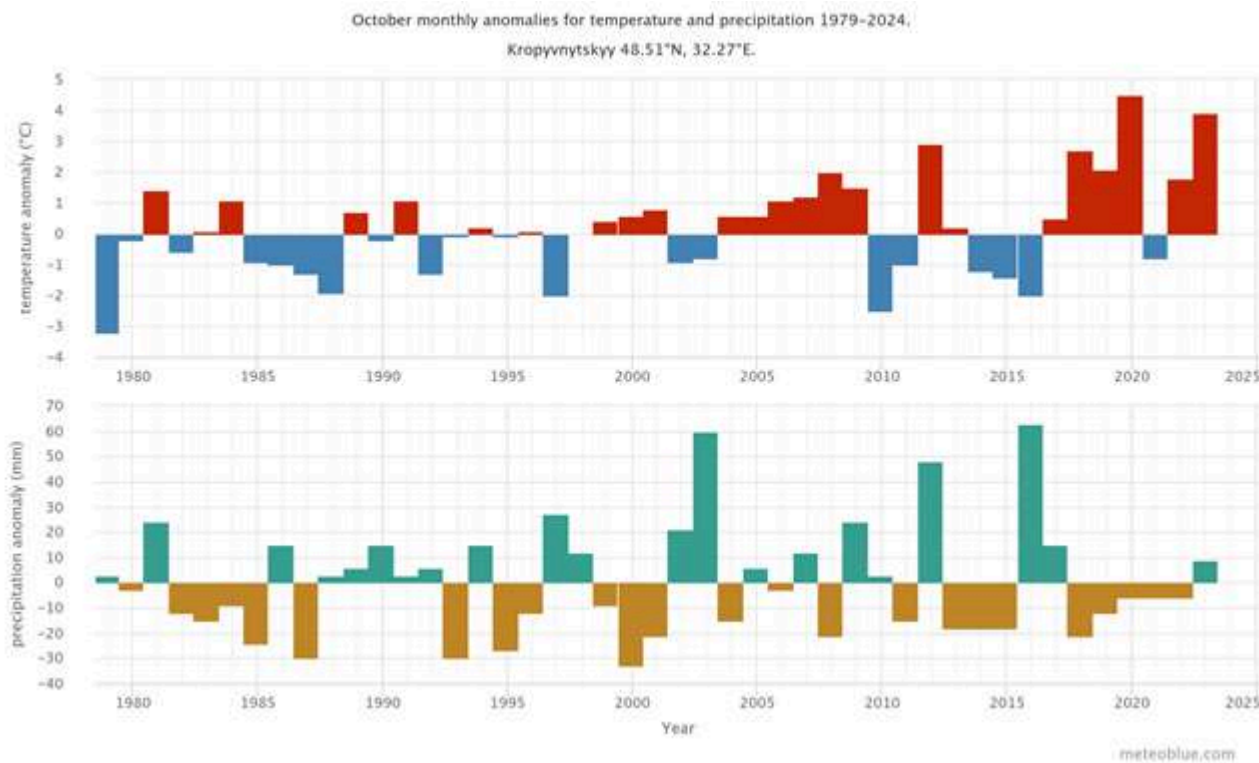

Рис. 2.13. Зміна клімату: Аномалія температури та опадів за кожен липень в період з 1979 по 2023 роки МС Кропивницький ^[4]

[1]

<https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichniy-monitoryng/regionalni-dopovidy-pro-stan-navkolyshnogo-s-eredovyshha-v-ukrayini/>

[4] https://www.meteoblue.com/uk/weather/historyclimate/climateobserved/kropyvnytskyi_ukraine_705812

2.4. Радіаційний стан

Результати вимірювань природного радіаційного фону, що створюється випромінюванням природних радіонуклідів та космічного випромінювання, має стабільну динаміку. За результатами спостережень Кіровоградського обласного центру з гідрометеорології, значення радіаційного фону за останні роки не перевищують рівнів природного фону та становлять 10-14 мкР/год (при контрольному рівні природного гамма-фону 25 мкР/год).

Протягом 2024 року інформації про перевищення за радіоекологічними факторами не надходило. За даними Кіровоградського обласного центру контролю та профілактики хвороб радіаційний фон в Кропивницькій міській територіальній громаді коливається від 0,07 до 0,12 мкР/год., що не перевищує показник природного фону, характерного для Кіровоградської області. В цілому радіаційна обстановка на території громади залишається стабільно нормальною.

Втім, в умовах російської агресії, що триває на час складання цього огляду, не виключається ймовірність застосування противником ядерної зброї, що може призвести до докорінної зміни радіаційної ситуації та до катастрофічних наслідків для населення та навколишнього середовища.

2.5. Водні ресурси

За даними, наведеними у Проєкті Стратегії та даними Екологічного паспорту Кіровоградської області[2] за рівнем забезпеченості водними ресурсами Кіровоградська область є однією з найменш забезпечених у регіональному розрізі України. Джерелами водопостачання області є поверхневі води басейну річки Дніпро, Південного Бугу та підземні води басейну Українського кристалічного щита.

Гідрографічна мережа Кропивницької громади, що належить до басейну річки Південний Буг, її лівої притоки річки Інгул, має доволі низьку щільність: на 5 км² площі припадає 1 км річок.

Кіровоградська область малозабезпечена водними ресурсами, що не задовольняють потреби населення та галузей економіки оскільки розподілені нерівномірно, що впливає на необхідність у додатковому заборі води з басейну річки Дніпро та використання води з розгалуженої мережі штучних ставків та водосховищ.

На території Кропивницької міської територіальної громади протікає 20 поверхневих водойм, у тому числі 4 річки, 6 струмків та 10 потічок. Основним джерелом водопостачання території громади є підземні води Криворізького артезіанського басейну та поверхневі води басейну річки Інгул та її приток. Загальна площа водного дзеркала річкового басейну становить 322,78 га з об'ємом – 3 227,8 тис.м³.

Річка Інгул відноситься до середніх річок, є найбільшою водною артерією громади, протікає через центр міста Кропивницький з півночі на південь. У нижній течії Інгул багатоводний з кам'яними високими берегами, порізаними ярами, де утворюються широкі плавні зарослі переважно очеретом; гирло місцями дуже широке. Інші річки, що протікають по території громади, визначаються як малі, зокрема праві притоки Інгулу: Грузька, Сугоклея; ліва притока Інгулу – Біянка.

За гідрохімічним складом поверхневі води у більшості гідрокарбонатно-кальцієві із середнім діапазоном коефіцієнта жорсткості 2,5-6,0. Гідрогеологічна структура відноситься до масиву Українського щита з наявною областю Криворізького артезіанського басейну, що обумовлює мало сприятливість для формування запасів підземних вод. Водозабезпеченість місцевим стоком у середній по водності рік на 1 людину становить близько 0,9 тис.м³, у маловодний – знижується до 0,2 тис.м³. Сумарна водозабезпеченість на 1 жителя

Кіровоградської області становить 48,5 тис.м³. У табл.2.3. наведено характеристики екологічного стану основних водних об'єктів Кропивницького, за даними Держводагентства [5]

Таблиця 2.3.
 Екологічний стан поверхневих водних об'єктів Кропивницького

Назва	Належність МПВ до істотно змінено	Екологічний стан	Точкові джерела забруднення	Дифузні джерела забруднення	Гідроморфологічні зміни	Несинтетичні забруднювачі	Синтетичні забруднювачі
Інгул	Ні	під ризиком	під ризиком	без ризику	без ризику	під ризиком	під ризиком
Сугокля	Так	під ризиком	можливо під ризиком	без ризику	під ризиком	під ризиком	під ризиком
Новомиколаївське водосхов	Так	під ризиком	можливо під ризиком	-	під ризиком	під ризиком	під ризиком
Грузька	Ні	під ризиком	можливо під ризиком	без ризику	під ризиком	під ризиком	під ризиком

З метою задоволення рекреаційних, господарсько-побутових потреб та для зрошення водний фонд Кропивницької міської територіальної громади представлений розгалуженою мережею річки Інгул та її приток, а також Новомиколаївським водосховищем, що розташоване на річці Інгул загальною площею 256,7 га, та Лелеківським водосховищем, розташованим на річці Грузька загальною площею 12,5 га.

Окрім цього, для технічного водопостачання підприємств, для зрошення та обводнення сільськогосподарських угідь, риборозведення, задоволення культурно-побутових потреб, забезпечення протиерозійних цілей та інших потреб використовуються водні ресурси ставків та інших водойм. Найбільшою проблемою ставків громади є їх маловодність, замулення, заболочення, заростання, незадовільний стан гідроспоруд та земляних дамб (гребель).

Відповідно до моніторингу на масивах поверхневих вод Регіонального офісу водних ресурсів у Кіровоградській області (водозабір на річці Інгул міста Кропивницького) за результатами проведених фізико-хімічних вимірювань поверхневих вод, гідрохімічний стан води знаходиться на задовільному рівні, з незначними сезонними змінами показників якості води. Значення вмісту розчиненого у воді кисню знаходилися в межах оптимальних значень. Хоча спостерігається висока каламутність річкових вод більше 500 г/м³. Актуальною проблемою території є водна ерозія ґрунтів. Через наявність ставків річкова мережа сильно замулена і заростає очеретом, місцями пересихає або перетворюється на заболочену місцевість.

На санітарний стан річки Інгул впливають зворотні води промислових підприємств та побутових споживачів. За результатами обліку хіміко-мікробіологічних вимірювань питної води у пунктах водозаборів Кропивницького за дослідженнями обласного комунально-виробничого підприємства «Дніпро-Кіровоград» на 2024 рік якість води має відхилення від відповідних нормативів, знаходиться на задовільному рівні з незначними сезонними змінами, а саме: хімічні та санітарно-бактеріологічні показники поверхневих джерел знаходяться у межах референтних інтервалів; окремі показники підземних джерел перевищують нормативні, зокрема жорсткість, наявність сульфатів, сухого залишку.

Водокористування поверхневими джерелами переважає та складає 89% від загального водозабору; 11% залишається для підземних джерел. Структура водокористування за основними видами діяльності представлена на рис.2.14

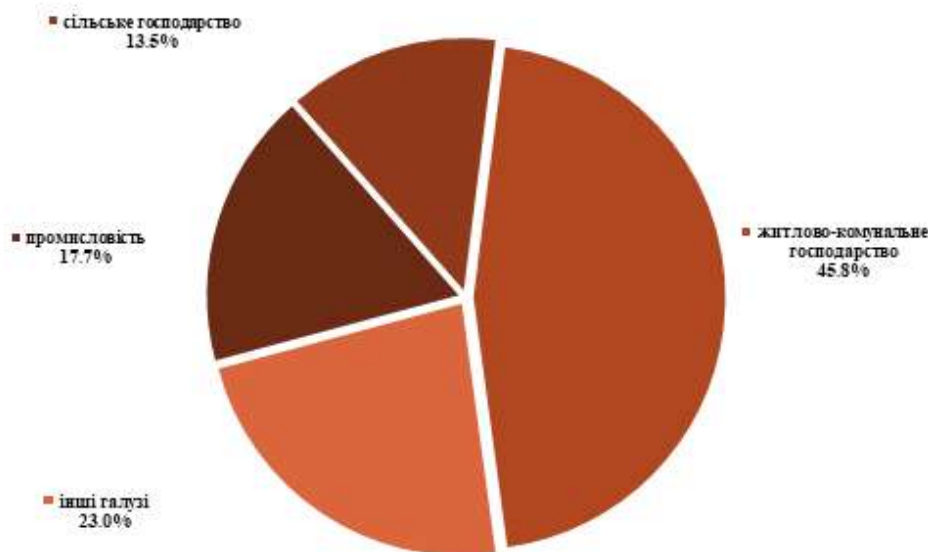

Рис.2.14. Структура водокористування за основними видами діяльності^[1]

Скид зворотних вод у поверхневі водні об'єкти від загального водовідведення складає близько 86,2%, серед якого 9,9% - нормативно очищені, 39,6% - води, що не потребують очистки, 50,5% - забруднені, недостатньо очищені води.

Водопровідно-каналізаційна система Кропивницької міської територіальної громади знаходиться на обслуговуванні ОКВП «Дніпро-Кіровоград». Зокрема, джерелами централізованого водопостачання є магістральний районний водопровід «Дніпро-Кіровоград» з потужністю 45-50 тис.м3/добу та підземний водозабір «Холодні ключі» з потужністю 2,5-4,0 тис.м3/добу. Резервний водозабір «Лелеківський» працює у режимі пониження рівня ґрунтових вод зі скидом в річку Інгул. Водні стоки транспортуються на головну каналізаційну насосну станцію, яка перекачує їх на каналізаційні очисні споруди потужністю 60,0 тис.м3/добу для проходження процесу механічного і біологічного очищення. Очищені стічні води проходять процес доочищення на біоставках і скидаються у річку Інгул.

Зливово каналізація має протяжність 33 км, що складає лише 11% від загальної протяжності доріг Кропивницького (302,8 км). Існуюча мережа потребує суттєвого покращення пропускної здатності та більшого охоплення території, зокрема місць постійного підтоплення – географічно низьких територій.

Перед водокористувачами, насамперед підприємствами житлово-комунального господарства, стоїть проблема реконструкції водогінних та каналізаційних мереж, технічна зношеність яких досягла суттєвих масштабів втрати свіжої води при її транспортуванні. Серед основних забруднювачів водних ресурсів, які здійснюють діяльність на території громади, є ОКВП «Дніпро-Кіровоград», КП «Теплоенергетик», КНП «Кіровоградський обласний фтизіопульмонологічний медичний центр Кіровоградської обласної ради».

Послуги з водопостачання на території міста Кропивницького надає Кропивницьке ВКГ ОКВП «Дніпро-Кіровоград».

Джерела водопостачання для міста:

- магістральний районний водопровід «Дніпро-Кіровоград»
підземний водозабір «Холодні ключі».

- Резервний водозабір «Лелеківський». У даний час працює в режимі водопониження рівня ґрунтових вод зі скидом в річку Інгул.

Всього водопровідно-каналізаційне господарство по м. Кропивницькому становить:

- водопровідних мереж – 868,352 км;
- каналізаційних мереж – 321,811 км;
- кількість водопровідних насосних станцій – 10 од. (в т.ч. 7 діючих);
- каналізаційних насосних станцій – 25 од. (в т.ч. 24 діючих);
- каналізаційних очисних споруд – 1 од.;
- загальна кількість свердловин – 14 од. (в т.ч. 13 діючих);
- кількість водозаборів з поверхневих джерел – 2 од.

Послуги з водопостачання та водовідведення жителям селища Нове надає КП «Теплоенергетик» КМР».

Водопостачання смт. Нове здійснюється від двох водозаборів: Обознівського водозабору та водозабору станції Лелеківка.

Всього водопровідно-каналізаційне господарство по селище Нове становить:

- водопровідних мереж – 31,9 км;
- каналізаційних мереж – 16,7 км;
- кількість водопровідних насосних станцій – 3 од.;
- каналізаційних насосних станцій – 1 од.;
- водопровідних очисних споруд – 1 од.;
- каналізаційних очисних споруд – 1 од.;
- загальна кількість свердловин – 6 од (табл.2.4).

Таблиця 2.4.
Водозабірні свердловини.

Назва водозабірної свердловини	Розташування	Стан	Обслуговує кількість будинків, шт.	Обслуговує кількість населення, тис. осіб	Примітка
№№ 1, 5, 7, 7б, 15а, 16а, 24, 31	Водозабір «Лелеківський» м. Кропивницький, вул. Холодноярська, 2в	робочий	-	-	Робочі свердловини використовуються для пониження рівня ґрунтових вод
№№ 9, 10, 10а, 10б, 11, 12а, 12б, 17а, 19, 20, 21, 25, 26а, 32, 33		законсервовані	-	-	
№№ 37,38	Водозабір «Лелеківський» вул. Мінська, 114а	законсервовані	-	-	
№№ 1, 2, 3, 4, 5, 6	Водозабір «Холодні ключі» вул. Степова, 90 с. Калинівка Кропивницький р-н; вул. Колмаківська,1 с. Зелене Маріївська с/р Компаніївський р-н	робочий	5 572	31,625	Забезпечує водою мкр: Масляниківка, Арнаутово, Никанорівка, Пермський, с. Гірниче, мкр. Шкільний частина Кущівки від річки до вул. Героїв Маріуполя

Загальні дані по забору та скиданню зворотних вод дані наведено в таблиці 2.5. та на рис.2.15 за даними Держводагентства[5]

Таблиця 2.5.

Відомості про водокористування на території Кропивницького, на основі[5]

Код водокористувача	350300	350107	350395	350395
Назва водокористувача	ДП «СХІДГЗК» ІНГУЛЬСЬКА ШАХТА	КРОПИВНИЦЬКЕ ВКГ ОКВП «ДНІПРО-КІРОВОГРАД»	КП "ТЕПЛОЕНЕРГЕТИК" М.КІРОВОГРАД	КП "ТЕПЛОЕНЕРГЕТИК" М.КІРОВОГРАД
Тип	Водоскид	Водоскид	Водоскид	Водозабір
Об'єм забору води, млн м3	0.0	0.0	0.0	0.643
Забір поверхневої води, млн м3	0.0	0.0	0.0	0.0
Об'єм скиду стічних вод, млн м3.	2.527	12.384	0.181	0.0
Об'єм скиду забрудн. вод, млн м3	2.488	0.0	0.0	0.0

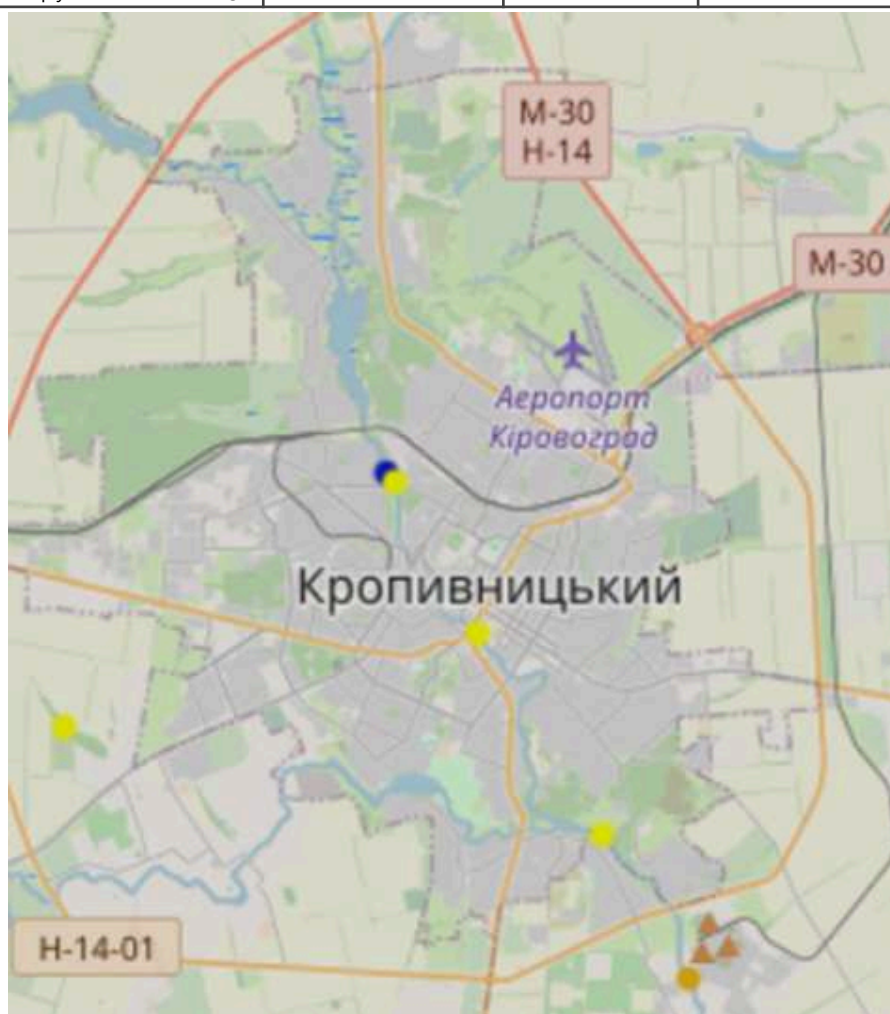

Рис. 2.15. Просторовий розподіл водокористувачів на території Кропивницького[5]

Відомо, що якісна питна вода визначає стан нашого здоров'я. За даними ВОЗ біля 80% захворювань людей пов'язані з якістю питної води. Проблема забезпечення якісною питною водою відноситься до числа соціально значущих, оскільки вода безпосередньо впливає на стан здоров'я громадян і кардинально визначає ступінь екологічної та епідеміологічної безпеки. Несприятливий вплив неякісної питної води на людину може реалізовуватися в декількох напрямках: загальнотоксичний вплив, що викликає збільшення загальної захворюваності

населення (збільшення захворювань неінфекційної природи: серцево-судинних, ендокринних, виразкової хвороби шлунку, жовчнокам'яної хвороби і ін.) та вплив на збільшення частоти алергічних захворювань, а також збільшення рівня новоутворень в організмі людини. Забрудненість водних об'єктів – джерел питного водопостачання специфічними хімічними речовинами токсичної дії і збудниками інфекційних захворювань при недостатній ефективності роботи очисних споруд з водопідготовки питної води обумовлює погіршення її якості, створює серйозну загрозу для здоров'я людей, обумовлює високий рівень їх захворюваності кишковими інфекціями, гепатитом, збільшує ризик дії на організм людини канцерогенних і мутагенних чинників. До токсичних сполук, небезпечних для здоров'я людини, відносяться важкі метали, СПАР, пестициди, феноли, хлорорганічні сполуки тощо. Навіть після очистки та знезараження питної води токсичні речовини можуть залишатись та надходити у водопостачальну мережу. До того ж існуючі технології для знезараження питної води передбачають широке застосування хлору, внаслідок чого в питній воді утворюються токсичні і канцерогенні хлорорганічні сполуки, що мають кумулятивну дію та можуть викликати порушення центральної нервової системи, негативно впливати на функцію нирок і печінки. Забруднення питної води може виникати також в розподільчій мережі у зв'язку з незадовільним станом трубопроводів та їх високою аварійністю. Контроль за якістю і безпечністю питної води, що надається для споживання населенню повинен бути забезпечений власниками водопроводів у відповідності до вимог ДСанПіНу 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною", яким передбачено перелік показників, точки відбору проб та кратність досліджень.

Загалом для Кіровоградської області, де провідним впливом на якість водних ресурсів є рослинництво, можливе забруднення води через: використання добрив, накопичення та обробка гною, посилення ерозійних процесів розораних земель – призводять до забруднення води сполуками фосфору й нітрогену та евтрофікації природних водойм, до змін у водних екосистемах; використання засобів захисту рослин (ЗЗР) може призвести до забруднення поверхневих та підземних вод та серйозно вплинути на водні екосистеми; використання нафтохімікатів для сільськогосподарських машин може призвести до забруднення води продуктами нафтохімії. Окрім того, можливе виснаження водних ресурсів через зрошення та глобальне потепління. Таке виснаження може призвести до зміни структури природного водостоку, зміни рівня ґрунтових вод і таким чином вплинути на різні водні та наземні екосистеми на великих територіях.

[1]

<https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichniy-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolnyshnogo-seredovyshha-v-ukrayini/>

[2] <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichniy-monitoring/ekologichni-pasporty/>

[5] Державне агентство водних ресурсів України <http://geoportal.davr.gov.ua:81>

2.6. Земельні ресурси, ґрунти та надра

За поданими даними Кропивницької міської ради, структура земельного фонду міста Кропивницького складається переважно із земель житлової та громадської забудови (3,9 тис.га); земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення (2,4 тис.га); земель сільськогосподарського призначення (1,8 тис.га); земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення (1,1 тис.га); земель водного фонду (0,4 тис.га); непридатних, неосвоєних, інших земель (0,7 тис.га) (рис.2.16).

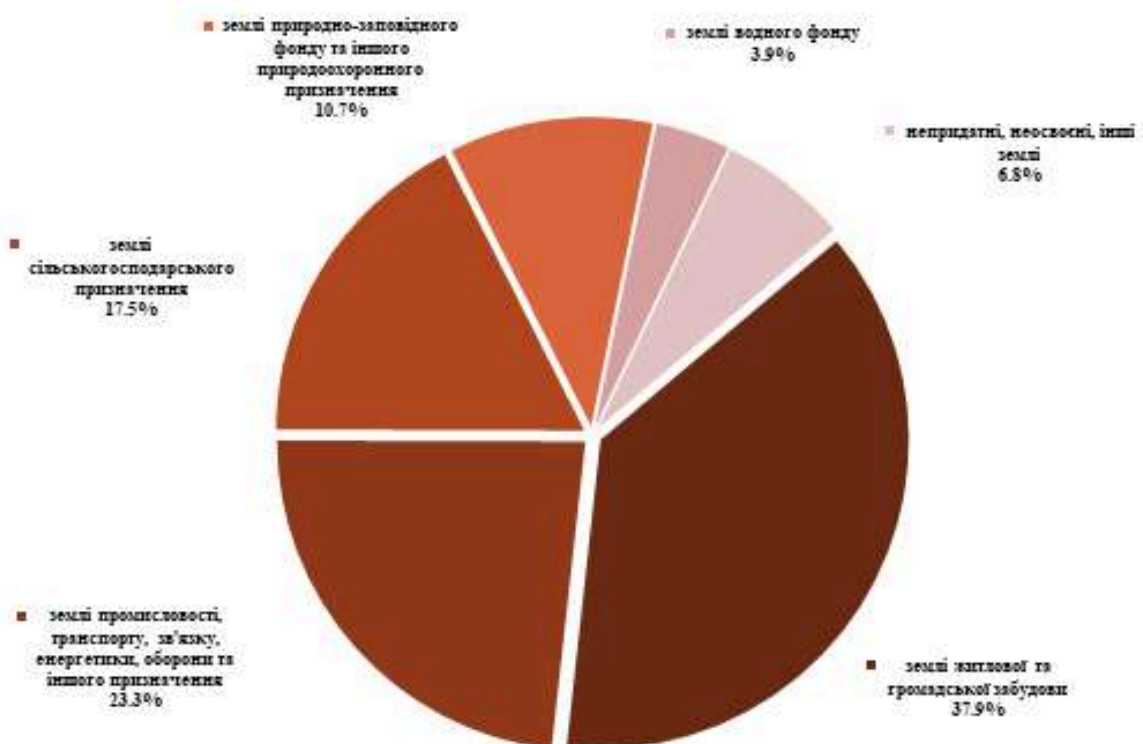

Рис.2.16. Структура земельного фонду Кропивницької міської територіальної громади

Площа селища Нового становить 0,5 тис.га. Виникає необхідність у детальній інвентаризації та структуруванні бази даних земель за їх призначенням, у тому числі з урахуванням приєднаних територій селища Нового та Аджамської промислової зони, з метою впорядкування земельних відносин та виявлення інвестиційно привабливих майданчиків greenfield та об'єктів нерухомого майна brownfield.

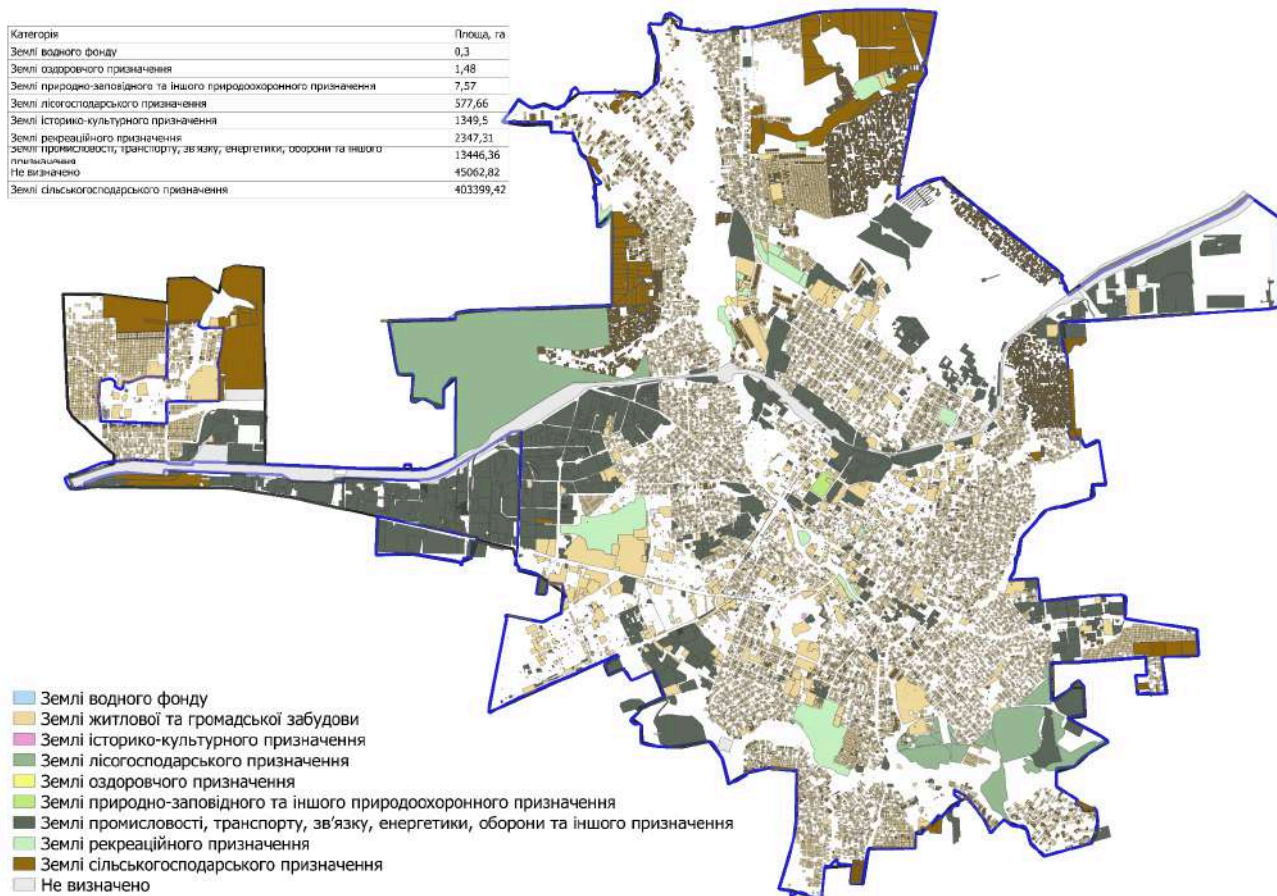

рис. 2.17. Розподіл земельних ділянок за категоріями в межах Кропивницької МТГ²

Таблиця 2.6

Категорія ЗД	К-ть	Площа, га
Землі житлової та громадської забудови	23101	1966.0093
Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	2232	1395.44
Землі сільськогосподарського призначення	5086	877.91
Не визначено	186	335.45
Землі рекреаційного призначення	39	169.8
Землі історико-культурного призначення	4	0.71
Землі оздоровчого призначення	3	1.49
Землі лісогосподарського призначення	18	577.64
Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	1	7.57
Землі водного фонду	2	0.3

² <https://kadastr.live>

Станом на 01.07.2024 року кількість чинних договорів оренди земельних ділянок, укладених Кропивницькою міською радою із суб'єктами господарювання, становила 2261 угода. Основними статтями надходжень до бюджету громади від операцій із землею були орендна плата за землю та продаж земельних ділянок з аукціону. Зокрема надходження від плати за землю у бюджеті громади за період з 2021 по 2023 роки збільшились на 32,1% з 158,9 млн.грн. до 209,9 млн.грн.

Ґрунти. Географічне розташування зумовило наявність родючих чорноземних ґрунтів, серед яких переважають звичайні та південні на лесових породах. У межах території громади переважають реградовані чорноземи; навколо – потужні чорноземи середньогумусні із вмістом гумусу трохи більше 5,5% та малогумусні із вмістом гумусу близько 5,0%. Таким чином, оцінка родючості за агровиробничою групою зазначених ґрунтів коливається у діапазоні 73-80 балів, що відповідає високій урожайності близько 18,76 - 20,56 ц/га.

За рівнем здатності до міграції і накопичення забруднюючих речовин геохімічні ландшафти північного сходу області здатні до самоочищення; в свою чергу, території південного заходу мають низьку здатність до самоочищення.

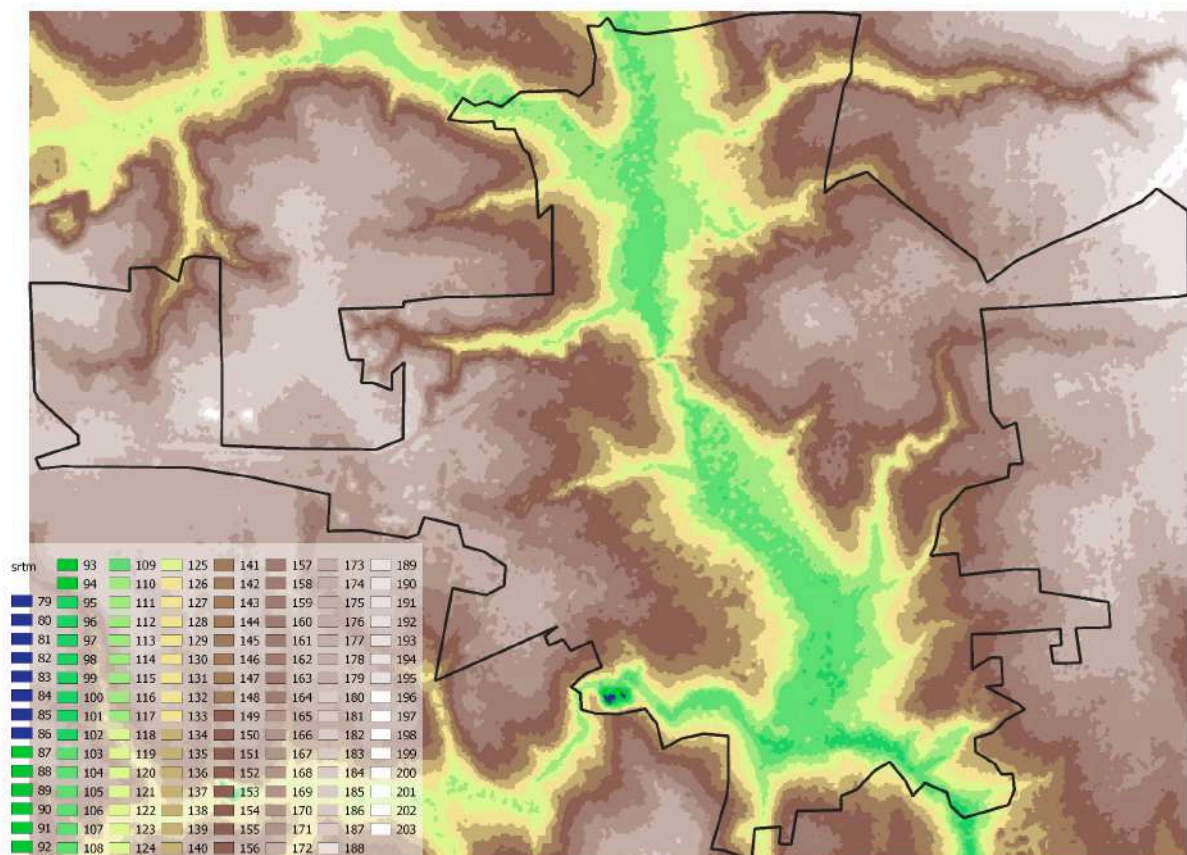

Рис. 2.18. Гіпсометрична поверхня території Кропивницької МТГ (на основі відкритих даних ДЗЗ)

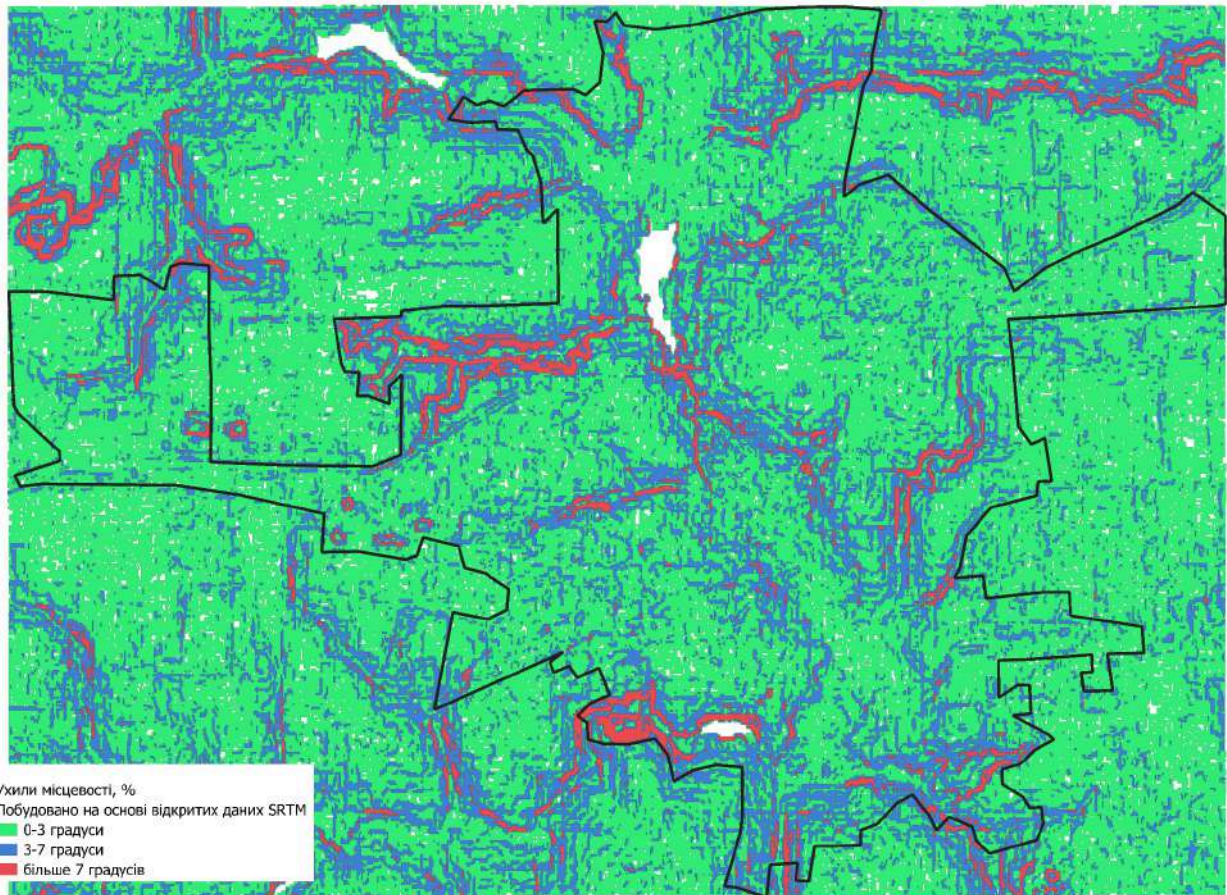

Рис. 2.19. Аналіз крутизни земної поверхні території Кропивницької МТГ (на основі відкритих даних ДЗЗ)

Близько 42.97 га земель сільськогосподарського призначення знаходяться на територіях з ухилом більше 7 градусів.

Надра. Ресурсний потенціал Кропивницької міської територіальної громади невід’ємний від ресурсів області. Геологічна будова її території зумовлена розташуванням на площі Українського кристалічного щита та його структурної одиниці Кіровоградського тектонічного блоку. Корисні копалини Кропивницької міської територіальної громади представлені наступними родовищами:

- Кіровоградське (Сухокліївське) родовище граніту, що розташоване на півночі Кропивницького, містить біотитовий рожево-сірий граніт, який використовується для виробництва бутового каменю і щебеню для будівельних робіт, а також для заповнювача важкого бетону;

- Балашівське родовище вторинних каолінів, піску, піщано-глинистих порід, що використовуються у будівельній галузі, розташоване на північному заході Кропивницького;

- Родовища уранової руди (найбільші поклади уранової руди в Україні знаходяться на території Кіровоградської області), зокрема Мічуринське, що експлуатується на південних околицях Кропивницького; Лелеківське родовище, що не розробляється, є найбільш перспективним для розробки та потребує детального геологічного вивчення;

- Кіровоградське родовище питних підземних вод, придатних для господарсько-питного водопостачання, зокрема: ділянка Балка Базарна (водозабір Холодні ключі) з обсягами запасів 4,8 тис.м3/добу; ділянка Лелеківська-I з обсягами запасів 7,5 тис.м3/добу; ділянка Сугоклейська з обсягами запасів 2,5 тис.м3.

На території громади представлені основні типи ґрунтів Кіровоградської області.

Для області характерні переважно чорноземними ґрунтами з високою природною родючістю. У північній частині області переважають чорноземи потужні малогумусні із вмістом гумусу 5,0% та середньогумусні із вмістом гумусу трохи більше 5,5%. Значні площі тут займають чорноземи в різному ступені реградуровані, а також чорноземи опідзолені, темно-сірі опідзолені та сірі опідзолені ґрунти. Для південно-східних районів найпоширенішими ґрунтами є чорноземи звичайні, середньо- та малогумусні, а в південній частині – чорноземи звичайні малогумусні малопотужні, присутні незначні поклади карпатських ґрунтів. За механічним складом ґрунти північних районів – важкосуглинкові, південних – легкосуглинкові, а в Придніпров'ї – легко- та середньосуглинкові. У всіх районах області на схилах залягають еродовані аналоги ґрунтів[1].

Особливості використання території провокують низку проблем, що характерні для області загалом. Висока розораність території області (85,3 %) та екстенсивне освоєння земель у минулому призвели до їх деградації та зниження родючості. Найвагомішими трансформувальними процесами, які зумовили порушення структурно-функціональної організації ландшафтів, були заміна природних еколого-стабілізувальних угідь орними землями та формування антропогенних типів ландшафтів – агроландшафтів, які належать до спрощених та нестабільних систем із низькою здатністю до саморегуляції. Вирощування культур інтенсивного мінерального живлення, зменшення внесення органічних добрив, поширення процесів ерозії призводить до від'ємного балансу гумусу в ґрунтах. Через ерозійні процеси площа ярів перевищує 3,5 тис. га, а площа деградованих та малопродуктивних земель склала 270 тис. га. Згідно Регіональної доповіді про стан довкілля в області, негативний баланс гумусу складає більше 3 ц з га. Причиною цьому є те, що органічні та мінеральні добрива вносяться до ґрунту періодично і в недостатній кількості, збільшилися площі посіву культур, що виносять підвищену кількість поживних речовин з ґрунту, насамперед соняшника, який в останні роки займає 20 і більше відсотків посівних площ.

Наслідками високого ступеня розораності земель є деградація ґрунтів та опустелення. Втрачається не лише біологічне різноманіття, а й водні об'єкти, зокрема - малі річки. Ґрунтово-меліоративна зона території громади передбачає впровадження розрідженого зрошення та масових заходів по боротьбі з водною ерозією шляхом затримання води в ґрунті і використання її для збільшення продукції рослинництва.

Сільське господарство підсилює дію природних чинників погіршення їх якості. Насамперед це стосується земель аграрного сектору, де погіршення якісного стану ґрунтового покриву відбувається через мінімізацію механізованого обробітку ґрунту, нехтування науково обґрунтованою системою використання ґрунтів, вирощування малозатратних культур (зернових), суттєве зменшення внесення органічних добрив, відсутність протиерозійних заходів. Це призводить до зменшення родючості ґрунтів. Особливо загрозливою є ситуація з використанням пестицидів. Їх використання завдає шкоди мікрофлорі й мікрофауні ґрунту, значно знижує врожайність полів, викликає забруднення підземних вод та сприяє поширенню токсичних металів, наприклад, Промислове та транспортне забруднення ґрунтів є локальним фактором зниження родючості ґрунтів.

Відповідно ґрунти Кропивницької громади також зазнають деградаційних процесів. Серед причин деградації ґрунтового покриву переважають ерозійні процеси та винесення родючого шару ґрунту з площинною ерозією. Водна ерозія ґрунтів проявляється на схилах, що перевищують ухил 0,5 градуса. Землекористування в Кропивницькій громаді супроводжується загрозою високого рівня розораності схилових земель, розширенням посівних площ просапних культур, нехтуванням науково обґрунтованими ґрунтозахисними сівозмінами,

впровадженням індустріальних технологій вирощування сільськогосподарських культур, що викликає відчутне зменшення площ, зайнятих природними рослинними угрупованнями (луками, лісами, болотами) при одночасному збільшенні питомої ваги освоєних сільськогосподарських угідь, насамперед ріллі. Значна частина полів розташована на схилах. На території громади часто до краю ярів, балок чи річкових долин впритул прилягають орні землі. У такому випадку є загроза того, що під час злив та стрімкого танення снігу, води поверхневого стоку будуть призводити до росту ярів на верхніх частинах схилів та відкладання змитого ґрунту – біля їх підніжжя. Обидва процеси призводять до втрати придатних для сільськогосподарського використання ґрунтів, а потрапляння змитого ґрунту у водойми забруднює їх рештками пестицидів та мінеральних добрив. У цьому плані гостро постає питання дотримання чинних норм щодо ведення рослинництва на схилах до 3, від 3 до 5 і вище 5 градусів. Важливо проводити моніторинг за появою нових ярів та мотивувати землевласників проводити заходи щодо регулювання поверхневого стоку, а на землях громади, особливо у верхів'ях схилів за потреби влаштовувати бар'єри у вигляді валів, відвідних каналів як земляних, так і залізобетонних, регулярно проводити догляд за існуючими протиерозійними спорудами. Важливу роль в цьому відіграють водорегулюючі лісосмуги[6]

Звертаємо також увагу, на те що згідно ЗУ "Про охорону" ст. 47 забороняється розорювання схилів крутизною понад 7 градусів (крім ділянок для залуження, залісення та здійснення ґрунтозахисних заходів). На схилах крутизною від 3 до 7 градусів обмежується розміщення просапних культур, чорного пару тощо. В перспективі при розробленні містобудівної документації, відповідні території мають бути визначені.

Суттєву небезпеку погіршення стану земельних ресурсів становить застосування великих доз добрив може погіршити якість продукції, ґрунтових вод, що зумовлює забруднення близьких річок і водойм. Використання мінеральних добрив дало змогу певною мірою підвищити врожайність культур, однак подальше збільшення їх доз уже не сприятиме її зростанню, що буде пов'язано із зменшенням запасів гумусу в ґрунті.

Особливо небезпечне неправильне або надмірне використання пестицидів. Причому деяка їх частина трансформується, тобто виникають нові токсичні речовини (вторинна токсикація).

Іншу небезпеку земельним ресурсам створює недотримання режиму бережних захисних смуг. Так аналіз відкритих джерел вказує на можливі наслідки для територій із природоохоронним статусом, такі як забруднення ґрунтів, поверхневих та ґрунтових вод внаслідок інтенсивної господарської діяльності. Можлива подальша евтрофікація водних об'єктів, спричинена міграцією хімічних речовин зі сільськогосподарських угідь, забруднення ґрунтів пестицидами.

Зауважимо, що згідно ВКУ ст. 89 бережні захисні смуги є природоохоронною територією з режимом обмеженої господарської діяльності. У бережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється: 1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво; 2) зберігання та застосування пестицидів і добрив; 3) влаштування літніх таборів для худоби; 4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних, а також інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просіків, комунікацій), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів; 5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки; 6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо; 7) випалювання сухої рослинності або її залишків з

порушенням порядку, встановленого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Не придатні для експлуатації споруди, а також ті, що не відповідають встановленим режимам господарювання, підлягають винесенню з прибережних захисних смуг. У прибережних захисних смугах дозволяються реконструкція, реставрація та капітальний ремонт існуючих об'єктів.

Забруднення ґрунту несе в собі серйозну потенційну загрозу для здоров'я людини, екосистем та економіки в цілому. Особливо небезпечним є неправильне або надмірне використання пестицидів, адже вони проявляють мутагенну, або інші негативні дії на живу природу і людину. Через неправильне використання добрив в ґрунтах спостерігаються високі концентрації нітратів, що може спричинити отруєння людей. Для збереження родючості ґрунтів потрібно проводити раціонально обґрунтовану господарську діяльність на засадах сталого розвитку, проводити постійний моніторинг ґрунтів для відображення їх фактичного стану і проведення доцільного землекористування.

Також зауважимо, що значний відсоток земель, що використовуються як землі забудови та транспорту посилює негативні процеси в ґрунтах, зокрема механічне, хімічне забруднення, порушення структури ґрунту тощо.

[1]

<https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoryng/regionalni-dopovid-pro-stan-navkolyshnogo-s-eredovyshha-v-ukrayini/>

[6] Природоорієнтоване повоєнне відновлення: Мирноградська громада, 2023

2.7. Стан здоров'я мешканців

За поданими громадою даними, чисельність населення у Кропивницькій міській територіальній громаді (далі — Кропивницькій ТГ) з часу останнього перепису до початку 2022 р. знизилася з 262,5 до 228,0 тисяч осіб (на 13,2%). Зменшення людності в Кропивницькій ТГ за цей період спричинено як природним убутком (на 70 %), так і від'ємним сальдо міграції. Для порівняння: в цілому по Кіровоградській області скорочення чисельності населення за той самий період становило 20,2%. Із початком повномасштабної війни у 2022 р. частина мешканців Кропивницької ТГ виїхала.

Таблиця 2.7
 Динаміка зміни чисельності населення

	Чисельність населення, осіб			
	01.01.2002	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023
Кропивницька міська територіальна громада	262 543	231 162	228 007	229 584
<i>скорочення (-), %</i>	-5,6	-1,0	-1,4	0,7
місто Кропивницький	262 543	222 695	219 676	
селище Нове		8 467	8 331	
Кіровоградська область	1 133 052	920 128	903 712	
<i>скорочення (-), %</i>		-18,8	-1,8	

Проте, прибула велика кількість переселенців з інших регіонів України. Станом на початок 2023 р. їхня чисельність складала 31 880 осіб, тобто майже 14% місцевого населення. Таке співвідношення показує, наскільки непевною є поточна

оцінка людності Кропивницької ТГ. Адже є невідомими тривалість війни, рівень виїзду та повернення місцевих мешканців, частка внутрішньо переміщених осіб (ВПО), яка залишатиметься у Кропивницькій ТГ під час війни та скільки їх повернеться додому після її закінчення. Наразі, на основі даних Держстату України на початок 2022 р. та інформації щодо чисельності ВПО, кількість населення Кропивницької ТГ на початок 2023 р. була на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області, Кропивницької міської ради оцінена на рівні 244,8—245,0 тис. осіб (табл.2.4). Чисельність постійного населення м. Кропивницького за статтю і віком на 1 січня 2022 року подано у табл.2.8

Таблиця 2.8

Вік	Обидві статі	Чоловіки	Жінки	Вік	Обидві статі	Чоловіки	Жінки	Вік	Обидві статі	Чоловіки	Жінки
до 1 року	1446	730	716	34	4039	1897	2142	67	2525	883	1642
1	1504	761	743	30-34	17806	8626	9180	68	2267	746	1521
2	1670	835	835	35	4082	1979	2103	69	2255	731	1524
3	1769	900	869	36	4016	1906	2110	65-69	12117	4187	7930
4	2090	1096	994	37	4344	2004	2340	70	2312	813	1499
0-4	8479	4322	4157	38	4369	2052	2317	71	2191	678	1513
5	2320	1176	1144	39	3810	1752	2058	72	2176	690	1486
6	2373	1198	1175	35-39	20621	9693	10928	73	1915	597	1318
7	2532	1322	1210	40	3639	1664	1975	74	1665	506	1159
8	2572	1355	1217	41	3618	1672	1946	70-74	10259	3284	6975
9	2588	1268	1320	42	3185	1575	1610	75	1558	459	1099
5-9	12385	6319	6066	43	3221	1509	1712	76	877	235	642
10	2464	1250	1214	44	2939	1415	1524	77	974	197	777
11	2437	1283	1154	40-44	16602	7835	8767	78	914	261	653
12	2646	1386	1260	45	3399	1683	1716	79	924	205	719
13	2415	1274	1141	46	3344	1619	1725	75-79	5247	1357	3890
14	2394	1272	1122	47	3160	1501	1659	80	1481	517	964
10-14	12356	6465	5891	48	2911	1400	1511	81	1066	348	718
15	2363	1138	1225	49	3016	1376	1640	82	1024	244	780
16	2176	1131	1045	45-49	15830	7579	8251	83	939	226	713
17	2268	1162	1106	50	3247	1453	1794	84	835	200	635
18	2034	1027	1007	51	3198	1492	1706	80-84	5345	1535	3810
19	1791	947	844	52	2791	1238	1553	85	613	153	460
15-19	10632	5405	5227	53	2804	1183	1621	86	336	111	225
20	1703	924	779	54	2753	1217	1536	87	223	48	175
21	1879	973	906	50-54	14793	6583	8210	88	185	67	118
22	1889	1060	829	55	2903	1252	1651	89	157	61	96
23	2071	1120	951	56	2844	1261	1583	85-89	1514	440	1074
24	2157	1222	935	57	2979	1219	1760	90	232	102	130
20-24	9699	5299	4400	58	3043	1265	1778	91	124	43	81
25	2360	1302	1058	59	2981	1226	1755	92	4	0	4
26	2486	1331	1155	55-59	14750	6223	8527	93	24	0	24

				9							
27	2610	1425	1185	60	3267	1333	1934	94	0	0	0
28	2644	1421	1223	61	3001	1261	1740	90-94	384	145	239
29	3081	1574	1507	62	2930	1102	1828	95	20	20	0
25-29	13181	7053	6128	63	2712	1075	1637	96	11	11	0
30	3113	1533	1580	64	2582	1002	1580	97	0	0	0
31	3418	1679	1739	60-64	14492	5773	8719	98	0	0	0
32	3530	1736	1794	65	2675	974	1701	99	0	0	0
33	3706	1781	1925	66	2395	853	1542	95-99	31	31	0

За період з дати останнього державного перепису населення у грудні 2001 року скорочення чисельності в умовах сучасних адміністративно-територіальних меж Кропивницької міської територіальної громади становило 12,0%, хоча в області даний показник був суттєво гіршим та становив 18,8%. Це обумовлено статусом Кропивницького як обласного центру та наявною розвинутою інфраструктурою, кращою, ніж в інших населених пунктах області. Зокрема за 2021 рік скорочення населення області також відбувалось швидше, ніж у Кропивницькій міській територіальній громаді. Повномасштабне вторгнення спричинило неконтрольований рух населення, як у межах області і країни, так і за кордон. Частина жителів Кропивницької міської територіальної громади виїхала за її межі, водночас спостерігався міграційний рух внутрішньо-переміщених осіб (ВПО) на територію громади. І якщо динаміку пересування ВПО у разі їх відповідної реєстрації можна відслідкувати, то визначити точну чисельність наявного населення громади з урахуванням таких пересувань достатньо важко. Очевидно, що негативні наслідки війни підсилять наявну тенденцію депопуляції населення, а також прискорять процеси природного скорочення чисельності. Загалом, загальний базисний темп зменшення чисельності населення за період з 2002 року по 2023 рік становив близько 12,6% , за даними Головного управління статистики у Кіровоградській області, Кропивницької міської ради (рис.2.20).

У довоєнний період спостерігалась негативна динаміка поступового збільшення коефіцієнтів природного скорочення населення, як у громаді, так і в області, хоча темп скорочення Кропивницького був повільнішим. Можна припустити, що суттєва швидкість зростання частково пов'язана із розповсюдженням коронавірусної інфекції COVID-19 у 2020-2021 роках. Загалом коефіцієнт природного руху показує загальний показник відтворення населення, зокрема у даному випадку свідчить про суттєве перевищення смертності над народжуваністю та її динамічне зростання. За відсутністю офіційних статистичних даних щодо народжуваності та смертності у період воєнних 2022-2023 років, зазначені коефіцієнти розрахувати неможливо. Але очевидно, що загибель людей під час бойових дій, зростання захворюваності суттєво вплинуть на зростання смертності та підвищення від'ємного значення коефіцієнтів.

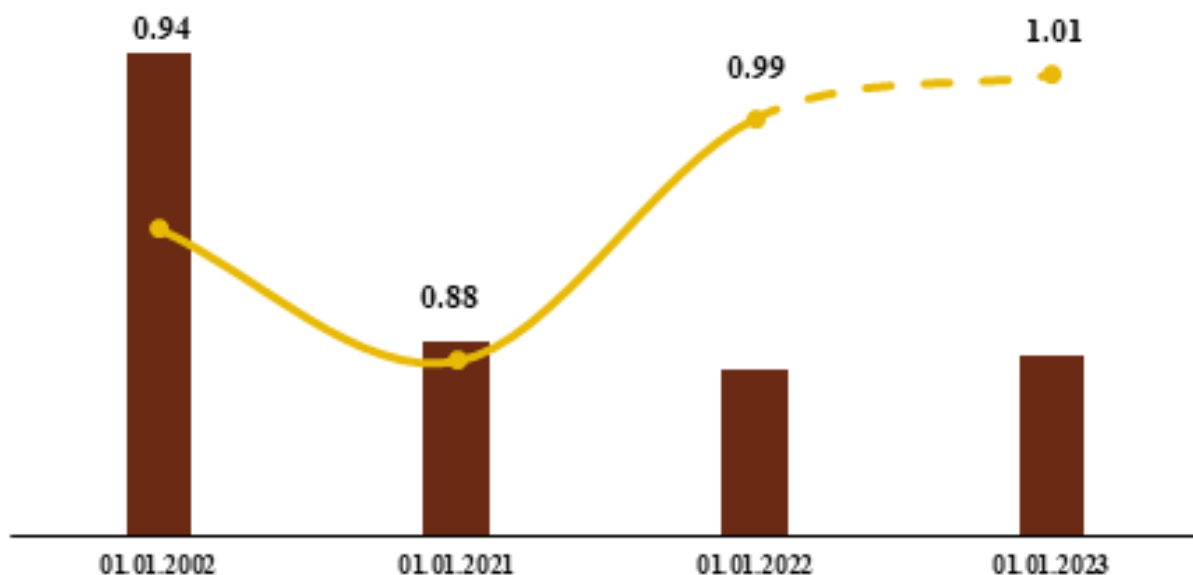

Рис.2.20. Темп зростання/скорочення чисельності населення Кропивницької громади

За даними ІДСД НАН України[6] загальні коефіцієнти народжуваності у Кропивницькій ТГ дещо вищі за відповідні показники у Кіровоградській області (рис. 2.21). Міське населення зазвичай є порівняно молодшим, а оскільки обласні центри притягують більше мігрантів у працездатному, й, отже, у репродуктивному віці, то це структурно сприяє збільшенню загальних коефіцієнтів народжуваності. Таким чином, цей коефіцієнт не дає коректного уявлення про рівень народжуваності.

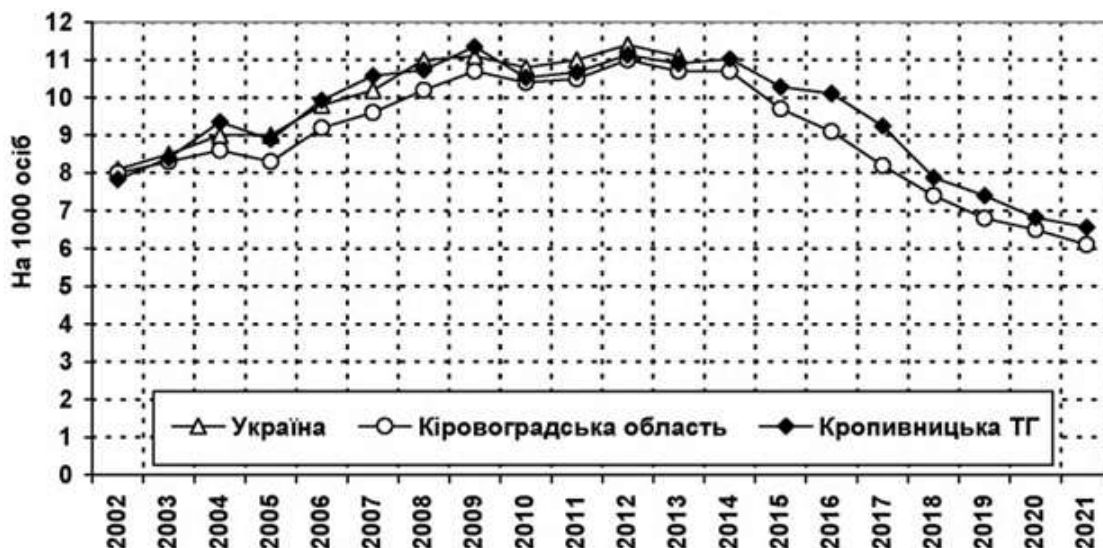

Рис. 2.21. Загальні коефіцієнти народжуваності в Україні, Кіровоградській області та Кропивницькій ТГ Примітка. За 2014–21 рр. дані для України в цілому не наведені через їхню територіальну незіставність.[6]

Загальні коефіцієнти смертності у Кропивницькій ТГ нижчі за обласні. В 2016–2019 рр. окреслилася тенденція до зближення цих показників (рис. 2.22). В 2020–2021 рр. відбулося ще більше зближення. Наразі важко сказати, чи відбулося реальне зближення рівня смертності, чи частина смертей мешканців Кіровоградської області була зареєстрована за місцем настання події, тобто в обласному центрі (наприклад, важкі випадки Covid-19).

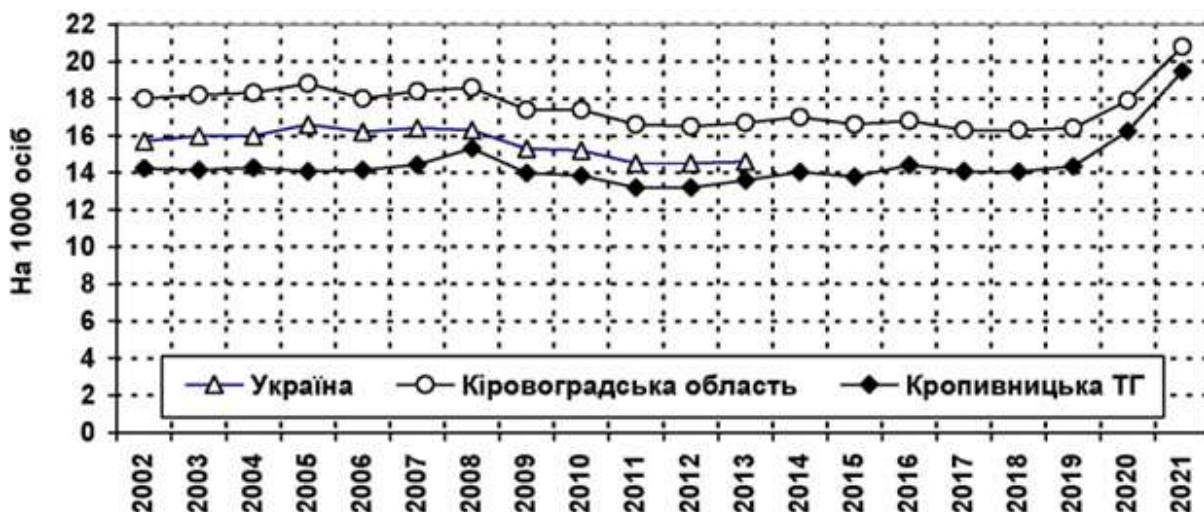

Рис. 2.22. Загальні коефіцієнти смертності в Україні, Кіровоградській області та Кропивницькій ТГ Примітка. За 2014–2021 рр. дані для України в цілому не наведені через їхню територіальну незіставність.

Порівняно молода вікова структура населення Кропивницької ТГ сприяє тому, що загальні коефіцієнти природного приросту тут вищі, ніж у середньому в області. Проте, вони залишаються від'ємними (рис. 2.23).

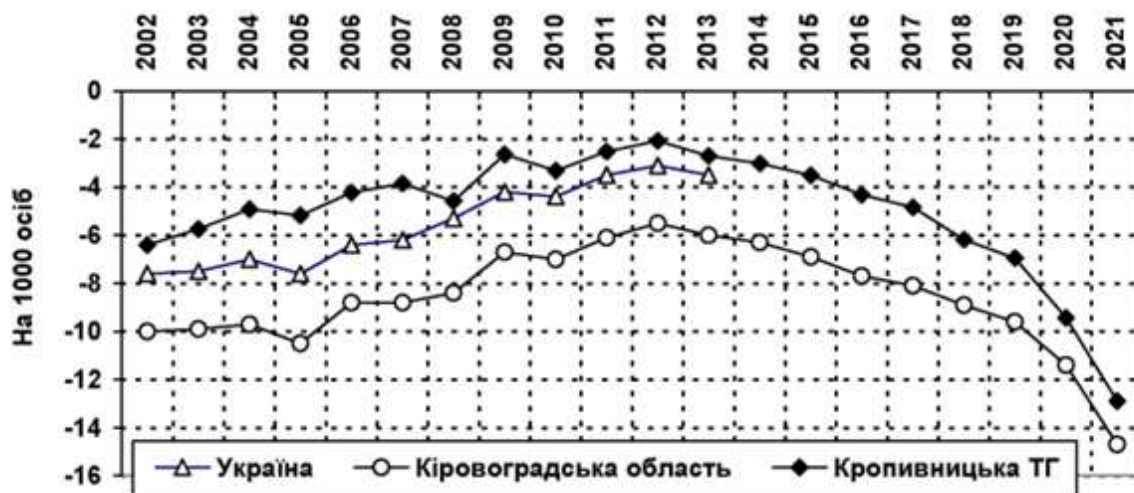

Рис. 2.23. Загальні коефіцієнти природного приросту в Україні, Кіровоградській області та Кропивницькій ТГ Примітка. За 2014–2021 рр. дані для України в цілому не наведені через їхню територіальну незіставність.

За результатами прогнозу чисельності населення Кропивницької міської територіальної громади до 2032 року, здійсненим Інститутом демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи, за оптимістичним варіантом закінчення війни у 2024 році відбуватиметься надолуження відкладених дітонароджень, що сприятиме доволі різкому зростанню народжуваності із загальним показником близько 1,6 дитини на жінку. В рамках реалістичного прогнозу закінчення війни у 2025 році показник народжуваності поступово досягне позначки 1,3 дитини на жінку.

Демографічна ситуація в громаді цілком відповідає загальним трендам в Україні та Кіровоградській області за даними Держстату[7] (таблиці 2.6 -2.10). Наявні статистичні дані говорять про такі загальні тенденції в області як зниження

народжуваності, підвищення показника смертності, підвищення питомої ваги населення старшого пенсійного віку, зниження середньої очікуваності тривалості життя.

Таблиця 2.9
 Демографічне навантаження на населення у віці 15-64 роки (на 1000 осіб у віці 15-64 роки), на початок року^[7]

Регіон	Кіровоградська область									
Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Загальне навантаження	455	462	473	481	490	496	500	503	503	501
Навантаження особами у віці 0-14 років	208	213	218	222	226	228	228	226	224	220
Навантаження особами у віці 65 років і старше	247	249	255	259	264	268	272	277	279	281

Таблиця 2.10
 Народжуваність, за рік^[7]

Регіон	Кіровоградська область									
Рік	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Кількість живонароджених осіб										
Міська та сільська місцевості	11029	10562	10576	9456	8859	7845	7077	6356	6048	5533
міська місцевість	6718	6349	6396	5898	5448	4902	4418	3946	3657	3481
сільська місцевість	4311	4213	4180	3558	3411	2943	2659	2410	2391	2052
на 1000 осіб наявного населення										
Міська та сільська місцевості	11,0	10,7	10,7	9,7	9,1	8,2	7,4	6,8	6,5	6,1
міська місцевість	10,8	10,3	10,4	9,6	8,9	8,1	7,4	6,6	6,2	6,0
сільська місцевість	11,4	11,3	11,4	9,8	9,5	8,3	7,6	7,0	7,1	6,2

Таблиця 2.11
 Смертність, за рік^[7]

Регіон	Кіровоградська область									
Рік	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Кількість померлих осіб										
Міська та сільська місцевості	16521	16513	16716	16197	16277	15694	15484	15451	16624	19005

міська місцевість	9184	9425	9489	9306	9630	9194	9234	9272	10118	12024
сільська місцевість	7337	7088	7227	6891	6647	6500	6250	6179	6506	6981
на 1000 осіб наявного населення										
Міська та сільська місцевості	16,5	16,7	17,0	16,6	16,8	16,3	16,3	16,4	17,9	20,8
міська місцевість	14,8	15,2	15,4	15,2	15,8	15,2	15,4	15,6	17,2	20,7
сільська місцевість	19,5	19,0	19,7	19,0	18,5	18,3	17,8	17,9	19,2	21,1

Таблиця 2.12
 Кількість померлих за причинами смерті (осіб), за рік^[7]

Регіон	Кіровоградська область									
Рік	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Померло - всього	16521	16513	16716	16197	16277	15694	15484	15451	16624	19005
від деяких інфекційних та паразитарних хвороб	379	349	408	374	322	347	368	300	276	237
..від туберкульозу	191	150	160	154	99	110	112	93	83	100
..від хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)	108	136	159	154	170	163	173	131	123	87
від новоутворень	2329	2280	2150	2122	2092	2015	2006	1981	1942	1863
від хвороб системи кровообігу	10002	10167	10530	10143	10287	9846	9632	9893	10379	10937
від хвороб органів дихання	432	431	421	409	435	371	339	341	552	1585
від хвороб органів травлення	537	573	524	498	527	494	533	491	599	560
від зовнішніх причин захворюваності та смертності	1273	1169	1178	1093	980	1041	914	850	946	818

Таблиця 2.13
 Природний приріст (скорочення) населення, за рік^[7]

Регіон	Кіровоградська область									
Рік	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
осіб										
Міська та сільська місцевості	-5492	-5951	-6140	-6741	-7418	-7849	-8407	-9095	-10576	-13472

міська місцевість	-2466	-3076	-3093	-3408	-4182	-4292	-4816	-5326	-6461	-8543
сільська місцевість	-3026	-2875	-3047	-3333	-3236	-3557	-3591	-3769	-4115	-4929
на 1000 осіб наявного населення										
Міська та сільська місцевості	-5,5	-6,0	-6,3	-6,9	-7,7	-8,1	-8,9	-9,6	-11,4	-14,7
міська місцевість	-4,0	-4,9	-5,0	-5,6	-6,9	-7,1	-8,0	-9,0	-11,0	-14,7
сільська місцевість	-8,1	-7,7	-8,3	-9,2	-9,0	-10,0	-10,2	-10,9	-12,1	-14,9

Науково доведено, що забруднення навколишнього природного середовища і насамперед атмосферного повітря у населених пунктах (особливо у містах) хімічними речовинами різного походження, може призвести до зростання рівнів захворюваності населення. Тривалий вплив забруднення атмосферного повітря токсичними речовинами: формальдегідом, пилом, діоксидом сірки, діоксидом азоту та іншими хімічними сполуками негативно впливає на здоров'я людини. При цьому зростає загальна захворюваність населення, зумовлена ураженням, перш за все, органів дихання (бронхіальна астма, хронічний бронхіт, алергічні риніти та інші неспецифічні хвороби легень). Особливо викиди шкідливих речовин, як від стаціонарних так і пересувних джерел, є небезпечними для здоров'я дітей. За умов забруднення атмосферного повітря, знижуються адаптивні можливості дитячого організму, що призводить до зміни дихальних функцій і збільшення рівня легеневої патології. Через відсутність на території області потужних підприємств, джерел забруднення атмосферного повітря, а також враховуючи те, що на адміністративних територіях області не проводились активні бойові дії, не зафіксовано зростання захворюваності населення області на хвороби органів дихання за 2022 рік, а навпаки, відмічено тенденцію до зменшення (-20,5 % відносно 2021 р.). Загальний рівень захворюваності населення області у 2022 році склав 19853,4 проти 24985,7 у 2021 році (на 100 тис. населення). Дещо збільшився показник захворюваності органів дихання у дітей на алергічний риніт – з 217,9 у 2021 році до 220,0 у 2022 році до (у 2019 році 176,1; у 2020 році – 254,2). Показник захворюваності на бронхіальну астму у дітей навпаки зменшився – з 22,0 у 2021 р. до 19,0 у 2022 р. (на 100 тис. населення)[1].

Відповідно до інформації, наданої Державною Установою «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України», що спирається на дані департаменту охорони здоров'я ОВА (статистичний збірник за 2023р.) — показник поширеності захворювань серед всього населення у 2023 році становить 138314,1 на 100 тисяч населення проти 135432,1 у минулому році, тобто збільшився на 2,1%.

У порівнянні з попереднім роком показник поширеності захворювань серед всього населення області (у розрахунку на 100 000 населення) збільшився по наступних класах хвороб:

- хвороби вуха та соскоподібного відростка з 2309,9 у 2022 році до 2773,4 у 2023 році, або на 20,1%;
- хвороби ендокринної системи у показнику з 6798,9 у 2022 році до 7756,0 у 2023 році, або на 14,1%;
- хвороби органів дихання з 23321,0 у 2022 році до 26363,1 у 2023 році, або на 13,0%;

- ускладнення вагітності, пологів та післяпологового періоду з 2234,3 у 2022 році до 2352,5 у 2023 році, або на 5,3%;
- хвороби кістково-м'язової системи та сполучно! тканини у показнику з 8388,1 у 2022 році до 8800,7 у 2023 році, або на 4,9%;
- хвороби органів травлення з 10510,7 у 2022 році до 10954,1 у 2023 році, або на 4,2%;
- хвороби системи кровообігу з 40885,5 у 2022 році до 41671,8 у 2023 році, або на 1,9%;
- розлади психіки та поведінки у показнику з 5315,7 у 2022 році до 5405,7 у 2023 році, або на 1,7%;
- хвороби ока та придаткового апарату з 7541,0 у 2022 році до 7657,3 у 2023 році, або на 1,5%.

У структурі поширеності захворювань серед всього населення на першому місці знаходяться: хвороби системи кровообігу, на які приходить 30,1% (2022 рік - 30,2%) від всіх захворювань, на другому — хвороби органів дихання - 19,1% (2022 рік - 17,2%), на третьому — хвороби органів травлення — 7,9% (2022 рік — 7,8%).

За результатами 2021 року, як і у попередніх періодах, головну вагу займали хвороби системи кровообігу, частка померлих від яких становила більше половини всіх смертей. Частка померлих від новоутворень, хвороб органів дихання і травлення суттєво не змінилась.

За підсумками 2023 року епідситуація щодо туберкульозу в Кіровоградській області залишається напруженою. За останні три роки і особливо під впливом війни та міграційних процесів в країні маємо зростання захворюваності на туберкульоз. Показник захворюваності на туберкульоз (вперше зареєстровані випадки та рецидиви) збільшився у порівнянні з 2022 роком на 17,4% та склав 92,1 на 100 тисяч населення, зареєстровано 826 осіб (2022 рік — показник 76,7 на 100 тисяч населення, 687 осіб). Вперше зареєстровано хворих на туберкульоз - 705 осіб. Показник захворюваності серед вперше зареєстрованих збільшився на 18,7% та склав 78,6 на 100 тисяч населення, (2022 рік — 66,2 на 100 тисяч населення, 594 особи). Таблиця 2.14 дає уявлення про показники поширеності та захворюваності серед усього населення за видами хвороб.

Таблиця 2.14

Показники поширеності та захворюваності серед усього населення на 100 000 (розрахунок на все населення - 224340)

Захворювання	Зареєстровано всього (поширеність)			з діагнозом встановленим вперше (захворюваність)		
	2023		2022	2023		2022
	абс.число	поширеність на 10 тис.дор.нас.	поширеність на 10 тис.дор.нас.	абс.число	захворюваність на 10 тис.дор.нас.	захворюваність на 10 тис.дор.нас.
Всі хвороби	279 260	124 480,7	107 759,7	111562	49729,0	43 264,7
Інфекційні та паразитарні хвороби	4 626	2 062,0	3 220,1	2751	1226,3	2 269,8
Новоутворення	9 046	4 032,3	3 209,0	26	11,6	11,6
Хвороби крові	957	426,6	337,4	382	170,3	84,2
анемії	912	406,5	317,4	374	166,7	82,5
Хвороби ендокринної системи	21 112	9 410,7	7 848,4	3281	1462,5	1 140,2

вузловий зоб	3 436	1 531,6	1 429,1	385	171,6	140,0
тиреотоксикоз (гіпертиреоз)	354	157,8	165,4	28	12,5	12,0
тиреоїдити	2 506	1 117,1	1 008,3	252	112,3	99,4
цукровий діабет	6 993	3 117,1	2 328,6	474	211,3	90,5
інсулінозалежний	450	200,6	203,3	6	2,7	6,2
цукровий діабет з ускладненням	2 067	921,4	875,9	45	20,1	13,8
Хвороби нервової системи	13 488	6 012,3	6 842,3	3698	1648,4	1 814,2
запальні хвороби ЦНС	130	57,9	59,7	12	5,3	4,5
хв. периферичної нервової системи	8 439	3 761,7	4 041,6	1660	739,9	763,6
ураження нервів нервових корінців	7 050	3 142,6	3 858,0	1374	612,5	688,7
вегетосудинна дистонія	789	351,7	355,7	276	123,0	72,7
Хв. ока та його придатк. апарату	17 873	7 966,9	6 916,3	936	417,2	478,3
катаракта	3 855	1 718,4	1 493,3	425	189,4	132,4
глаукома	907	404,3	384,7	79	35,2	50,8
міопія	3 082	1 373,8	1 148,3	505	225,1	359,7
Хв. вуха та сосковидного відростку	7 630	3 401,1	3 137,2	5349	2384,3	1 772,8
Хвороби системи кровообігу	71 100	31 693,0	24 833,3	5854	2609,4	2 261,7
хрон. ревматичні хв. серця	79	35,2	37,4	2	0,9	1,78
гіпертонічна хвороба (всі форми)	31 789	14 170,0	11 120,2	2358	1051,1	871,4
ішемічна хвороба серця	25 441	11 340,4	8 748,8	1434	639,2	556,3
у т.ч. з гіпертонією	22 450	10 007,1	7 353,6	976	435,1	248,7
стенокардія	2 399	1 069,4	1 039,9	84	37,4	48,1
гострий інфаркт міокарду	359	160,0	132,4	359	160,0	132,4
цереброваскулярні хвороби	8 179	3 645,8	3 297,7	960	427,9	477,8
у т.ч. з гіпертонією	4 487	2 000,1	1 526,3	461	205,5	274,6
інсульт (всі форми)	784	349,5	404,7	784	349,5	404,7
Хвороби органів дихання	61 548	27 435,1	21 302,9	56219	25059,7	18 944,5
пневмонії	1 067	475,6	670,0	1067	475,6	670,0
хронічні хвороби мигдаликів	920	410,1	398,1	497	221,5	156,5
бронхіт хронічний	1 158	516,2	339,7	158	70,4	26,3
бронхіальна астма	628	279,9	193,5	67	29,9	15,6
Хвороби органів травлення	16 548	7 376,3	5 354,8	2861	1275,3	950,3
виразка шлун. та 12-ти палої кишки	1 111	495,2	457,3	156	69,5	49,9

гастрит та дуоденіт	4 390	1 956,9	1 407,2	609	271,5	193,0
цироз печінки	204	90,9	63,3	49	21,8	24,1
хронічний гепатит	220	98,1	66,0	27	12,0	4,0
жовчокам'яна хвороба	950	423,5	315,6	237	105,6	90,0
холецистит, холангіт	4 021	1 792,4	1 069,4	372	165,8	100,3
хвороби підшлункової залози	2 263	1 008,7	688,2	161	71,8	34,8
Хв.би шкіри та підшк. клітковини	2 646	1 179,5	1 261,9	2296	1023,4	1 085,0
Хвороби кістково-м'язової системи	24 697	11 008,7	10 219,3	5835	2601,0	2 177,5
ревматоїдний артрит	466	207,7	189,0	50	22,3	40,6
деформуючий артроз	2 877	1 282,4	879,9	206	91,8	56,6
системний червоний вовчак	25	11,1	12,9	1	0,45	1,34
анкілозуючий спондиліт	41	18,3	16,9	1	0,4	1,3
ураження міжхребетних дисків	236	105,2	145,3	52	23,2	41,0
Хвороби сечостатевої системи	13 816	6 158,5	5 937,0	5684	2533,7	2 538,6
хронічний гломерулонефрит	52	23,2	22,3	12	5,3	2,2
хронічний пієлонефрит	1 022	455,6	405,6	163	72,7	67,3
камені нирок і сечоводів	1 605	715,4	708,7	458	204,2	203,7
хвороби передміхурової залози	2 137	952,6	1 069,4	797	355,3	426,1
Травми отруєння	10 897	4 857,4	5 477,8	10564	4708,9	5 304,0

На території міста Кропивницький, як міста – обласного центру, медичну допомогу жителям Кропивницької міської територіальної громади, зокрема внутрішньо переміщеним особам, військовослужбовцям, ветеранам війни, членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України надають лікувальні заклади і підприємства різних форм власності та підпорядкування. Медична допомога надається у 7 закладах охорони здоров'я комунальної власності, 8 закладах охорони здоров'я спільної власності територіальних громад сіл, селищ і міст області, у ряді приватних медичних закладів (понад 50 одиниць), які функціонують і надають медичні послуги на території Кропивницької міської територіальної громади.

Враховуючи розгалуженість медичної інфраструктури, заклади охорони здоров'я обслуговують не лише населення громади, а й жителів прилеглих територій та всієї Кіровоградської області. Всі 7 закладів охорони здоров'я комунальної власності працюють за програмою державних медичних гарантій згідно з підписаними договорами з Національною службою здоров'я України.

КНП «Центральна міська лікарня» Кропивницької міської ради» - багатопрофільний кластерний заклад охорони здоров'я, що надає послуги вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги в стаціонарних і амбулаторних умовах, комплексної реабілітаційної допомоги та послуги по паліативній медичній допомозі. У структуру підприємства входять поліклініка та цілодобові стаціонари

на 255 та 195 ліжок. В умовах воєнного стану та розвитку пріоритетних напрямів у сфері охорони здоров'я підприємство відкрило реабілітаційне відділення на 30 ліжок з наданням спеціалізованої медичної допомоги.

КНП «Міська лікарня швидкої медичної допомоги» Кропивницької міської ради» - кластерний заклад охорони здоров'я, що надає послуги вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги, зокрема невідкладної ургентної та планової медичної допомоги дорослому населенню із загальним ліжковим фондом – 300 місць. Підприємство безперервно надає цілодобову невідкладну стаціонарну хірургічну, акушерську та гінекологічну допомогу, невідкладну медичну допомогу хворим із гострими порушеннями мозкового кровообігу. Одним з нових напрямів підприємства є стаціонарна і амбулаторна реабілітаційна допомога хворим з перенесеними гострими порушеннями мозкового кровообігу та травмами опорно-рухового апарату.

КНП «Дитяча міська лікарня» Кропивницької міської ради» - заклад охорони здоров'я, що надає стаціонарні та амбулаторні послуги вторинної (спеціалізованої), паліативної медичної допомоги та реабілітації дітям. Ліжковий фонд становить 80 місць по наданню стаціонарної медичної допомоги дітям.

Три лікарні міста увійшли до спроможної мережі закладів охорони здоров'я Кіровоградської області.

КНП «Поліклінічне об'єднання» Кропивницької міської ради» - заклад охорони здоров'я, що надає послуги первинної, вторинної (спеціалізованої) амбулаторної медичної допомоги дорослому населенню, у тому числі мобільну паліативну допомогу та медичну реабілітацію, з ліжковим фондом денного стаціонару 210 місць.

Крім того, первинна медична допомога на території громади надається Центром первинної медико-санітарної допомоги №1 (до якого входять 10 амбулаторій загальної практики сімейної медицини), Центром первинної медико-санітарної допомоги №2 (до якого входять 8 амбулаторій загальної практики сімейної медицини), КНП «Амбулаторія загальної практики – сімейної медицини». У цих заклад надається і психологічна допомога населенню.

Прогнозовані зміни стану здоров'я населення, якщо документ не буде затверджено: за умови збереження існуючого ситуації значного збільшення впливу негативних факторів на стан здоров'я мешканців не передбачається. У зв'язку з кумулятивними впливами автомобільних викидів, недостатнім очищенням стічних вод, неякісної питної води, нераціонального поводження із відходами, в тому числі ріст кількості несанкціонованих сміттєзвалищ, можливе накопичення шкідливих сполук в ґрунтах, зараження ґрунтових вод, поверхневих вод, повітря, що матиме систематичний негативний вплив на здоров'я, зумовлюючи збільшення частоти хронічних захворювань.

[1]

<https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoryng/regionalni-dopovid-pro-stan-navkolyshnogo-seredovyshha-v-ukrayini/>

[6] Звіт про науково-дослідну роботу розробка прогнозу чисельності населення кропивницької міської територіальної громади до 2032 р.

[7] Державна служба статистики України
http://db.ukrcensus.gov.ua/Mult/Dialog/statfile1_c_files/pasport.files/pasport/35_uk.htm#0305

2.8 Біорізноманіття Рослинний світ.

За геоботанічним районуванням територія відноситься до степової зони Бузько-Дніпровського округу різнотравно-злакових степів, байрачних лісів та рослинності гранітних відслонень. Зокрема на півночі області переважають мішані і

листяні ліси та лісостеми; на півдні пролягають степові місцевості. Північна частина Східноєвропейської рівнини представлена грабовими (на вододілах), бересто-пакленовими (по байраках) дібровами подекуди із судібровами; на півдні переважають сухі байрачні бересто-пакленові та чорнокленові діброви.

За даними Регіональної доповіді про стан навколишнього середовища та Екологічного паспорту [1,2] рослинний світ Кіровоградщини є різноманітним. З південного заходу на північний схід територію області перетинає умовна межа між лісостеповою та степовою зонами. Саме цим і зумовлений неоднорідний світ рослин Кіровоградщини. Понад 70% лісостепової частини області розорано, ліси та лісонасадження займають лише 7,2% території області. Збереглися значні лісові масиви на вододілах – Чорний ліс, Нерубайський ліс та інше. Природна степова рослинність багата, різноманітна, зберігається на схилах річкових долин та балок, на узліссях. Досить добре збереглася лучна та болотна рослинність у заплавах річок. У лісостеповій частині області в заплавах менше відчувається вплив засолення, менше гранітних відслонень зі своєрідним рослинним світом. Степова зона з підвищеними місцевостями, почленованими яружно-балковими системами. Ліси і чагарники в степовій зоні зустрічаються в балках, у яких вони захищені від руйнівних степових вітрів. Орні землі складають у степовій зоні області понад 76% її території. В заплавах річок, де переважають лучна та болотна рослинність, сильніше, ніж у лісостепу, виявляється вплив засолення. Для степової зони характерна трав'яна степова рослинність. Рідкісні й зникаючі рослини: астрагал шерстистоквітковий, ковила волосиста, коручка болотна, любка дволиста, ірис злаколистий, ірис понтичний, ряска Буше, лілія лісова, підсніжник звичайний, сон великий, барвінок малий, валеріана лікарська, звіробій звичайний, конвалія звичайна, льон жовтий та ін.

Тваринний світ.

Тваринний світ Кіровоградщини, незважаючи на значну господарську освоєність території області, залишається відносно багатим. Цьому сприяє географічне положення даної території, яку з південного заходу на північний схід перетинає природна межа між лісостепом і степом. Із 413 видів наземних хребетних тварин, відомих для Дніпровсько-Бузького лісостепового зоогеографічного району (ссавців - 65 видів, птахів - 324, плазунів - 13, амфібій - 11), на території Кіровоградщини виявлено 368 видів, в тому числі: ссавців - 65, птахів - 279, плазунів - 13, амфібій - 11. Крім того, водойми області населяє 61 вид риб, з яких найбільш численними є представники ряду карпоподібних (35 видів). У Кіровоградській області нині зустрічаються 5 видів ссавців, 10 видів птахів і 8 видів комах, занесених до Європейського Червоного списку, що перебувають під загрозою зникнення у світовому масштабі. Зі 115 видів хребетних тварин, занесених до Червоної книги України, в межах Кіровоградщини зустрічаються 114 видів, у тому числі: 61 вид ссавців, 43 види птахів, 4 види плазунів, в основному зосереджених на природоохоронних територіях.

Господарська діяльність протягом останніх десятиліть значно змінила природне середовище Кіровоградської області. Серед основних причин збіднення біорізноманіття є: - забруднення природного середовища (викиди в атмосферне повітря, забруднення поверхневих та підземних вод); - денатуралізація природних ландшафтів (грунтова та повітряна ерозія, підтоплення територій, поширення агроландшафтів, нерівномірна забудова території); - монокультурні способи ведення лісового та сільського господарства. Антропогенна діяльність призводить до знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення), глобальної зміни клімату, екологічно незбалансованої експлуатації, поширення чужорідних видів,

розповсюдження хвороб та шкідників. Природні степові екосистеми майже зникли з території області внаслідок інтенсивного розвитку сільського господарства (розораність складає 71,8 % площі області). Зараз первісні цілинні степи повністю замінені на агроценози з широкою мережею полезахисних лісових смуг, створених за останні 50-60 років. Сьогодні вони є провідниками лісових видів з півночі на південь, із заходу на схід. Загрозами для лісової рослинності області є: випалювання сухої рослинності у весняний період, що призводить до виникнення лісових пожеж, погіршення технології заготівлі та трелювання деревини, всихання соснових лісів, самовільні рубки. Чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин, в тому числі із «червонокнижним» статусом, є насамперед людський фактор. Однією з причин зниження популяції мисливських звірів і птахів є браконьєрство. Значної трансформації зазнали лучні і водні екосистеми в результаті бездумної меліорації, зарегулювання річок та забруднення недостатньо очищеними стічними водами, недотримання режиму обмежень діяльності в прибережних захисних смугах і водоохоронних зонах, порушення гідрологічного режиму, зростання евтрофікації, збільшення рекреаційного навантаження. Аграрне перетворення значної частини ландшафтів спричинило масштабні порушення структури біорізноманіття на території внаслідок впливу таких факторів, як руйнування та фрагментація біогеоценозів, техногенне нівелювання ландшафтів, забруднення поверхневих і ґрунтових вод, зміна складу, структури та основних властивостей ґрунтів, умов життєдіяльності ґрунтової біоти.

Значна частина області знаходиться у степовій зоні, представленій степовими природними комплексами – типовими різнотравно-типчакково-ковилловими та типчакково-ковилловими степами. Разом з тим, внаслідок їх розорювання, типові степові природні комплекси зазнали найсильнішого антропогенного тиску, перетворені у ріллю, фрагментовані. Степова рослинність, представлена лучними ковилово-різнотравними степами, збереглась на незначних фрагментах території, непридатних для сільського господарства, а також у складі територій та об'єктів природно-заповідного фонду, та у складі зарезервованих для заповідання природоохоронних територій[3].

Степова частина області не є сприятливою для зростання лісової рослинності. Її характерною особливістю є відсутність природних лісів, окрім байрачних, в інтразональних умовах (наприклад, у долинах річок). Степова зона України вирізняється великим обсягом накопичених органічних речовин в ґрунті. Багаті ґрунти степової зони – це і є найкращий в цьому регіоні спосіб депонування атмосферного вуглецю. Сухі степові умови призвели до появи механізму, при якому основна маса всіх рослин захована в ґрунті, проте через дефіцит вологи органіка відмерлих рослин не розкладається, а просто накопичується, стабілізуючи тим самим клімат на планеті. Звісно, це все працює лише там, де степи не розорюють.

Серед негативних факторів, що призводять до деградації біорізноманіття регіону слід назвати поширення інвазійних (чужорідних) видів рослин, що «заміщають» природні лучні та степові угруповання у їх оселищах.. Найбільша загроза від інвазійних видів – це надзвичайно висока продуктивність насіння. Насіння інвазійних дерев легко розноситься по місту та за його межі. Його вивозять за межі міста із сміттям, воно розноситься вітром та водними потоками, на кузовах чи капотах автомобілів.

Інвазійні види збільшують викиди вуглецю з ґрунту. У тіні від крон інвазійних дерев стрімко починають рости інші небезпечні чужорідні рослини, звичні до такого сусідства (амброзія полинолиста тощо). Займаючи місце місцевих (аборигенних) трав'янистих рослин, такі "союзники" формують щільно затінену вологу ділянку, під якою більше нема тих посушливих умов. І в таких умовах накопичена протягом тисячоліть органіка стрімко розкладається бактеріями, призводячи до викиду в

атмосферу сполук вуглецю, які рослини накопичували й зберігали в ґрунті століттями.

Інвазійні види призводять до швидкого випаровування вологи з ґрунту. Деревя здійснюють транспірацію (дихання), через яку волога, вилучена з ґрунтових горизонтів коренями дерев, випаровується через листя. Дослідження в кількох країнах показали, що посадка штучних лісонасаджень посухостійких чужорідних рослин саме в степах призводить до швидкого випаровування вологи з ґрунту. Випаровування води насадженнями, здатними дотягнутись корінням до ґрунтових горизонтів, значно перевищує обсяг атмосферних опадів, а отже, випаровуються ґрунтові води. У результаті від нестачі води гинуть самі насадження, на їхньому місці утворюються чагарники, які однаково продовжують витісняти місцеве біорізноманіття, виснажувати ґрунтове деповуглецю, але при цьому зовсім не виконують тих функцій, задля яких висаджували дерева. Така ситуація складається тому, що лісові екосистеми за своїм змістом не є характерними для посушливих регіонів[6].

Відомості про біорізноманіття громади

Нижче наведено інформацію про біорізноманіття в Кропивницькій МТГ на основі даних міжнародної бази GBIF (<https://www.gbif.org/>).

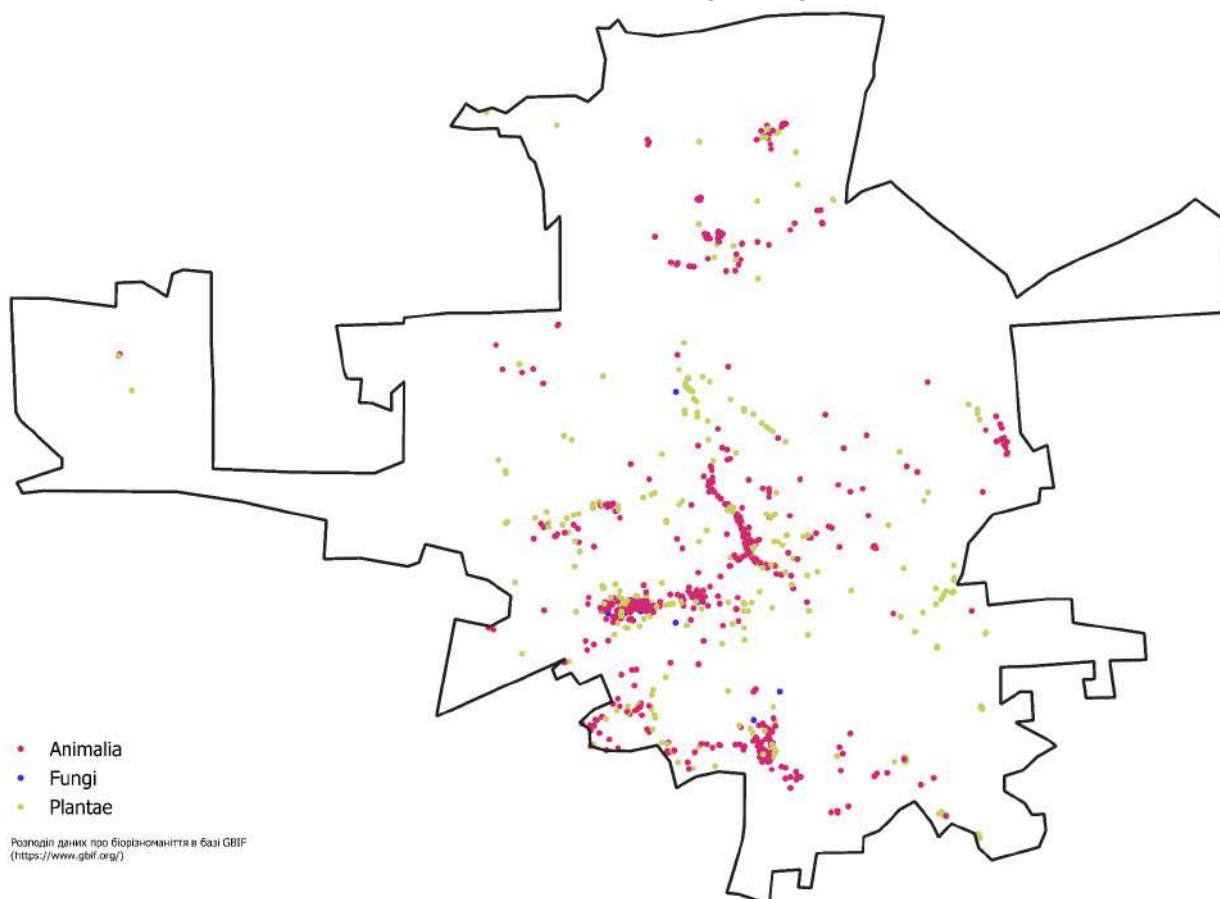

рис.2.24. Розподіл даних про біорізноманіття в базі GBIF на території Кропивницької МТГ

scientificName	kingdom	taxonRank	scientificName	kingdom	taxonRank	scientificName	kingdom	taxonRank
Chloris chloris (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Hippophae rhamnoides L.	Plantae	SPECIES	Zerynthia polyxene (Denis & Schiffermüller) 1775	Animalia	SPECIES

<i>Spatula clypeata</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Mimas tiliae</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Anser albifrons</i> (Scopoli 1769)	Animalia	SPECIES
<i>Streptopelia decaocto</i> (Frisivaldszky 1838)	Animalia	SPECIES	<i>Conocephalus fuscus</i> (Fabricius, 1793)	Animalia	SPECIES	<i>Turdus viscivorus</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
<i>Linaria cannabina</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Laetiporus sulphureus</i> (Bull.) Murrill	Fungi	SPECIES	<i>Geranium collinum</i> Stephan ex Willd.	Plantae	SPECIES
<i>Pipistrellus kuhlii</i> (Kuhl, 1817)	Animalia	SPECIES	<i>Pararge aegeria</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Milvus migrans</i> (Boddaert, 1783)	Animalia	SPECIES
<i>Eptesicus serotinus</i> (Schreber, 1774)	Animalia	SPECIES	<i>Sympecma fusca</i> (Vander Linden, 1820)	Animalia	SPECIES	<i>Apodemus flavicollis</i> (Melchior, 1834)	Animalia	SPECIES
<i>Turdus merula</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Tringa ochropus</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Pandion haliaetus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Corvus frugilegus</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Gymnosporangium sabiniae</i> (Dicks.) G.Winter	Fungi	SPECIES	<i>Anthus trivialis</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Corvus monedula</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Odontites vulgaris</i> Moench	Plantae	SPECIES	<i>Motacilla flava</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
<i>Turdus pilaris</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Steatoda albomaculata</i> (De Geer, 1778)	Animalia	SPECIES	<i>Sorex araneus</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
<i>Fringilla montifringilla</i> Linnaeus 1758	Animalia	SPECIES	<i>Salvia nemorosa</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Anax imperator</i> Leach, 1815	Animalia	SPECIES
<i>Parus major</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Aster amellus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Adonis vernalis</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Passer montanus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Sanguisorba minor</i> Scop.	Plantae	SPECIES	<i>Tulipa quercetorum</i> Klokov & Zoz	Plantae	SPECIES
<i>Dendrocopos syriacus</i> (Hemprich & Ehrenberg, 1833)	Animalia	SPECIES	<i>Eryngium campestre</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Centaurea ruthenica</i> Lam.	Plantae	SPECIES
<i>Cyanistes caeruleus</i> (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Graphosoma italicum</i> (O.F.Müller, 1766)	Animalia	SPECIES	<i>Unio pictorum</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Pica pica</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Agrius convolvul</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Unio tumidus</i> Philipsson, 1788	Animalia	SPECIES
<i>Spinus spinus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Sciocoris homalonotus</i> Fieber, 1851	Animalia	SPECIES	<i>Dianthus hypanicus</i> Andr.	Plantae	SPECIES
<i>Vespertilio murinus</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Agenioideus ciliatus</i> (Lepeletier, 1845)	Animalia	SPECIES	<i>Lamium maculatum</i> (L.) L.	Plantae	SPECIES
<i>Melanocorypha calandris</i> (Linnaeus, 1766)	Animalia	SPECIES	<i>Equisetum arvense</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Ballota nigra</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Passer domesticus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Vespa crabro</i> Linnaeus	Animalia	SPECIES	<i>Stachys annua</i> (L.) L.	Plantae	SPECIES
<i>Sitta europaea</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Centaurea jacea</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Spermophilus suslicus</i>	Animalia	SUBSPECIES
<i>Pyrrhula pyrrhula</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Aquarius paludum</i> (Fabricius, 1794)	Animalia	SPECIES	<i>Eragrostis minor</i> Host	Plantae	SPECIES

Garrulus glandarius (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Hieracium umbellatum L.	Plantae	SPECIES	Microtus	Schrank, 1798	Animalia	GENUS
Troglodytes troglodytes (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Hydrocharis morsus-ranae L.	Plantae	SPECIES	Pipistrellus (Natterer, 1819)	kuhli	Animalia	SPECIES
Sturnus vulgaris Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Malva thuringiaca (L.) Vis.	Plantae	SPECIES	Lysiphlebus confusus Tremblay & Eady, 1978		Animalia	SPECIES
Corvus cornix Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Ceratophyllum demersum L.	Plantae	SPECIES	Anodonta 1799	Lamarck,	Animalia	GENUS
Anas platyrhynchos Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Anisoplia austriaca (Herbst, 1783)	Animalia	SPECIES	Lysiphlebus fabarum (Marshall, 1896)		Animalia	SPECIES
Tachybaptus ruficollis (Pallas, 1764)	Animalia	SPECIES	Chlorophorus (Müller, 1766)	varius	Animalia	SPECIES	Apodemus (Pallas, 1771)	agrarius	Animalia
Corvus corax Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Acronicta rumicis Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Catocala fraxin Linnaeus, 1758		Animalia	SPECIES
Buteo buteo (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Oxycarenus lavaterae (Fabricius, 1787)	Animalia	SPECIES	Mus spicilegus Petényi, 1882		Animalia	SPECIES
Nyctalus noctula (Schreber, 1774)	Animalia	SPECIES	Pyrausta Scopoli, 1763	despicata	Animalia	SPECIES	Scutigera coleoptrata Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
Ardea cinerea Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Orthetrum coeruleascens (Fabricius, 1798)	Animalia	SPECIES	Megascolia maculata (Drury, 1773)		Animalia	SPECIES
Fringilla coelebs Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Lactuca tatarica (L.) C.A.Mey.	Plantae	SPECIES	Saturnia pyri (Denis & Schiffermüller), 1775		Animalia	SPECIES
Berteroa incana (L.) DC.	Plantae	SPECIES	Acer platanooides L.	Plantae	SPECIES	Sicista (Nathusius, 1840)	lorigeri	Animalia	SPECIES
Carduus acanthoides L.	Plantae	SPECIES	Lolium perenne L.	Plantae	SPECIES	Setaria viridis (L.) P.Beauv.		Plantae	SPECIES
Sciurus vulgaris Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Mantis religiosa (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Polygala L.		Plantae	GENUS
Harmonia axyridis (Pallas, 1773)	Animalia	SPECIES	Lacerta viridis (Laurenti, 1768)	Animalia	SPECIES	Chenopodium vulvaria L.		Plantae	SPECIES
Coccinella septempunctata Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Orthetrum cancellatum (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Lathyrus L.		Plantae	GENUS

<i>Pieris brassicae</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Echinocystis lobata</i> (Michx.) Torr. & A.Gray	Plantae	SPECIES	<i>Ononis spinosa</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Episyrphus balteatus</i> (De Geer 1776)	Animalia	SPECIES	<i>Spatula querquedula</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Silene wolgensis</i> (Hornem.) Otth	Plantae	SPECIES
<i>Hyoscyamus niger</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Tropinota hirta</i> (Poda 1761)	Animalia	SPECIES	<i>Gypsophila paniculata</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Dendrocopos major</i> (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Senecio vernalis</i> Waldst & Kit.	Plantae	SPECIES	<i>Silene dichotoma</i> Ehrh.	Plantae	SPECIES
<i>Flammulina</i> P.Karst.	Fungi	GENUS	<i>Rhyarochromus vulgaris</i> (Schilling, 1829)	Animalia	SPECIES	<i>Carex supina</i> Willd. ex Wahlenb.	Plantae	SPECIES
<i>Coccothraustes coccothraustes</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Amara aenea</i> (DeGeer 1774)	Animalia	SPECIES	<i>Eremogone saxatilis</i> (L.) Ikonn.	Plantae	SPECIES
<i>Erithacus rubecula</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Ophonus azureus</i> (Fabricius, 1775)	Animalia	SPECIES	<i>Festuca arundinacea</i> Schreb.	Plantae	SPECIES
<i>Athene noctua</i> (Scopoli, 1769)	Animalia	SPECIES	<i>Staphylinus caesareus</i> Cederhjelm, 1798	Animalia	SPECIES	<i>Propappus volk</i> (Michaelsen, 1916)	Animalia	SPECIES
<i>Carduelis carduelis</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Cetonia aurata</i> (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Chaetogaster diaphanus</i> (Gruithuisen 1828)	Animalia	SPECIES
<i>Prunus tenella</i> Batsch	Plantae	SPECIES	<i>Veronica chamaedrys</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Verbascum subsp. chaixi orientale</i> (M.Bieb.) Hayek	Plantae	SUBSPECIES
<i>Alliaria petiolata</i> (M.Bieb.) Cavara & Grande	Plantae	SPECIES	<i>Mareca penelope</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Limnodrilus michaelsoni</i> Lastockin 1937	Animalia	SPECIES
<i>Phoenicurus ochruros</i> (S.G.Gmelin 1774)	Animalia	SPECIES	<i>Ardea purpurea</i> Linnaeus, 1766	Animalia	SPECIES	<i>Androsace elongata</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Luscinia luscinia</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Polygonia c-albura</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Datura stramonium</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Lathyrus tuberosus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Armadillidium versicolor</i> Stein, 1859	Animalia	SPECIES	<i>Dianthus campestris</i> M.Bieb.	Plantae	SPECIES
<i>Alcea rosea</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Xanthoria parietina</i> (L.) Th.Fr.	Fungi	SPECIES	<i>Dianthus carthusianorum</i> L.	Plantae	SPECIES

Tragopogon dubius Scop.	Plantae	SPECIES	Caucasotachea vindobonensis (C.Pfeiffer 1828)	Animalia	SPECIES	Lymnaea stagnalis (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Heliopsis helianthoides (L.) Sweet	Plantae	SPECIES	Cepaea hortensis (O.F.Müller, 1774)	Animalia	SPECIES	Planorbium corneum (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Lucanus cervus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Pancalia leuwenhoekella (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Tubifex tubifex (Müller 1774)	Animalia	SPECIES
Hordeum murinum L.	Plantae	SPECIES	Propylea quatuordecimpunctata (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Limnodrilus udekemianus Claparède, 1862	Animalia	SPECIES
Celtis occidentalis L.	Plantae	SPECIES	Pardosa Koch, 1847	Animalia	GENUS	Limnodrilus claparedeanus Ratzel 1868	Animalia	SPECIES
Mirabilis nyctaginea (Michx.) Mac Mill.	Plantae	SPECIES	Sciaphobus squalidus (Gyllenhal, 1834)	Animalia	SPECIES	Ilyodrilus hammoniense Michaelson, 1901	Animalia	SPECIES
Campsis radicans (L.) Bureau	Plantae	SPECIES	Therapsis flavicaria (Denis & Schiffermüller), 1775	Animalia	SPECIES	Aulodrilus limnobius Bretscher, 1899	Animalia	SPECIES
Gymnocladus dioica (L.) K.Koch	Plantae	SPECIES	Leiopus femoratus Fairmaire, 1859	Animalia	SPECIES	Bombina orientalis (Linnaeus, 1761)	Animalia	SPECIES
Merops apiaster Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Asproparthenis punctiventris (E.F.Germar 1823)	Animalia	SPECIES	Talpa europaea Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
Curruca curruca (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Chrysolina oricalcia (Müller, 1776)	Animalia	SPECIES	Apodemus uralensis (Pallas, 1811)	Animalia	SPECIES
Oenanthe oenanthe (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Symphytum officinale L.	Plantae	SPECIES	Sylvaemus Ognev, 1924	Animalia	GENUS
Cuculus canorus Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Panorpa vulgaris Imhoff & Labram, 1845	Animalia	SPECIES	Iris humilis M.Bieb.	Plantae	SPECIES
Oriolus oriolus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Polydrusus inustus Germar, 1823	Animalia	SPECIES	Equisetum palustre L.	Plantae	SPECIES
Luscinia svecica (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Pisaura Simon, 1885	Animalia	GENUS	Fragaria neglecta Lindem.	Plantae	SPECIES
Phasianus colchicus Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Stenocorus meridianus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Ceratocarpus arenarius L.	Plantae	SPECIES

Poa bulbosa L.	Plantae	SPECIES	Monacha fruticola (Krynicky, 1833)	Animalia	SPECIES	Pelobates fuscus (Laurenti, 1768)	Animalia	SPECIES
Geranium pusillum L.	Plantae	SPECIES	Chondrula tridens (O.F.Müller, 1774)	Animalia	SPECIES	Bufo viridis (Laurenti, 1768)	Animalia	SPECIES
Helix albescens Rossmässler, 1839	Animalia	SPECIES	Cantharis rustica (Fallén, 1807)	Animalia	SPECIES	Pelophylax ridibundus (Pallas, 1771)	Animalia	SPECIES
Asperugo procumbens L.	Plantae	SPECIES	Protaetia affinis (Andersch, 1797)	Animalia	SPECIES	Pedicularis palustris L.	Plantae	SPECIES
Plantago urvillei Opiz	Plantae	SPECIES	Dorcus parallelipedus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Rana arvalis (Nilsson, 1842)	Animalia	SPECIES
Betula pendula Roth	Plantae	SPECIES	Asida lutosa (Solier, 1836)	Animalia	SPECIES	Delphinium consolida subsp. consolida	Plantae	SUBSPECIES
Apus apus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Lepidium draba L.	Plantae	SPECIES	Geranium sanguineum L.	Plantae	SPECIES
Sylvia atricapilla (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Egretta garzetta (Linnaeus, 1766)	Animalia	SPECIES	Vicia L.	Plantae	GENUS
Chelidonium majus L.	Plantae	SPECIES	Otus scops (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Lissostriton vulgaris (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Delichon urbicum (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Mangora acalypha (Walckenaer, 1802)	Animalia	SPECIES	Sceliphron destillatorium (Illiger, 1807)	Animalia	SPECIES
Columba livia J.F.Gmelin, 1789	Animalia	SPECIES	Mythimna albipuncta (Gaede, 1916)	Animalia	SPECIES	Philanthus triangulum (Fabricius, 1775)	Animalia	SPECIES
Turdus philomelos C.L.Brehm, 1831	Animalia	SPECIES	Idaea inquinata (Scopoli, 1763)	Animalia	SPECIES	Ornithogalum boucheanum (Kunth, Asch.)	Plantae	SPECIES
Noccaea perfoliata (L.) Al-Shehbaz	Plantae	SPECIES	Oedemera podagrariae (Linnaeus, 1767)	Animalia	SPECIES	Hedwigia ciliata (Hedw., P.Beauv.)	Plantae	SPECIES
Ficaria verna Huds.	Plantae	SPECIES	Vanessa cardui (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Neomys anomalus (Cabrera, 1907)	Animalia	SPECIES
Picus canus J.F.Gmelin, 1788	Animalia	SPECIES	Silene latifolia Poir.	Plantae	SPECIES	Pisaura mirabilis (Clerck, 1757)	Animalia	SPECIES
Ficedula hypoleuca (Pallas, 1764)	Animalia	SPECIES	Sedum pallidum M.Bieb.	Plantae	SPECIES	Cerioporus squamosus (Huds.) Quél.	Fungi	SPECIES
Fulica atra Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Lacerta agilis (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Capsella bursa-pastoris (L.) Medik.	Plantae	SPECIES

Columba palumbus Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Erigeron annuus (L.) Pers.	Plantae	SPECIES	Glechoma hederacea L.	Plantae	SPECIES
Podiceps cristatus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Tritomegas (Linnaeus, 1758)	bicolor Animalia	SPECIES	Dorcadion holosericeum Krynicky 1832	Animalia	SPECIES
Phylloscopus trochilus (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Nycticorax (Linnaeus, 1758)	nycticorax Animalia	SPECIES	Lethrus (Laxmann, 1770)	apterus Animalia	SPECIES
Acrocephalus (Linnaeus, 1758)	arundinaceus Animalia	SPECIES	Chlidonias (Pallas, 1811)	hybrida Animalia	SPECIES	Diaperis (Linnaeus, 1758)	bolet Animalia	SPECIES
Circus aeruginosus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Caprimulgus Linnaeus, 1758	europaeus Animalia	SPECIES	Ornithogalum umbellatum L.	Plantae	SPECIES
Locustella luscinioides (Savi, 1824)	Animalia	SPECIES	Sylvia (Boddaert 1783)	borin Animalia	SPECIES	Salvia revoluta Ruiz & Pav.	Plantae	SPECIES
Alcedo atthis (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Forficula Linnaeus, 1758	auricularia Animalia	SPECIES	Ablattaria (Fabricius, 1775)	laevigata Animalia	SPECIES
Jynx torquilla Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Rubus caesius L.	Plantae	SPECIES	Pyrochroa (Linnaeus, 1761)	coccinea Animalia	SPECIES
Acrocephalus (Hermann, 1804)	scirpaceus Animalia	SPECIES	Rhagonycha (Scopoli, 1763)	fulva Animalia	SPECIES	Scytodes (Latreille, 1802)	thoracica Animalia	SPECIES
Gallinula chloropus (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Parmelina (Hoffm.) Hale	tiliacea Fungi	SPECIES	Ranunculus repens L.	Plantae	SPECIES
Asplenium Hoffm.	septentrionale (L.) Plantae	SPECIES	Ctenophora Meigen, 1804	festiva Animalia	SPECIES	Helix pomatia Linnaeus 1758	Animalia	SPECIES
Lanius collurio Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Eristalis (Linnaeus 1758)	tenax Animalia	SPECIES	Lonicera tatarica L.	Plantae	SPECIES
Lanius minor Gmelin, 1788	Animalia	SPECIES	Eupeodes (Fabricius, 1794)	corollae Animalia	SPECIES	Harmonia axyridis f spectabilis	Animalia	FORM
Butomus umbellatus L.	Plantae	SPECIES	Leonurus Gilib.	inquelobatus Plantae	SPECIES	Corydalis (L.) Clairv.	solida Plantae	SPECIES
Plantago major L.	Plantae	SPECIES	Verbascum L.	lychnitis Plantae	SPECIES	Harpalus (Duftschmid, 1812)	distinguendus Animalia	SPECIES
Chroicocephalus (Linnaeus, 1766)	ridibundus Animalia	SPECIES	Vicia L.	cracca Plantae	SPECIES	Viola suavis M.Bieb.	Plantae	SPECIES

<i>Sonchus palustris</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Scardinius erythrophthalmus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Bombus pascuorum</i> (Scopoli, 1763)	Animalia	SPECIES
<i>Solanum dulcamara</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Stachys palustris</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Osmia cornuta</i> (Latreille, 1805)	Animalia	SPECIES
<i>Epilobium parviflorum</i> Schreb.	Plantae	SPECIES	<i>Sympetrum sanguineum</i> (Müller, 1764)	Animalia	SPECIES	<i>Sialis</i>	Animalia	GENUS
<i>Prunella vulgaris</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Platycnemis pennipes</i> (Pallas, 1771)	Animalia	SPECIES	<i>Opatrum sabulosum</i> (Linnaeus, 1761)	Animalia	SPECIES
<i>Grindelia squarrosa</i> (Pursh) Dunal	Plantae	SPECIES	<i>Anax parthenope</i> (Selys 1839)	Animalia	SPECIES	<i>Lamium purpureum</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Gypsophila perfoliata</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Campanula bononiensis</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Bombus</i> Latreille, 1802	Animalia	GENUS
<i>Tribulus terrestris</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Allium rotundum</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Gagea pusilla</i> (F.W.Schmidt) Sweet	Plantae	SPECIES
<i>Bassia scoparia</i> (L.) A.J.Scott	Plantae	SPECIES	<i>Astrapaeus ulmi</i> (P.Rossi 1790)	Animalia	SPECIES	<i>Scolopax rusticola</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
<i>Berberis thunbergii</i> DC.	Plantae	SPECIES	<i>Silpha obscura</i> Linnaeus 1758	Animalia	SPECIES	<i>Aythya fuligula</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Aurinia saxatilis</i> (L.) Desv.	Plantae	SPECIES	<i>Papilio machaon</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Aglais io</i> (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Psammophiliella muralis</i> (L.) Ikonn.	Plantae	SPECIES	<i>Verbascum nigrum</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Erinaceus roumanicus</i> Barrett-Hamilton, 1900	Animalia	SPECIES
<i>Stipa capillata</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Pieris rapae</i> (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Ebrechtella tricuspidata</i> (Fabricius, 1775)	Animalia	SPECIES
<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Autographa gamma</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Bombycilla garrulus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Allium flavescens</i> Besser	Plantae	SPECIES	<i>Heterotheridion nigrovariegatum</i> (Simon 1873)	Animalia	SPECIES	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Parthenocissus inserta</i> (A.Kern.) Fritsch	Plantae	SPECIES	<i>Noctua pronuba</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Haliaeetus albicilla</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Cornus sanguinea</i> subsp. <i>australis</i> (C.A.Mey.) Jäv.	Plantae	SUBSPECIES	<i>Ctenolepisma lineata</i> (Fabricius, 1775)	Animalia	SPECIES	<i>Pholcus phalangoides</i> (Fuesslin, 1775)	Animalia	SPECIES

<i>Helianthus annuus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Eriophyes tiliac</i> (H.A.Pagenstecher, 1857)	Animalia	SPECIES	<i>Arion fasciatus</i> (Nilsson 1823)	Animalia	SPECIES
<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.	Plantae	SPECIES	<i>Lotus corniculatus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Urtica dioica</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Rhaponticum repens</i> (L.) Hidalgo	Plantae	SPECIES	<i>Silene latifolia</i> subsp alba (Mill.) Greuter & Burdet	Plantae	SUBSPECIES
<i>Cirsium vulgare</i> (Savi) Ten.	Plantae	SPECIES	<i>Diplotaxis tenuifolia</i> (L.) DC.	Plantae	SPECIES	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Plantae	SPECIES
<i>Rubus idaeus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Alkekengi officinarum</i> Moench	Plantae	SPECIES	<i>Protoparmeliopsis muralis</i> (Schreb.) M.Choisy	Fungi	SPECIES
<i>Populus ×canescens</i> (Aiton) Sm.	Plantae	SPECIES	<i>Silene noctiflora</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Tortula muralis</i> Hedw.	Plantae	SPECIES
<i>Polygonum patulum</i> M.Bieb.	Plantae	SPECIES	<i>Phragmites australis</i> subsp. <i>altissimus</i> (Benth.) Clayton	Plantae	SUBSPECIES	<i>Geum urbanum</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Caragana frutex</i> (L.) K.Koch	Plantae	SPECIES	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	Plantae	SPECIES	<i>Pyrrhocoris apterus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Acer negundo</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Prunus cerasus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Palomena prasina</i> (Linnaeus, 1761)	Animalia	SPECIES
<i>Silene csereii</i> Baumg.	Plantae	SPECIES	<i>Cynanchum acutum</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Hylotelephium maximum</i> subsp <i>ruprechtii</i> (Jalas) Dostál	Plantae	SUBSPECIES	<i>Prunus avium</i> (L.) L.	Plantae	SPECIES	<i>Viscum album</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Rumex patientia</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Gleditsia triacanthos</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Steatoda triangulosa</i> (Walckenaer, 1802)	Animalia	SPECIES
<i>Centaurea scabiosa</i> subsp <i>apiculata</i> (Ledeb.) Mikheev	Plantae	SUBSPECIES	<i>Sonchus arvensis</i> subsp <i>uliginosus</i> (M.Bieb.) Nyman	Plantae	SUBSPECIES	<i>Erigeron canadensis</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Eupatorium cannabinum</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marshall	Plantae	SPECIES	<i>Lactuca serriola</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Amorpha fruticosa</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Ulmus pumila</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Potentilla argentea</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Ipomoea purpurea</i> (L.) Roth	Plantae	SPECIES	<i>Rumex confertus</i> Willd.	Plantae	SPECIES	<i>Dactylis glomerata</i> L.	Plantae	SPECIES

<i>Tragopogon orientalis</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Daucus carota</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Reseda lutea</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Amaranthus blitoides</i> S.Watson	Plantae	SPECIES	<i>Tanacetum vulgare</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Linaria vulgaris</i> Mill.	Plantae	SPECIES
<i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle	Plantae	SPECIES	<i>Echinops sphaerocephalus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Ischnura elegans</i> (Vander Linden, 1820)	Animalia	SPECIES
<i>Alauda arvensis</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Lucanus cervus cervus</i>	Animalia	SUBSPECIES	<i>Polyommatus icarus</i> (von Rottemburg, 1775)	Animalia	SPECIES
<i>Asio otus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Arctium tomentosum</i> Mill.	Plantae	SPECIES	<i>Leptoglossus occidentalis</i> Heidemann, 1910	Animalia	SPECIES
<i>Regulus regulus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Carassius gibelio</i> (Bloch 1782)	Animalia	SPECIES	<i>Echium vulgare</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Certhia familiaris</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Lobularia maritima</i> (L.) Desv.	Plantae	SPECIES	<i>Sambucus nigra</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Falco tinnunculus</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Coenonympha pamphilus</i> (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Medicago sativa</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Humulus lupulus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Psephellus dealbatus</i> (Willd.) K.Koch	Plantae	SPECIES	<i>Cirsium arvense</i> (L.) Scop.	Plantae	SPECIES
<i>Ixobrychus minutus</i> (Linnaeus 1766)	Animalia	SPECIES	<i>Chondrilla juncea</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Cichorium intybus</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Impatiens parviflora</i> DC.	Plantae	SPECIES	<i>Bromus tectorum</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Pontia edusa</i> (Fabricius 1777)	Animalia	SPECIES
<i>Symphotrichum novae-angliae</i> (L.) G.L.Nesom	Plantae	SPECIES	<i>Anchusa officinalis</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Celastrina argiolus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Euonymus europaeus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Elymus repens</i> (L.) Gould	Plantae	SPECIES	<i>Macroglossum stellatarum</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
<i>Plecotus austriacus</i> (J.Fischer, 1829)	Animalia	SPECIES	<i>Amaranthus retroflexus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Sympetrum meridionale</i> (Selys 1841)	Animalia	SPECIES
<i>Procambarus virginalis</i> Lyko, 2017	Animalia	SPECIES	<i>Cyclachaena xanthiifolia</i> (Nutt.) Fresen.	Plantae	SPECIES	<i>Campptogramma bilineata</i> (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Berberis vulgaris</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Chenopodium album</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Cornus sanguinea</i> L.	Plantae	SPECIES

<i>Accipiter nisus</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Argynnis pandora</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	Animalia	SPECIES	<i>Acer tataricum</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Dryobates minor</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Maniola jurtina</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Phlomis tuberosa</i> (L.) Moench	Plantae	SPECIES
<i>Motacilla alba</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Oryctes nasicornis</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Stenurella bifasciata</i> (Müller, 1776)	Animalia	SPECIES
<i>Delphinium ajacis</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Lycium barbarum</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Ptelea trifoliata</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Alisma plantago-aquatica</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Lasius flavus</i> (Fabricius, 1782)	Animalia	SPECIES	<i>Medicago falcata</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Salvia verticillata</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Myennis octopunctata</i> (Coquebert, 1798)	Animalia	SPECIES	<i>Morus alba</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Stachys byzantina</i> K.Koch	Plantae	SPECIES	<i>Arma custos</i> (Fabricius, 1794)	Animalia	SPECIES	<i>Galinsoga parviflora</i> Cav.	Plantae	SPECIES
<i>Cotinus coggygria</i> Scop.	Plantae	SPECIES	<i>Bombus lapidarius</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Phytolacca acinosa</i> Roxb.	Plantae	SPECIES
<i>Calopteryx splendens</i> (Harris, 1780)	Animalia	SPECIES	<i>Himacerus apterus</i> (J.C.Fabricius, 1798)	Animalia	SPECIES	<i>Typha latifolia</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Althaea officinalis</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Sphinx ligustri</i> Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	<i>Onopordum acanthium</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Centaurea cyanus</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Tettigonia viridissima</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	<i>Typha angustifolia</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Trifolium medium</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Cosmos bipinnatus</i> Cav.	Plantae	SPECIES	<i>Sisymbrium loeselii</i> L.	Plantae	SPECIES
<i>Epilobium hirsutum</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Helichrysum arenarium</i> (L.) Moench	Plantae	SPECIES	<i>Glaucium corniculatum</i> (L.) Rudolph	Plantae	SPECIES
<i>Trifolium repens</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Prostemma guttula</i>	Animalia	SUBSPECIES	<i>Iphiclides podalirius</i> (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
<i>Galium verum</i> L.	Plantae	SPECIES	<i>Tremex fuscicornis</i> (Fabricius, 1787)	Animalia	SPECIES	<i>Hierodula transcaucasica</i> Brunner von Wattenwyl, 1878	Animalia	SPECIES
<i>Asyneuma canescens</i> (Waldst. & Kit.) Griseb. & Schenk	Plantae	SPECIES	<i>Cuscuta campestris</i> Yunck.	Plantae	SPECIES	<i>Convolvulus arvensis</i> L.	Plantae	SPECIES

Solidago canadensis L.	Plantae	SPECIES	Larinioides ixobolus (Thorell, 1873)	Animalia	SPECIES	Lolium arundinaceum (Schreb.) Darbysh.	Plantae	SPECIES
Crocothemis erythraea (Brullé 1832)	Animalia	SPECIES	Lithosia quadra (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Potentilla reptans L.	Plantae	SPECIES
Prunus mahaleb L.	Plantae	SPECIES	Marchantia polymorpha subsp. ruderalis Bischl. & Boissel.-Dub.	Plantae	SUBSPECIES	Graphosoma italicum	Animalia	SUBSPECIES
Vitis vinifera L.	Plantae	SPECIES	Cydalima perspectalis (Walker, 1859)	Animalia	SPECIES	Monacha Fitzinger, 1833	Animalia	GENUS
Hirundo rustica Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Coreus marginatus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Hemipenthes morio (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Borago officinalis L.	Plantae	SPECIES	Lepomis gibbosus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Saponaria officinalis L.	Plantae	SPECIES
Phylloscopus sibilatrix (Bechstein 1792)	Animalia	SPECIES	Helicoverpa armigera (Hübner, 1808)	Animalia	SPECIES	Crepis foetida L.	Plantae	SPECIES
Ficedula albicollis (Temminck, 1815)	Animalia	SPECIES	Psyllobora vigintiduopunctata (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Melanargia galathea Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
Phylloscopus collybita (Vieillot 1817)	Animalia	SPECIES	Rallus aquaticus Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Geolycosa vultuosa (C.L.Koch, 1838)	Animalia	SPECIES
Ciconia ciconia (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Accipiter gentilis (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Megascolia maculata	Animalia	SUBSPECIES
Dendrocoptes medius (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Cynips quercusfolii Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Lapsana communis L.	Plantae	SPECIES
Riparia riparia (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Perca fluviatilis Linnaeus 1758	Animalia	SPECIES	Trifolium pratense L.	Plantae	SPECIES
Chlidonias niger (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Pistia stratiotes L.	Plantae	SPECIES	Tritomegas sexmaculatus (Rambur 1839)	Animalia	SPECIES
Anser anser (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Carpocoris purpureipennis (DeGeer 1773)	Animalia	SPECIES	Coenagrion puella (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Ardea alba Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud.	Plantae	SPECIES	Valgus hemipterus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Poecile palustris (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Periparus ater (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Phragmidium Link, 1816	Fungi	GENUS

Emberiza citrinella Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Robinia pseudoacacia L.	Plantae	SPECIES	Dysgonia algire Linnaeus, 1767	Animalia	SPECIES
Lullula arborea (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Fraxinus excelsior L.	Plantae	SPECIES	Misumena vatia (Clerck 1757)	Animalia	SPECIES
Aegithalos caudatus (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Erysiphe berberidis DC.	Fungi	SPECIES	Trichodes apiarius (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Larus cachinnans Pallas, 1811	Animalia	SPECIES	Clogmia albipunctatus (Williston, 1893)	Animalia	SPECIES	Tyta luctuosa (Denis & Schiffermüller), 1775	Animalia	SPECIES
Phalacrocorax carbo (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Lepus europaeus Pallas, 1778	Animalia	SPECIES	Vanessa atalanta (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Grus grus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Gavia arctica (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Apatura ilia (Denis & Schiffermüller), 1775	Animalia	SPECIES
Remiz pendulinus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Sonchus oleraceus L.	Plantae	SPECIES	Hister quadrimaculatus Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES
Saxicola rubicola (Linnaeus, 1766)	Animalia	SPECIES	Columba oenas Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Vulpes vulpes (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Sterna hirundo Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Falco peregrinus Tunstall 1771	Animalia	SPECIES	Apis mellifera Linnaeus 1758	Animalia	SPECIES
Polygonum aviculare L.	Plantae	SPECIES	Anthus pratensis (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Chrysomelidae	Animalia	FAMILY
Columba livia var. domestica J.F.Gmelin, 1789	Animalia	VARIETY	Circus cyaneus (Linnaeus, 1766)	Animalia	SPECIES	Calvia quatuordecimguttata (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES
Cygnus olor (J.F.Gmelin, 1789)	Animalia	SPECIES	Aristolochia clematitis L.	Plantae	SPECIES	Fomes fomentarius (L.) Fr.	Fungi	SPECIES
Curruca communis (Latham, 1787)	Animalia	SPECIES	Ondatra zibethicus (Linnaeus, 1766)	Animalia	SPECIES	Argentina anserina (L.) Rydb.	Plantae	SPECIES
Acrocephalus schoenobaenus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Emberiza schoeniclus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Meconema thalassinum (De Geer, 1773)	Animalia	SPECIES
Vinca minor L.	Plantae	SPECIES	Ligustrum vulgare L.	Plantae	SPECIES	Asclepias syriaca L.	Plantae	SPECIES
Buteo lagopus (Pontoppidan, 1763)	Animalia	SPECIES	Eurydema ornate (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Taraxacum serotinum (Waldst. & Kit.) Poir.	Plantae	SPECIES

Galerida cristata (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Perilla frutescens (L.) Britton	Plantae	SPECIES	Scabiosa ochroleuca L.	Plantae	SPECIES
Plecotus auritus (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Sambucus racemosa L.	Plantae	SPECIES	Muscicapa (Pallas, 1764) striata	Animalia	SPECIES
Poecile montanus (Conrad von Baldenstein, 1827)	Animalia	SPECIES	Prunus tomentosa Thunb.	Plantae	SPECIES	Bicolorana (Philippi, 1830) bicolor	Animalia	SPECIES
Mus musculus Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Portulaca oleracea L.	Plantae	SPECIES	Rutilus (Linnaeus, 1758) rutilus	Animalia	SPECIES
Rattus norvegicus (Berkenhout 1769)	Animalia	SPECIES	Dorcadion fulvum (Scopoli, 1763)	Animalia	SPECIES	Cameraria ohridella Deschka & Dimic, 1986	Animalia	SPECIES
Phoenicurus (Linnaeus, 1758) phoenicurus	Animalia	SPECIES	Limacus Lehmann, 1864	Animalia	GENUS	Amata Linnaeus, 1758 phegea	Animalia	SPECIES
Upupa epops Linnaeus, 1758	Animalia	SPECIES	Ventocoris (Fabricius, 1781) rusticus	Animalia	SPECIES	Laburnum anagyroides Medik.	Plantae	SPECIES
Pipistrellus kuhlii lepidus Blyth 1845	Animalia	SUBSPECIES	Forficula Linnaeus, 1758	Animalia	GENUS	Leptinotarsa decemlineata (Say 1824)	Animalia	SPECIES
Apodemus sylvaticus (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES	Erpobdella octoculata (Linnaeus, 1758)	Animalia	SPECIES	Turdus iliacus Linnaeus 1758	Animalia	SPECIES
Xylocopa valga Gerstäcker, 1872	Animalia	SPECIES	Calopteryx (Linnaeus, 1758) virgo	Animalia	SPECIES	Knautia arvensis (L.) Coult.	Plantae	SPECIES
Veronica polita Fr.	Plantae	SPECIES	Apatura iris (Linnaeus 1758)	Animalia	SPECIES			

На території Кропивницької МТГ знаходяться території, віднесені до природно - заповідного фонду, діяльність яких регулюється Законом України "Про природно-заповідний фонд", іншими документами що стосуються охорони довкілля. Схема розташування ПЗФ подана нижче. Відомості про функціональні зони та охоронні зони ПЗФ - не надано.

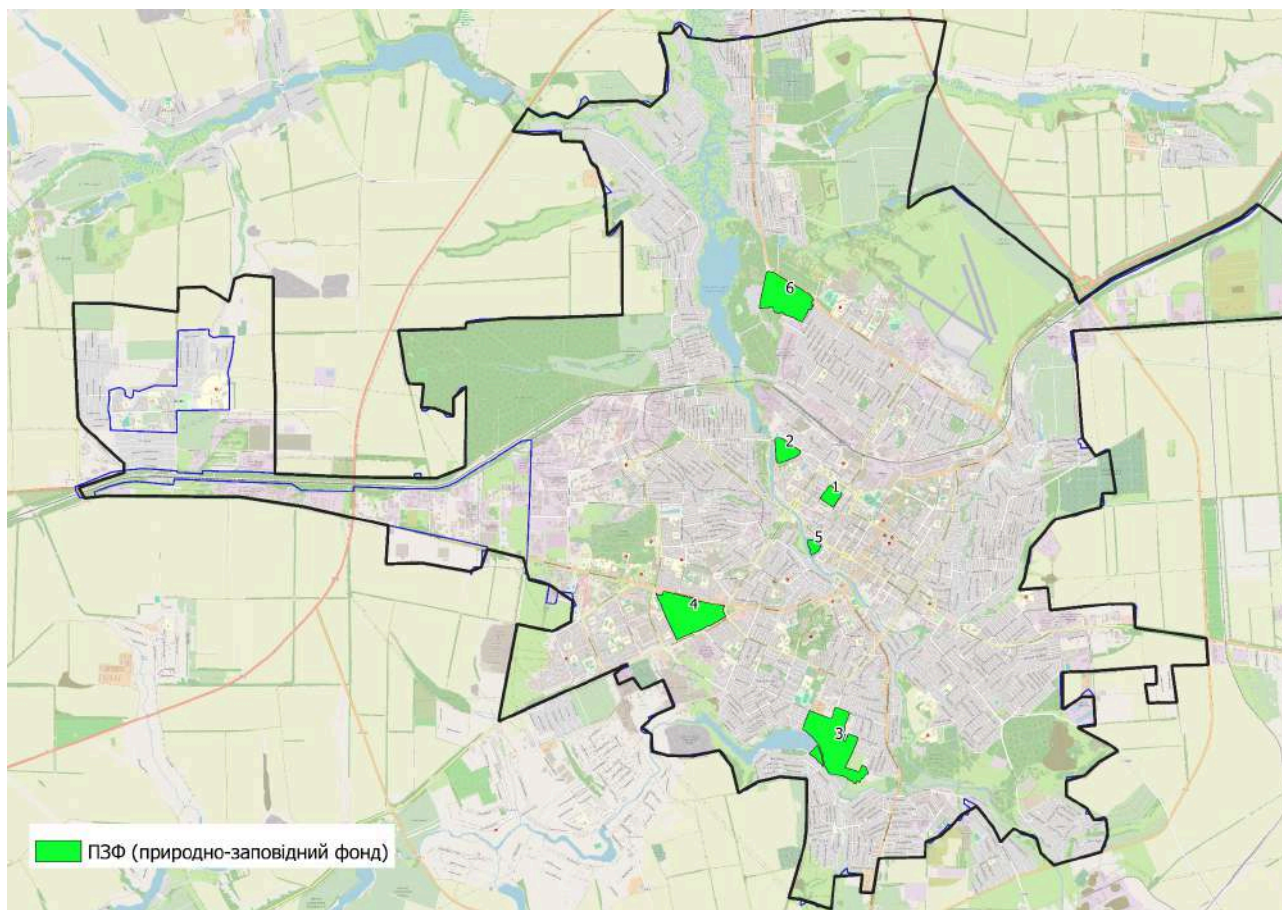

рис.2.25. Розташування територій ПЗФ на території Кропивницької МТГ згідно з відкритими даними³

Зокрема на території громади знаходиться:

Назва	Значення	Площа, га
Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Ковалівський»	Місцевого значення	6.1991
Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк "Космонавтів"»	Місцевого значення	9.1721
Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк "Перемоги"»	Місцевого значення	56.2578
Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «50 років Жовтня»	Місцевого значення	43.062

³ Примітка. Межі громади взято із відкритих даних про АТУ - <https://atu.decentralization.gov.ua>, межі ПЗФ та Смарагдової мережі взято із даних Публічної кадастрової карти - https://data.gov.ua/dataset/mepr_05/resource/ba204283-62c2-461e-87f8-4639ac5e203e, межі населених пунктів взято із відкритих даних OSM - <https://www.openstreetmap.org/#map=6/48.538/31.157>

Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Козачий острів»	Місцевого значення	3.1297
Ландшафтний заказник місцевого значення «Зелений сосновий масив в р-ні вул. Лісопаркова»	Місцевого значення	36.77

2.9. Території, що можуть бути включені до складу ПЗФ

Природно-заповідний фонд являє собою ділянки суші та водного простору, природні комплекси та об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність та виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фоновий моніторингу навколишнього природного середовища.

Відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» природно-заповідні території охороняються як національне надбання, щодо яких встановлені особливі режими охорони, відтворення і використання, які виступають складовою частиною світової системи природних територій. Розвиток системи природоохоронних територій є важливою передумовою для забезпечення сталого розвитку як країни, так і регіонів.

Безпосередньо природно-заповідний фонд Кропивницької міської територіальної громади представлений унікальними та найкраще збереженими природними територіями та об'єктами. Земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення в громаді налічується 1,1 тис.га. Заповідні території включають 6 об'єктів місцевого значення загальною площею 128,65 га відповідно до реєстру державного кадастру територій та об'єктів ПЗФ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Згідно з Історико-архітектурним опорним планом міста Кропивницького, на території міста статус об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) - парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення мають п'ять міських парків:

- Дендропарк. Рішення Кіровоградського облвиконкому від 09.06.1971 р. №233 та від 06.06.1972 р. №213;
- Парк Космонавтів. Рішення Кіровоградського облвиконкому від 09.06.1971 р. №233 та від 06.06.1972 р. №213;
- Парк Ковалівський. Рішення Кіровоградського облвиконкому від 09.06.1971 р. №233 та від 06.06.1972 р. №213;
- Парк Перемоги. Рішення Кіровоградського облвиконкому від 09.06.1971 р. №233 та від 06.06.1972 р. №213;
- Парк Козачий острів. Рішення Кіровоградської обласної ради від 08.06.2018 р. № 497. 228

Статус ландшафтного заказника місцевого значення має Зелений сосновий масив в районі вул. Лісопаркової. Рішення Кіровоградської обласної ради від 19.06.2009 р. № 721.

Відомості про структуру територій та об'єктів ПЗФ Кропивницької міської територіальної громади подано у табл.2.15. Відомості складено на основі даних Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Таблиця 2.15
 Структура територій та об'єктів ПЗФ
 Кропивницької міської територіальної громади

№	Об'єкт природно-заповідного фонду	Рік створення	Загальна площа, га	Охоронні зобов'язання, землевласники (землекористувачі)
1	Зелений сосновий масив в районі вулиці Лісопаркова - ландшафтний заказник місцевого значення	2009	30,00	КП Трест зеленого господарства КМР
2	Ковалівський - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1972	8,60	КП Благоустрій КМР
3	Парк Космонавтів - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1972	4,57	КП Трест зеленого господарства КМР
4	Парк Перемоги - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1972	39,50	КП Благоустрій КМР
5	Дендропарк (50 років Жовтня) - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1972	42,70	КП Парк культури та відпочинку
6	Козачий острів - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	2018	3,28	КП Благоустрій КМР
	Всього		128,65	

- Зелений сосновий масив в районі вулиці Лісопаркова – ландшафтний заказник місцевого значення, загальною площею 30,0 га, розташований на півночі міста з протяжністю лісопаркової зони до берегу річки Інгул. Ландшафтний заказник є об'єктом збереження, охорони і відновлення лісового масиву природного походження з типовою для цієї формації флорою і фауною та підтримки загального екологічного балансу регіону.

- Ковалівський – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 8,6 га, розташований у північно-східній частині середмістя Кропивницького в межах житлових масивів. Парк відноситься до об'єктів публічного простору громади (Парк культури та відпочинку) та має естетичне, виховне, природоохоронне та оздоровче значення; є об'єктом збереження, відтворення та раціонального користування близько 30 порід деревних та чагарникових насаджень.

- Парк Космонавтів – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 4,57 га, розташований на правому березі річки Інгул, що є об'єктом природоохоронного збереження деревних та чагарникових насаджень.

- Парк Перемоги - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 39,5 га, розташований у межах центральної частини міста, межуючи на заході із річкою Сугокля. На території парку здійснюється охоронна діяльність щодо представників флори і фауни, у тому числі видів, що занесені до Червоної книги України.

- Дендропарк (50 років Жовтня) - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 42,7 га, розташований на захід від центральної частини міста. Парк має естетичне, виховне, природоохоронне та

оздоровче значення з представленням значної дендрологічної колекції різних видів дерев та чагарників.

- Козачий острів - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 3,28 га, розташований у центрі міста, межуючи з річкою Інгул на заході. Парк представляє собою територію із штучним рослинним насадженням з ареалом проживання окремих видів рослин та тварин.

Невелика площа територій природно-заповідного фонду Кропивницької міської територіальної громади свідчить про достатньо низький показник заповідності, що становить всього 1,15%. У порівнянні з показником заповідності Кіровоградської області, що становив 4,15% за результатами 2023 року та загальної заповідності природоохоронних територій України, яка становила 6,77%, Кропивницька міська територіальна громада суттєво відстає.

Показник заповідності є суттєвим екологічним і соціальним індикатором, підвищення якого сприяє підтриманню екологічного балансу екосистем та екологічній стабільності територій. Зокрема, відповідно до Стратегії біорізноманіття ЄС до 2030 року, затвердженої 20.05.2020 року, передбачається розширення територій та збільшення кількості об'єктів природоохоронних земель до 30%; згідно з показниками моніторингу досягнення цілей Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки значення показника заповідності має становити 15%. Показники заповідності території, що розраховано на основі даних Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, подано у табл.2.16.

Таблиця 2.16

Основні показники заповідності території

Показник	Площа, тис.га	Кропивницька громада			Кіровоградська область		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
Загальна площа території Кіровоградської області, тис.га	458,80						
Загальна площа території Кропивницької громади, тис.га	11,33						
Площа об'єктів природно-заповідного фонду області, тис.га					101,41	101,52	10,95
Показник заповідності області, %					4,12	4,13	4,15
Площа об'єктів природно-заповідного фонду громади, тис.га		0,13	0,13	0,13			
Показник заповідності громади, %		1,15	1,15	1,15			

За період з 2021 року розширення площ територій природно-заповідного фонду Кіровоградської області відбувалось дуже повільно; збільшення становило близько 0,5%. В свою чергу, площа природоохоронних територій Кропивницької

міської територіальної громади залишалась незмінною з 2018 року; нових об'єктів природно-заповідного фонду зареєстровано не було.

Зауважимо, що згідно Закону України "Про ПЗФ" землі природно-заповідного фонду України, а також землі територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську цінність і є відповідно до статті 6 цього Закону об'єктами комплексної охорони, належать до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення. На землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. На землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються в зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, забороняється будь-яка діяльність, що не забезпечує режим радіаційної безпеки.

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. До встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в натурі їх межі визначаються відповідно до проектів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

На використання земельної ділянки або її частини в межах природно-заповідного фонду може бути встановлено обмеження (обтяження) в обсязі, передбаченому законом або договором. Обмеження (обтяження) підлягає державній реєстрації і діє протягом строку, встановленого законом або договором. Завдані внаслідок обмеження (обтяження) у землекористуванні втрати відшкодовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом: встановлення заповідного режиму; організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів; проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання; додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля; запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони; здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання; встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів; проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері; проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

2.10 Землі лісового фонду, паркові та рекреаційні насадження

Зелена зона Кропивницької міської територіальної громади представлена об'єктами загального користування (публічним простором) загальною площею 670,85 га, серед яких 8 парків, 5 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення, 20 скверів, 2 лісопарки загальною площею 222,7 га. Роботи з поточного ремонту та утримання в належному стані об'єктів зеленого та розсадницького господарства здійснюються КП «Благоустрій» Кропивницької міської ради» та залученими на договірних засадах приватними підприємствами. Необхідні довгострокові комплексні заходи з підбору

асортименту, оновлення існуючих насаджень, створення нових скверів, зелених зон житлових масивів з використанням стійких видів і форм деревних та чагарникових рослин.

2.11 Смарагдова мережа та водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО

Окремі території, що мають особливу цінність для охорони довкілля, відносяться до Смарагдової мережі. Мета збереження територій Смарагдової мережі полягає у забезпеченні охорони оселищ та видів, наведених у Резолюціях Бернської конвенції, що і є передумовою для створення території Смарагдової мережі та збереження яких реалізується через біогеографічний підхід, що передбачає визначення територій довгострокового збереження видів і оселищ в межах біогеографічних регіонів.

Територія Кропивницької міської територіальної громади знаходиться в межах степового біогеографічного регіону, через яку із півночі та північного сходу через центр міста Кропивницький на південь проходять території Смарагдової мережі, а саме:

- долина річки верхнього Інгулу, що прийнята до Смарагдової мережі у серпні 2018 року за ідентифікаційним номером UA0000304 загальною площею у Кіровоградській області 18 734,18 га;
- долина річки середнього Інгулу, що прийнята до Смарагдової мережі у серпні 2018 року за ідентифікаційним номером UA0000305 загальною площею у Кіровоградській області 31 029,07 га.

2.12 Екомережа

Схема локальної екомережі на громаду не розроблена.

Згідно Закону України "Про екологічну мережу України" статті 5 До складових структурних елементів екомережі включаються: а) території та об'єкти природно-заповідного фонду; б) землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони; в) землі лісового фонду; г) полежахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду; г) землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами; д) землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів; е) інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, луки, кам'яні розсипи, піски, солончаки, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність); є) земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; ж) території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України; з) частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання - пасовища, луки, сіножаті тощо; и) радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні як природні регіони з окремим статусом.

Згідно статті 11 ЗУ "Про екомережу" місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі в межах своїх повноважень забезпечують: розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведення необхідних для цього наукових досліджень; надання відповідно до закону фінансової та іншої підтримки власникам і користувачам земельних ділянок, що знаходяться в межах територій та об'єктів екомережі. В області затверджено Регіональну схему екомережі Кіровоградської області. Схема локальної екомережі на громаду не розроблена.

Згідно регіональної схеми екомережі на область [<https://oblrada.kr.ua/decission/2151/pro-zatverdzhennya-regionalnoi-shemi-ekologic-hnoi-merezhi-kirovogradskoi-oblasti-30-06-2017>] території та об'єкти природоохоронних земель Кропивницької міської територіальної громади включені до регіональної схеми екологічної мережі Кіровоградської області. Ними є екологічні коридори вздовж річок Інгул та Сугоклея.

Екологічні коридори регіонального рівня виконують сполучні функцію між ключовими територіями та забезпечують зв'язки між ділянками природних ландшафтів, що збільшує їх стійкість до впливу різних негативних факторів і покращує умови для збереження біологічного різноманіття. Екокоридори що проходять по території громади виділено на основі долин річок. Сполучна функція може виконуватись тут долинами річок, до яких примикають лісові та інші природні масиви. Проектування екологічних коридорів відбувається на основі контурів природних елементів ландшафтів, але у деяких випадках, ширина пропонуваніх коридорів менш ніж ширина долини. Це обумовлено тим, що з одного боку це полегшує подальшу імплементацію екологічної мережі зокрема узгодження з землекористувачами та землевласниками), а з іншого боку ширина коридорів достатня для міграцій та дисперсії тварин.

2.13 Перспективні до заповідання території в межах громади

Природно-заповідний фонд (ПЗФ) охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною. Правовий режим існування територій та об'єктів ПЗФ визначається ЗУ «Про природно-заповідний фонд України», ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища України» та Земельним кодексом України. Землі ПЗФ, згідно зі ст. 43 Земельного Кодексу України віднесені до особливо цінних земель природоохоронного призначення.

Створення територій та об'єктів ПЗФ регулюється ст.ст. 51 – 53 ЗУ «Про ПЗФ». Відповідно до ст. 51 цього Закону підготовка і подання клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів ПЗФ можуть здійснюватись державними та науковими установами, природоохоронними громадськими об'єднаннями або іншими організаціями та громадянами. Докладні рекомендації щодо пошуку територій під ПЗФ підготовлено МБО "Екологія - Право - Людина"

[http://epl.org.ua/images/pdf/people/1767_EPL_Posibnyk_Fond_Zapovidnuk.pdf].

У виборі ділянок, перспективних для заповідання, варто керуватися Оселищною директивою та зважати на наявність існування на територіях видів флори та фауни, занесених до Червоної книги України. Важливо пам'ятати про роль природно-заповідної мережі у показниках сталого розвитку країни. Так рекомендованими під ПЗФ можуть бути наступні території в межах громади (опираючись на рекомендації http://epl.org.ua/images/pdf/people/1767_EPL_Posibnyk_Fond_Zapovidnuk.pdf): природні ділянки, що можливо включити до складу існуючих територій природно-заповідного фонду; місця поширення видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги України, регіональних переліків видів флори та фауни, що охороняються в областях, а також місця поширення рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, місця поширення видів флори і фауни та оселища, що знаходяться під охороною Бернської конвенції (додатки конвенції I, II та III, Резолюції Постійного комітету конвенції № 4 (1996, 2010) «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх

збереження» та № 6 (1998, 2011) «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів для їх збереження»); потенційними для заповідання є об'єкти-кандидати (які не мають статус об'єктів ПЗФ в Україні) Смарагдової мережі Європи, що створюється на виконання Бернської конвенції як аналог екомережі ЄС НАТУРА 2000; землі лісогосподарського призначення, насамперед лісові землі наукового призначення, рекреаційно-оздоровчі та захисні ліси, та інші ділянки лісів, важливі для збереження біорізноманіття; внутрішні природні та штучно створені водні об'єкти (водотоки, водойми), прибережні захисні смуги та водоохоронні зони, заболочені території, острови та інші водно-болотні угіддя, що не використовуються інтенсивно у сільському господарстві; заплави малих річок (долини річок, збережені у природному стані); сільськогосподарські угіддя екстенсивного використання (пасовища, сіножаті); території, на яких у минулому було здійснено заходи з консервації земель шляхом залуження; неугіддя, малопродуктивні, деградовані та еродовані землі, що підлягають відновленню; перелоги, що виведені з категорії орних земель; • природні степові ділянки (в сучасних умовах, як правило, розміщені на схилах та у яружно-балочних комплексах), якщо на їх території немає заростання деревною рослинністю, представленою інвазивними видами, а також якщо в минулому на цих ділянках не здійснювались заходи з лісорозведення.

Природно-заповідний фонд є складовою природно-рекреаційних ресурсів громади, які мають значні перспективи щодо створення територіально-рекреаційного комплексу, що поєднає місця рекреації та відповідну інфраструктуру виховної, естетичної, наукової та природоохоронної направленості. Найбільш перспективними можуть бути напрями оздоровчого, пізнавального, наукового та історико-культурного туризму, як регіонального (внутрішнього), так і міжнародного, включаючи активний відпочинок (зелений туризм, спортивний туризм тощо) та історико-етнографічний туризм.

Для точної характеристики потенційних об'єктів ПЗФ мають бути надані геопросторові дані про території, зокрема інформація про рельєф, існуючі та проектні санітарні та планувальні обмеження. На час розробки Звіту геопросторових даних про територію громади не надано.

2.14 Історико-культурні об'єкти

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 року №878 місто Кропивницький віднесено до списку історичних населених міст України (дата заснування 1754 рік). На території Кропивницької міської територіальної громади розташована значна кількість об'єктів культурної спадщини як національного, так і місцевого рівня, які описані в Історико-архітектурному опорному плані міста Кропивницького з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів, розробленому Українським державним інститутом культурної спадщини у 2022 році.

Відповідно до переліку пам'яток культурної спадщини національного значення Кіровоградської області, занесених до державного реєстру нерухомих пам'яток України, на території громади розташовані 7 об'єктів (за даними державного реєстру нерухомих пам'яток України Міністерства культури та інформаційної політики України (МКІП)) (табл.2.17).

Таблиця 2.17
 Перелік пам'яток культурної спадщини
 національного значення, занесених до державного реєстру

Найменування пам'ятки	Вид пам'ятки	Рішення про взяття під охорону	Охоронний номер
Двірцевий корпус (1848 рік)	пам'ятка архітектур	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 608	110008
Військове училище (1848 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 608	110009
Манеж (1848 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 609	110010
Штабний корпус (1848 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 610	110011
Житловий будинок (1800 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 611	110012
Грецька церква (1812 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 612	110013
Покровська церква (1875 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 613	110014

За даними Кропивницької міської ради, на 2022 рік на території міста налічувалось 655 пам'яток нерухомої культурної спадщини, які знаходяться на обліку та занесені до переліку пам'яток культурної спадщини місцевого значення (табл.2.18).

Таблиця 2.18
 Перелік пам'яток культурної спадщини місцевого значення

Вид пам'ятки	Кількість
архітектури та містобудування	577
монументального мистецтва	42
історії	25
археології	7
садово-паркового мистецтва	4

Всього

655

Зазначений перелік пам'яток місцевого значення потребує коригування з метою впорядкування об'єктів, які вже занесені або не були виявлені під час натурних досліджень (оскільки вже не існують), про що визначається в історико-архітектурному опорному плані міста Кропивницького або втратили предмет охорони, або такі пам'ятки історії, що підлягають декомунізації. Згідно з розпорядженням голови Кіровоградської обласної державної адміністрації від 29.01.2020 року №102-р був оновлений перелік щойно виявлених пам'яток, серед яких 279 об'єктів архітектури та 12 об'єктів містобудування. Відповідно до досліджень, визначених в історико-архітектурному опорному плані, даний перелік пам'яток має бути скоригований на предмет виявлення вже занесених об'єктів або невиявлених під час натурних досліджень, та об'єктів, що втратили предмет охорони під час ремонтів та перебудов.

Згідно з Історико-архітектурним опорним планом міста Кропивницького, на території міста зареєстровано 3 пам'ятки археології. Слід зауважити, що зазначений Перелік пам'яток потребує коригування оскільки в ньому й досі фігурують об'єкти, які вже знесені або не були виявлені під час натурних досліджень (оскільки вже не існують), втратили предмет охорони та пам'ятки історії які підлягають декомунізації. Крім того потребують уточнення номери будівель, оскільки їх номери за сучасними адресами не завжди відповідають номерам, зазначеним в рішеннях, якими ці об'єкти бралися на облік. Типологічна приналежність деяких пам'яток також потребує уточнення. Ще 291 об'єкт має статус щойно виявлених пам'яток, Перелік яких затверджено Розпорядженням голови Кіровоградської ОДА від 29.01.2020 р. №102-р. Серед них 279 щойно виявлених об'єктів архітектури та 12 щойно виявлених об'єктів містобудування. До зазначеного Переліку пам'яток також є зауваження: наявні об'єкти, які вже знесені або не виявлені під час натурних досліджень, втратили предмет охорони під час ремонтів та перебудов. Крім того потребують уточнення номери будинків, оскільки їх номери за сучасними адресами не завжди відповідають номерам, зазначеним в рішенні. При включенні об'єктів культурної спадщини до Переліків пам'яток слід також керуватися загальноприйнятими критеріями для кожного виду пам'яток.

Згідно зі ст. 2 Закону України «Про охорону культурної спадщини» до пам'яток археології відносяться рештки життєдіяльності людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, їх залишки чи руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі предмети), що містяться під землею поверхнею та під водою і є невідтворним джерелом інформації про зародження і розвиток цивілізації. Археологічна — спадщина — м. — Кропивницького — репрезентована різночасовими та різнохарактерними об'єктами. Станом на початок 2020 року вона представлена 3 пам'ятками місцевого значення (дослідженими, але не знятими з обліку) та 15 археологічними об'єктами, які наразі не мають охоронюваного статусу пам'ятки або щойно виявленого об'єкту культурної спадщини. У своїй сукупності вони дозволяють реконструювати процес заселення території сучасного міста та його околиць. Серед цих археологічних об'єктів є такі:

Курган № 4, пам'ятка археології місцевого значення (охоронний № 2319), була досліджена на всій площі і по всій глибині культурного шару у 2004 році Сугоклейською археологічною експедицією ТАНУ.

Курган № 6, 48°29.454', 32°14.991', пам'ятка археології місцевого значення (охоронний № 2320), взято на державний облік відповідно до рішення виконавчого комітету Кіровоградської обласної ради від 04 березня 1992 року № 51 з затвердженням охоронної зони - 5 м від підніжжя кургану. Знаходиться в межах південно-західної частини міста — району Новоолексіївка (лівий берег р. Інгул), на вул. Курганна. Через північно-західну полу кургану прокладено вуличну асфальтовану дорогу, в той час як швиденосхідна частина пам'ятки забудована житловим будинком, будівлями та спорудами приватної садиби вул. Курганна, 5б 63940 (кадастровий № 3510100000:46:362:0023).

Особливої уваги потребують пам'ятки ІКС, що можуть бути пошкоджені або зруйновані внаслідок агресивних дій рф. Також особливу увагу слід зосередити на тому, щоб наявні археологічні пам'ятки (кургани) не були пошкоджені (розорані) тощо.

2.15 Поводження з відходами

Поводження з відходами є однією з найгостріших проблем у громаді з точки зору негативного впливу на довкілля та його компоненти. Ускладнення ситуації відбувається завдяки відсутності ефективної системи поводження з відходами на рівні області, що зумовлює їх накопичення у значній кількості у місцях видалення та призводить до антропогенного навантаження, зокрема забруднення землі, водних об'єктів, атмосферного повітря тощо. Необхідність у розробці і впровадженні регіонального плану управління відходами у Кіровоградській області на довгострокову перспективу набуває все більшого значення.

У процесі здійснення господарської діяльності підприємствами та організаціями утворюється близько 63,7% від загального обсягу утворених відходів; домогосподарствами – 36,3%.

Основними джерелами утворення відходів у громаді у галузевій структурі видів економічної діяльності є підприємства переробної галузі (53,5%), та сфери комунально-побутового обслуговування (1,9%). Структура утворення відходів за видами економічної діяльності, на основі даних Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Кіровоградської області у 2022 році, представлена на рис.2.26.

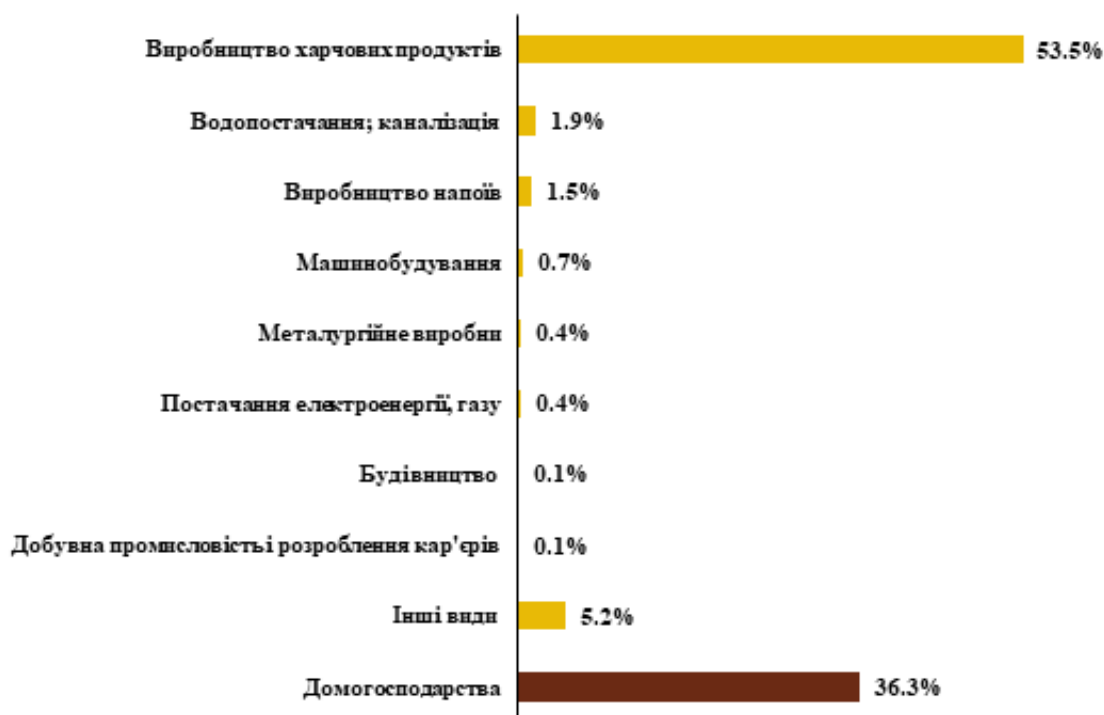

Рис.2.26. Структура утворення відходів за видами економічної діяльності

В структурі утворення відходів, переважають побутові та подібні відходи (за даними Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Кіровоградської області у 2022 році). Побутові та подібні відходи з відходами рослинного походження становлять суттєву частку загальних утворених відходів (79,8%), близько 19,1% яких спалюються з метою отримання енергії та теплового перероблення (рис.2.27).

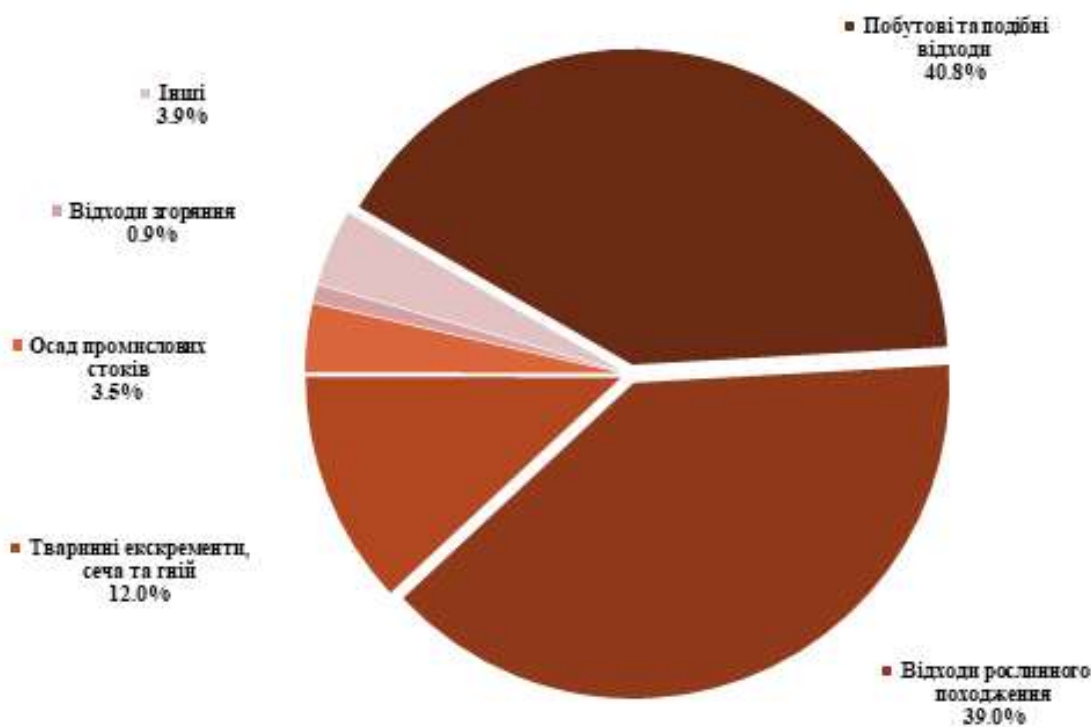

Рис.2.27. Структура утворення відходів

Серед підприємств – основних накопичувачів промислових відходів на території громади здійснюється діяльність ОКВП «Дніпро-Кіровоград» (шлам від очищених комунальних (міських) стічних вод); КП «Теплоенергетик» (шлам, що утворюється від освітлення води).

Збирання твердих побутових відходів здійснюється контейнерним (переважно багатопверхова забудівля) та безконтейнерним (приватний сектор) методами. Полігон захоронення твердих побутових відходів на території Кропивницької міської територіальної громади відсутній; натомість в межах міста знаходиться одне паспортизоване сміттєзвалище – місце видалення відходів загальною площею 18,87 га, наповненість якого становить близько 80%. Сміттєзвалище знаходиться у задовільному стані, тому здійснюються роботи, пов'язані із санацією території для збільшення санітарної зони та подальшої рекультивациі території з використанням сучасних технологій.

Відповідно до Закону України «Про управління відходами» (до 09.07.2023 Закон України «Про відходи») на території міста Кропивницького здійснюється централізований збір побутових відходів.

Роботи з даного напрямку проводяться товариством з обмеженою відповідальністю «ЕКОСТАЙЛ».

Згідно з підпунктом 1.1. пункту 1 Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць, затверджених наказом МОЗ України від 17.03.11 № 145, використовуються:

планово-поквартирна система збирання побутових відходів - система, яка не передбачає наявності контейнерів, а споживач самостійно завантажує побутові відходи у сміттевоз, що прибуває за графіком (для приватного сектора);

планово-подвірна система збирання побутових відходів - система, за якою зібрані в контейнери побутові відходи перевозять на об'єкти поводження з відходами для їх подальшого оброблення (перероблення), утилізації, знешкодження чи захоронення (для багатоквартирних будинків, а також підприємств, установ, організацій різних форм власності).

У місті Кропивницькому існує сміттєзвалище твердих побутових відходів за адресою: вул. Ірпінська (Байкальська), 124, на яке розроблено та зареєстровано паспорт місця видалення відходів від 24.03.2011 № 72 (далі - Паспорт МВВ).

Згідно з Паспортом МВВ код і вид операції з видалення відходів - D1 (скидання на звалище), режим функціонування місця видалення відходів - діюче.

Відповідно до Звіту про поводження з твердими побутовими відходами наданого ТОВ «ЕКОСТАЙЛ» за 2023 рік за формою № 1-ТПВ річна (затвердженою наказом Мінбуду України від 19.09.2006 № 308, за погодженням з Держкомстатом України від 14.11.2006) обсяг збирання та перевезення твердих побутових відходів (ТПВ) за 2023 рік становить 547906,785 куб. м або 96102,850 тонни.

Відповідно до вимог законодавства у сфері поводження з відходами, а також з метою обмеження та запобігання негативному впливу відходів на навколишнє природне середовище ТОВ «ЕКОСТАЙЛ» на міському сміттєзвалищі встановлено сміттесортувальну лінію МСПК-50 (потужністю 80,0 тис. тонн/рік), яка експлуатується з 2016 року. Відсоток проходження твердих побутових відходів через сміттесортувальну лінію становить 90% від накопичення.

Побутові відходи, зібрані з території міста Кропивницького, на сміттесортувальній лінії розсортовуються на корисні компоненти за фракціями сортування, зокрема: алюмінієві банки, папір, металеві банки, метал, полімери, плівка, склобій, упаковка «Тетра Пак». Розсортовані ресурсоцінні компоненти ТОВ «ЕКОСТАЙЛ» постачаються переробним підприємствам на переробку.

З метою зменшення викидів в атмосферу шкідливих речовин, що утворюються у відходах існуючого сміттєзвалища, ТОВ «ЛНК» на підставі договору з ТОВ «ЕКОСТАЙЛ» реалізовано проєкт «Будівництво комплексної інженерної споруди з системою збору біогазу полігону твердих побутових відходів для виробництва електричної енергії». Зазначена установка працює цілодобово, що забезпечує полігон від самозаймань і розповсюдження їдких запахів.

КП «УНІВЕРСАЛ 2005» КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ» як одержувач бюджетних коштів здійснює ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ на території міста Кропивницького.

Згідно з Комплексною програмою розвитку житлово-комунального господарства та безпеки дорожнього руху в місті Кропивницькому на 2021-2025 роки, затвердженою рішенням Кропивницької міської ради від 02.02.2021 № 105, зі змінами та доповненнями, станом на 01.10.2024 ліквідовано 27 несанкціонованих сміттєзвалищ обсягом 301,40 тонни на суму 480,00 тис. грн.

Схема санітарного очищення Кропивницької міської територіальної громади відсутня. У зв'язку із змінами в законодавстві щодо поводження з відходами, а саме Законом України «Про управління відходами» наразі не визначено порядок розроблення схем санітарного очищення територій.

Полігон захоронення твердих побутових відходів в територіальних межах громади та області відсутній. Міське сміттєзвалище твердих побутових відходів розташовується на площі 18,87 га, наповненість якого становить близько 80%, та

яке знаходиться у задовільному стані. Комплексні заходи поводження з відходами на території громади здійснюються ТОВ «Екостайл». З метою ефективного функціонування сміттєзвалища здійснюються роботи, пов'язані із санацією території для збільшення санітарної зони та подальшої рекультивациі території з використанням сучасних технологій. З метою обмеження та запобігання негативному впливу відходів на навколишнє природне середовище підприємством ТОВ «Екостайл» встановлено сміттесортувальну лінію МСПК-50 на міському сміттєзвалищі потужністю 80,0 тис. тонн/рік, яка експлуатується з 2016 року.

З метою зменшення викидів в атмосферу шкідливих речовин, що утворюються у відходах існуючого сміттєзвалища, з 2019 року було розпочато реалізацію проєкту будівництва комплексної інженерної споруди із системою збору біогазу сміттєзвалища твердих побутових відходів для виробництва електричної енергії, яка убезпечувала сміттєзвалище від самозаймань і розповсюдження їдких запахів та генерувала електроенергію, що надходила до енергосистеми за «зеленим тарифом».

Збирання твердих побутових відходів здійснюється контейнерним (переважно багатоповерхова забудівля) та безконтейнерним (приватний сектор) методами.

Система збору та вивезення твердих побутових відходів у громаді є недостатньо ефективною. У громаді є проблема утилізації твердих побутових відходів, пов'язана з тим, що обсяг утворення яких щорічно зростає. З метою недопущення екологічної кризи необхідне будівництво сміттєпереробного заводу для утилізації новоутворених відходів та переробки і знешкодження вже накопичених відходів.

Згідно Регіональної доповіді про стан довкілля у Кіровоградській області за 2022 рік питання утворення відходів і поводження з ними є надзвичайно актуальними для Кіровоградської області. За статистичними даними (попередні дані) обсяг утворених відходів в області за 2022 рік становить 461,0 тис. тонн відходів, що на 5,53 % менше порівняно із 2021 роком (488,0 тис. тонн). Серед низки екологічних проблем, які мають місце в області, особливо гостро стоїть проблема поводження з відходами, які є одним із найбільших забруднювачів навколишнього природного середовища та негативно впливають на всі його компоненти. Ситуація ускладнюється відсутністю ефективною системи поводження з відходами на рівні регіону, що зумовлює накопичення їх значної кількості у місцях видалення та призводить до антропогенного навантаження на довкілля, забруднення його основних компонентів: землі, водних ресурсів та атмосферного повітря, погіршення умов проживання населення області

Відомості щодо наявних місць несанкціонованого розміщення твердих побутових відходів населенням на території громади не надано. Доцільно регулярно проводити ревізію території громади з метою виявлення несанкціонованих місць скидів ТПВ, оскільки сміттєзвалища є серйозним джерелом забруднення і повітряного, і водного середовища та як наслідок несуть загрозу здоров'ю людей [<http://epl.org.ua/human-posts/styhijni-zvalyshha-shkoda-zdorov-yu-i-dovkillyu-ta-rekomendatsiyi/>].

Зауважимо, що згідно ЗУ "Про управління відходами" забороняється несанкціоноване скидання і розміщення відходів, у тому числі побутових, у підземних горизонтах, на території міст та інших населених пунктів, на територіях природно-заповідного фонду, на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, в межах водоохоронних зон та зон санітарної охорони водних об'єктів, в інших місцях, що може створювати небезпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людини.

Захоронення відходів у надрах допускається у виняткових випадках за результатами спеціальних досліджень з дотриманням норм і правил, передбачених законодавством України. Згідно ЗУ "Про управління відходами" особи винні у порушенні у сфері поводження з відходами несуть відповідальність.

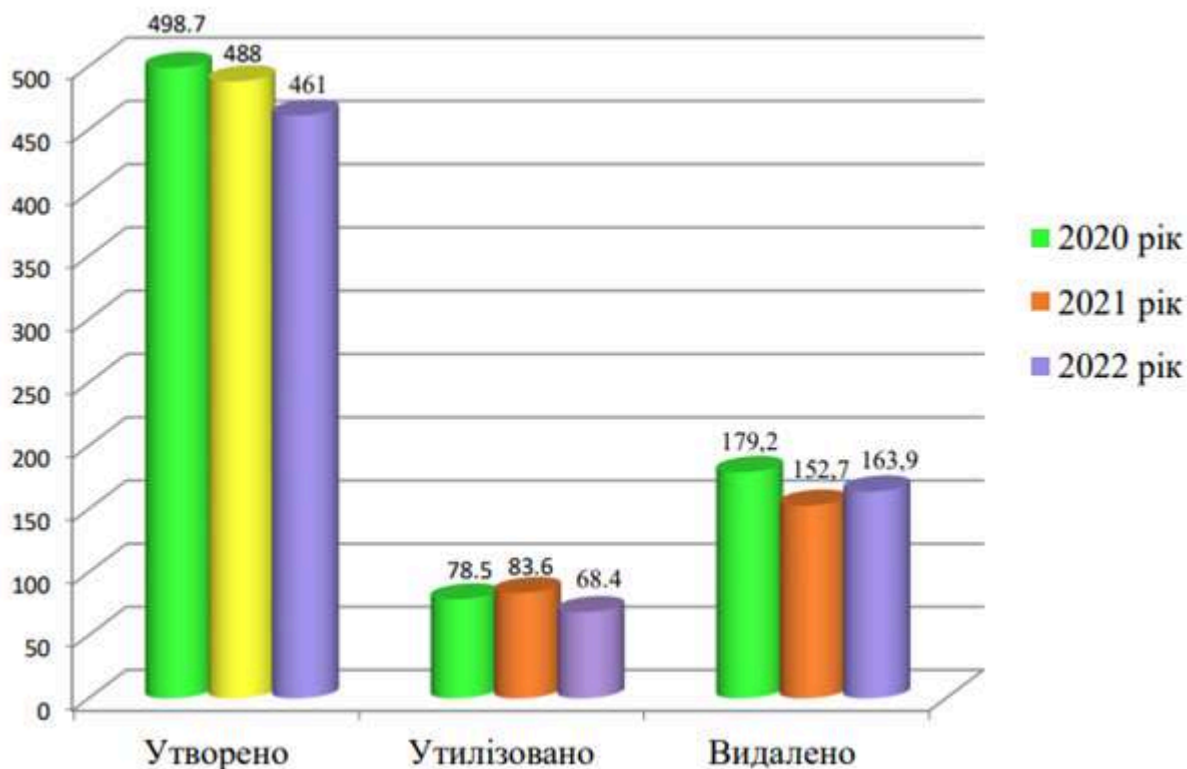

рис 2.28. Обсяг утворення та поводження з відходами I-IV класів небезпеки, тис.т.

Згідно ЗУ "Про управління відходами" територіальні громади є власниками відходів, що утворюються на об'єктах комунальної власності чи знаходяться на їх території і не мають власника або власник яких невідомий (безхазяйні відходи). Згідно ст.12 відходи, щодо яких не встановлено власника або власник яких невідомий, вважаються безхазяйними.

Згідно ЗУ "Про управління відходами" органи місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами забезпечують: а) виконання вимог законодавства про управління відходами; б) розроблення та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів; в) організацію збирання і видалення побутових відходів, у тому числі відходів дрібних виробників, створення полігонів для їх захоронення, а також організацію роздільного збирання корисних компонентів цих відходів; г) затвердження місцевих і регіональних програм поводження з відходами та контроль за їх виконанням; д) вжиття заходів для стимулювання суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері поводження з відходами; е) вирішення питань щодо розміщення на своїй території об'єктів поводження з відходами; є) координацію діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, що знаходяться на їх території, в межах компетенції; з) здійснення контролю за раціональним використанням та безпечним поводженням з відходами на своїй території; и) ліквідацію несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів; і) сприяння роз'ясненню законодавства про управління відходами серед населення, створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини; ї) здійснення інших повноважень відповідно до законів України; й) надання згоди на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення

відходів, сфера екологічного впливу функціонування яких згідно з діючими нормативами включає відповідну адміністративно-територіальну одиницю; м) здійснення контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з виробничими та побутовими відходами відповідно до закону та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про управління відходами. Органи місцевого самоврядування приймають рішення про відвід земельних ділянок для розміщення відходів і будівництва об'єктів поводження з відходами.

[1] <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyi-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolnyshnogo-seredovyssha-v-ukrayini/>

2.16 TOWS аналіз

Таблиця 2.19

	Зовнішні фактори. Можливості (О)	Зовнішні фактори. Загрози (Т)
	Тренд зеленого туризму; Тренд органічного землеробства; Розвиток альтернативної енергетики; Розвиток міжмуніципального співробітництва; Дія програм міжнародної технічної допомоги; Угода про асоціацію з ЄС; Європейський зелений курс; Розвиток державної транспортної інфраструктури; Доступність участі громади у грантових програмах, проектах міжнародної технічної допомоги; Тенденції у сфері поводження з ТПВ (сортування, переробка); Скорочення енергоспоживання через впровадження енергоефективних технологій	Військова агресія з боку росії. Існуюче серед потенційних інвесторів та міжнародних партнерів відчуття небезпеки через подовження / замороження військового конфлікту та високі ризики, пов'язані із невизначеністю у потенційних перспективах розвитку та можливим руйнуванням цивільної, промислової, критичної інфраструктури тощо Відсутність інфраструктури для управління відходами; Низький рівень екологічної свідомості та відповідальності з боку населення та суб'єктів господарювання; Кліматичні зміни; Швидка роботизація промисловості та агросектору. Скорочення попиту на робочу силу, у більшості пов'язану із ручною або механічною працею, яке обумовлено впровадженням сучасних інноваційних технологій на великих підприємствах переважно промисловості; Небезпека зараження водоносних горизонтів токсичними речовинами, що виділяються внаслідок необережного поводження з відходами та промислової діяльності; Продовження трудової міграції працездатного населення у більш розвинені безпечні міста України або за кордон з відсутністю перспектив повернення; Посилення ерозії ґрунтів; Втрата родючості ґрунтів через інтенсивну сільськогосподарську діяльність; Прогнозоване зневоднення річок внаслідок змін клімату; Зростання рівня захворюваності населення через забруднення навколишнього середовища; Подальше делегування на місцевий рівень державних фінансових зобов'язань щодо забезпечення соціальних стандартів без надання належної матеріально-фінансової бази; Нестабільність курсу гривні. Зростання вартості кредитних ресурсів. Нестабільність ситуації на зовнішніх ринках; втрата конкурентоспроможності провідних галузей господарювання, у тому числі виробництв з низькою доданою вартістю

		Тиск аграрних холдингів на розвиток малого та середнього бізнесу на селах. Обмеження та посилення вимог щодо отримання міжнародної технічної допомоги Призупинення та/або суттєве скорочення видатків Державного бюджету України інвестиційного спрямування на бюджетні програми. Незначні обсяги інвестування в інноваційні процеси та дослідницьку діяльність, що впливатиме на стримання імплементації смарт-спеціалізації в економіку громади Бюрократичні, довготривалі та дорогі процедури оформлення та отримання правовстановлюючих та інших супровідних документів на землю та нерухоме майно, що уповільнює процес надання таких об'єктів в орендне користування або їх продажу. Загальнодержавна політика підвищення вартості енергоносіїв та інших послуг житлово-комунального господарства, а також удорожчання паливо-мастильних матеріалів, що впливає на загальні інфляційні процеси Висока корупція на державному та регіональному рівнях; зниження довіри громадськості до влади
Внутрішні фактори. Сильні сторони (S) Привабливе економіко-географічне розташування території Кропивницької громади Наявність потужного людського потенціалу для задоволення суспільно-економічних потреб життєдіяльності Розгалужена мережа дорожньо-транспортної інфраструктури Наявність природних ресурсів, зокрема водних об'єктів (гідрографічна мережа басейну річки Інгул та її приток; наявність водосховищ); рекреаційних територій, у тому числі природно-заповідного фонду та смарагдової мережі Потужний багатогалузевий промисловий комплекс; наявність перспективних напрямів смарт-спеціалізації Наявність інвестиційно привабливих територій та об'єктів для промислового	SO "Максі-Максі" Стратегія, що використовує сильні сторони для максимізації можливостей Розвиток екологоорієнтованого (органічного) землеробства, для експорту продукції із високою доданою вартістю. Співпраця в розвитку зеленого туризму в рамках міждержавного партнерства та відповідно до державних стратегій. Нарощування зовнішньоекономічних, зокрема євроінтеграційних, зв'язків із країнами Європи, у тому числі в рамках набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС. Розширення міжмуниципальної, міжрегіональної та міжнародної співпраці Участь у програмах/проектах міжнародної технічної допомоги Участь у державних програмах з метою отримання коштів інвестиційного спрямування на реалізацію місцевих проєктів розвитку Наявність передумов для створення та розвитку кластеру інформаційних технологій	ST "Максі-Міні" Стратегія, що використовує сильні сторони для мінімізації загроз Заходи із охорони довкілля, розширення заповідних територій, розширення буферних територій екомережі, в яких можна вести сертифіковане органічне землеробство та розвивати зелений туризм. Створення аналітичної цифрової системи управління громадою, що поєднуватиме екологічний кадастр, систему моніторингу довкілля та містобудівний кадастр, для прогнозування антропогенної діяльності та попередження розвитку негативних тенденцій. Релокація бізнесу з тимчасово окупованих територій і територій, де ведуться бойові дії, та впровадження стимулюючих заходів його розвитку на території громади Надання в орендне користування вільних від експлуатації земель та об'єктів нерухомого майна, у тому числі промислових територій (земель), для створення та розвитку індустріальних парків у пріоритетних напрямках економічної діяльності, зокрема у смарт-спеціалізації, та розвитку інших галузей.

розвитку, типу «brownfield» та «greenfield», зокрема й «промислових зон» Розроблена науково-проектна документація «Історико-архітектурний опорний план міста Кропивницького з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів» Наявність унікальних пам'яток культурної спадщини національного та місцевого значення, елементів нематеріальної культурної спадщини Функціонуючий туристично-інформаційний центр та унікальні і привабливі туристичні локації Потужна доступна розгалужена мережа закладів різнорівневої освіти, а також міжшкільний ресурсний та інклюзивно-ресурсні центри Функціонування розгалуженої мережі закладів соціального захисту Розгалужена потужна мережа багатопрофільних підприємств і закладів охорони здоров'я Кропивницька громада відноситься до територіальних громад з достатнім рівнем фінансової спроможності	(IT кластеру), зокрема завдяки задовільному рівню цифровізації громади; наявністю підприємств, що надають послуги у сфері інформаційних технологій; високій частки експорту таких послуг Розширення державного стимулювання заходів щодо впровадження енергозберігаючих технологій Впровадження комплексної економічної моделі циркулярної економіки екологоорієнтованої концепції Просування громади як привабливої конкурентоздатної туристичної дестинації	
Внутрішні фактори. Слабкі сторони (W) Низький рівень доходів населення Складна демографічна ситуація, яка обумовлена природним скороченням населення і його старінням, та втратою економічно активного населення через мобілізацію та вимушений міграційний рух Незадовільний технічний стан значної кількості об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури Незадовільний технічний стан об'єктів комунальної інфраструктури, зокрема житлового фонду, інженерних комунікацій	WO "Міні-Максі" Стратегія, що підсилює слабкі сторони за допомогою переваг, які дають можливості Впровадження системи містобудівного кадастру, просторової аналітики для управління територіями та моніторингу довкілля, що зокрема дасть можливість ефективно управляти відходами. Залучення фінансування за державними та міждержавними програмами для розвитку інфраструктури, зеленого туризму, органічного землеробства, відновлення довкілля. Впровадження індикаторів цілей сталого розвитку в управління. Впровадження нових, орієнтованих на потреби	WT "Міні-Міні" Стратегія, що мінімізує слабкі сторони та уникає загроз Впровадження роздільного збору відходів, стратегії Zero waste. Впровадження роздільного збору відходів, стратегії Zero waste. Заповідання територій, зменшення споживання води. Пропаганда здорового способу життя. Розробка та впровадження стратегії адаптації до змін клімату. Інтеграція внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, членів сімей загиблих й інших вразливих категорій населення у суспільне життя громади, у тому числі в економічний простір Поглиблення взаємної комунікації місцевої влади з інститутами громадянського суспільства

Наявність дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили Недостатньо використаний інвестиційний потенціал існуючих об'єктів та територій типу «brownfield» та «greenfield» для розвитку пріоритетних видів економічної діяльності, у тому числі за напрямками смарт-спеціалізації Відсутність розробленого комплексного плану просторового розвитку території громади та оновленої містобудівної документації для упорядкування юридичних меж міста Відсутність дієвих заходів, спрямованих на ефективне використання природно-заповідного фонду, об'єктів культурної та елементів нематеріальної спадщини, потужностей промислових підприємств в якості потенційних центрів тяжіння з метою динамічного розвитку інноваційного туристичного продукту Наявність підприємств, що віднесені до найбільших забруднювачів навколишнього середовища. Незадовільний санітарно-екологічний стан екосистеми річки Інгул, а саме висока зарегульованість, морфологічні зміни, часткове розорення та забруднення побутовими відходами прибережних захисних смуг Відсутність системи управління відходами. Відсутність полігону твердих побутових відходів на території громади; перевантаженість діючого сміттєзвалища, що потребує робіт, пов'язаних із санацією території для збільшення санітарної зони та подальшої рекультивації Недостатній рівень розвитку об'єктів фізкультурно-оздоровчої і спортивної інфраструктури та ефективної пропаганди культури здорового способу життя серед населення Відсутність багатофункціонального молодіжного центру громади як простору	пріоритетних галузей економіки громади, програм підготовки кадрів закладами професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти Наявність вільних земельних ділянок для будівництва нових житлових будинків з метою забезпечення доступним житлом жителів громади, внутрішньо переміщених осіб й інших вразливих категорій населення Розширення міжмуніципальної, міжрегіональної та міжнародної співпраці; ефективне використання публічних інвестицій, у тому числі для розвитку державно-приватного партнерства Інтеграція внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, членів сімей загиблих й інших вразливих категорій населення у суспільне життя громади, у тому числі в економічний простір	

самореалізації та саморозвитку для всіх категорій молоді, у тому числі для вразливих груп населення
Погіршення екологічної ситуації через не раціональну систему землекористування, в тому числі високий рівень розораності земель;
Застарілі технології на виробництвах;
Значне моральне і фізичне зношення інженерно-технічної інфраструктури, транспортної інфраструктури, зношеність житлового фонду, зношеність автопарку;
Руйнування вірогідно наявних невідкритих археологічних пам'яток внаслідок неефективної господарської діяльності.

2.17. Основні наявні екологічні проблеми території громади

Основні екологічні проблеми в громаді, виявлені в процесі здійснення СЕО узагальнено в таблиці нижче з точки зору їх "прив'язки" до конкретних природних компонентів - повітря, ґрунтів, поверхневих і ґрунтових вод, видів і біотопів, які зазнають негативного впливу.

Серед основних екологічних проблем, які можна виділити наступні:

- відсутність налагодженої системи збору та вивезення відходів на території громади,
- відсутність належного обліку зелених насаджень та водних об'єктів;
- розораність земель,
- забруднення та деградація ґрунтів,
- низька якість транспортної інфраструктури тощо.

Зазначені чинники і прямо чи опосередковано викликатимуть найбільшу кількість екологічних проблем, зокрема через формування якості атмосферного повітря, ґрунтів, поверхневих, ґрунтових та підземних вод від точкових та дифузних джерел, внаслідок чого ймовірно може погіршуватись стан здоров'я населення громади.

Інформацію про ймовірні впливи, яких можуть зазнавати компоненти довкілля в межах громади систематизовано у наведеній нижче таблиці 2.17 із переліком чинників негативного впливу та компонентів довкілля, для яких такий вплив є суттєвим.

Таблиця 2.20

Екологічні проблеми	Компоненти, що зазнають впливу						
	Атмосферне повітря	Поверхневі води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту
Низька якість питної води через незадовільний технічний стан водопровідних споруд і мереж та значна їх зношеність, недостатність (в селах, де наявне водопостачання централізоване). Водопостачання значної частини населення відбувається з неперевічених індивідуальних джерел водопостачання		+	+	+			
Відсутність культури економії та бережливого ставлення до води		+	+	+			
Забруднення стічними водами сільськогосподарського виробництва, комунального господарства водних об'єктів, скидання у водойми неочищених вод, відсутність системи збору та відведення стоку поверхневих вод		+	+		+	+	
Зростання обсягів побутових відходів та невідповідність утворюваним об'ємам існуючих методів їх знешкодження. Відсутність налагодженої системи збору та переробки сміття	+	+	+	+	+	+	+
Високий ступінь розораності земель і посилення ерозійних процесів тощо.	+	+	+	+	+	+	+
Викиди від стаціонарних (підприємства) та пересувних (автотранспорт) джерел забруднення. Низька якість транспортної інфраструктури.	+	+	+	+	+		
Низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку	+	+	+	+	+	+	+
Низький % ПЗФ на території громади					+	+	+
Руйнація пам'яток культурної та історичної спадщини							+

2.18 Прогнозні зміни стану довкілля, якщо документ державного планування не буде затверджено

Клімат і обіг парникових газів

Згідно Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища^[1] на території Кіровоградської області спостерігаються загальні кліматичні тенденції характерні для України. Протягом декількох останніх років кліматичні зміни проявляються особливо відчутно, зокрема це аномально теплі та малосніжні зими, а влітку посуха. Кліматичні зміни проявляються також через пилові бурі, які утворюються внаслідок вітрової ерозії ґрунту на розораних після збору врожаю полях. Посухи спричиняють обміління річок та ставків, зниження рівня води у колодязях.

Серед наслідків зміни клімату на території області відзначається подальше збільшення температури повітря та кількості екстремальних погодних умов.

У Кропивницькій громаді, як у всій Україні спостерігається потепління, яке переважно проявляється у змінах (часто екстремальних) звичного середовища проживання та погіршення якості природних ресурсів, важливих для існування людини. Локальні прояви потепління – зміна характеру та розподілу опадів протягом року, втрата оселищ та/або зникнення видів флори та фауни, підвищення загрози розповсюдження інфекційних хвороб та ін.

Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату 1992 р. визначено систему заходів, спрямованих на стабілізацію концентрації парникових газів з метою уникнення негативного антропогенного впливу на кліматичну систему. Сторонами Рамкової конвенції ООН про зміну клімату стали 189 країн.

У 1996 році Україна ратифікувала Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) та у 2004 році Кіотський протокол до неї. Як країна з перехідною економікою, Україна стала стороною і взяла зобов'язання стабілізувати викиди ПГ у період 2008 – 2012 років на рівні 1990 року.

У 2005 році Кабінет Міністрів України схвалив Національний план заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Розпорядження № 346-р). Планом передбачено перелік заходів з наступними пріоритетними кроками: створення національної системи оцінки антропогенних викидів та абсорбції парникових газів; проведення щорічної інвентаризації антропогенних викидів та абсорбції парникових газів; створення інфраструктури для реалізації проектів, спрямованих на зменшення обсягу антропогенних викидів ПГ (проекти спільного впровадження); та створення національної системи торгівлі дозволами на викиди. Указом Президента (№ 1239, 2005) Мінприроди було визначено координатором заходів щодо виконання зобов'язань України за РКЗК ООН та її Кіотського протоколу.

З метою забезпечення виконання цих зобов'язань постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.2007 №612 утворено Національне агентство екологічних інвестицій України, як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Урядом через Міністра охорони навколишнього природного середовища.

Для вирішення проблем зменшення викидів парникових газів та адаптації екосистем до зміни клімату, в першу чергу, необхідно вивчати, контролювати та прогнозувати ці зміни на майбутнє. Необхідно проводити глибокі системні дослідження та інформаційні кампанії серед населення з метою ознайомлення з проблемою глобальної зміни клімату.

Основною причиною зміни клімату є використання викопного палива та неефективне споживання енергії, що виробляється. Парникові гази, що утворюються внаслідок діяльності людини, викликають посилення парникового

ефекту. Надмірна кількість газів, які утворюються в результаті діяльності ТЕЦ, транспорту, сільського господарства, промисловості, а також лісових пожеж, утримують сонячне тепло у нижніх шарах атмосфери, не даючи йому повертатись до космосу. Середня температура поверхні планети піднялася близько на $1,1^{\circ}\text{C}$ з кінця XIX століття. Вчені вже не сумніваються, що ця зміна обумовлена в основному збільшенням концентрації вуглекислого газу та інших антропогенних викидів в атмосфері.

Збереження існуючого стану використання території Кропивницької міської об'єднаної територіальної громади призводить до загроз для екологічного стану, в тому числі через сільське господарство. Забудова, особливо торгові центри у поєднанні із парковками разом із зменшенням площ зелених насаджень створює умови для формування теплових островів, які є загрозою для здоров'я людини через "теплові" стреси.

Зміна клімату - це найбільший виклик, з яким стикається людство за всю історію. Водночас, це і можливість побудувати кращий світ, без нерівності й насилля. Оскільки корені цих проблем, в тому числі і впливу людини на клімат, лежать в існуючій економічній системі, орієнтованій на постійний ріст споживання.

Тому відвернення кліматичної загрози не можливе без злагодженої співпраці усіх країн і, зрештою, усіх людей заради спільного блага. Найбільш характерними проявами змін клімату є аномальна спека влітку, зміщення сезонів, підвищена кількість опадів, з якою не справляється зливово каналізація в населених пунктах.

Суттєво покращило б ситуацію скорочення викидів парникових газів та поступовий перехід до споживання чистої енергії, тобто енергії вітру, сонця, води та землі (геотермальна енергія). Це відновні джерела енергії (ВДЕ) планети, генерація енергії від відновлюваних джерел не супроводжується значними викидами небезпечних газів на відміну від викопного палива та атому.

Атмосферне повітря.

Регіональні доповіді та Екологічні паспорти Кіровоградської області не містять інформації про джерела впливу на стан атмосферного повітря за останні роки, зважаючи на військовий стан. Тому прослідкувати тенденцію зміни на території області після 2022 року наразі є неможливим. Зважаючи на надані відомості від громади (рис.2.8), а саме зростання викидів забруднюючих речовин у 2023 році, прогнозується подальше забруднення атмосферного повітря у громаді від транспортних засобів, промислових підприємств та підприємств теплоенергетики (газові котельні), що розташовані в житловій зоні та мають застаріле обладнання і неоснащені газопилоочисними спорудами.

У зв'язку із збільшенням кількості автотранспорту та значним відсотком старих автомобілів можливо спрогнозувати збільшення викидів від пересувних джерел. Від транспорту потрапляють в природне середовище значні маси пилу, сажі, відпрацьованих газів, мастил, важких металів та інших речовин.

Стан дорожнього покриття в громаді є переважно незадовільним згідно даних ДДП, що має безпосередній вплив на збільшення кількості шкідливих викидів від автомобілів. У зв'язку із збільшенням кількості автотранспорту та значним відсотком старих автомобілів можливо спрогнозувати збільшення викидів від пересувних джерел. Від транспорту потрапляють в природне середовище значні маси пилу, сажі, відпрацьованих газів, мастил, важких металів та інших речовин.

Потребує постійного спостереження потенційний вплив на повітря зі сторони стаціонарних та пересувних джерел. Детальний прогноз впливу забруднення атмосфери на здоров'я населення можливий лише після отримання даних польових досліджень та локальних статистичних даних на рівні населених

пунктів, а також детальної інформації про місце розташування підприємств, їх характеристику та розміри СЗЗ в громаді та на прилеглих до неї територіях.

Оскільки основним видом діяльності навколо Кропивницького є рослинництво, то однією з найбільш шкідливих практик є оранка земель: ґрунти розораних непокритих рослинністю полів протягом посушливих періодів перетворюються на порох, забруднений залишками мінеральних добрив та ЗЗР. Цей порох може підійматися в повітря вітром, спричиняючи токсичні пилові бурі, що можуть переноситися вітром на суттєві відстані [<https://www.dossier.org.ua/news/yak-silskogospodarski-praktiki-vplivayut-na-dovkill-ya-ta-socialniy-rozvitok/>]

Істотних змін в стані здоров'я населення не передбачається, але можливе незначне систематичне збільшення негативного впливу на здоров'я людей, тваринний і рослинний світ через накопичення викидів. Детальний прогноз впливу забруднення атмосфери на здоров'я населення можливий лише після отримання даних польових досліджень та локальних статистичних даних на рівні населених пунктів, а також детальної інформації про місце розташування підприємств, їх характеристику та розміри СЗЗ в громаді та на прилеглих до неї територіях.

Водні ресурси

Регіональні доповіді та Екологічні паспорти Кіровоградської області не містять інформації про джерела впливу на стан водних ресурсів за останні роки, зважаючи на військовий стан. Тому прослідкувати тенденцію зміни на території області починаючи з 2022 року є неможливим. Враховуючи попередні дані, прогнозується подальше погіршення стану водних ресурсів через інтенсивне сільське господарство та відсутність централізованих систем очистки господарсько-побутових та дощових вод у частині населених пунктів громади, а також незадовільний їх технічний стан в частині населених пунктів. Також у зв'язку із змінами клімату прогнозується поступове зменшення водності річок басейну через недостатню кількість опадів, які є основним джерелом наповнення річок регіону. Це призведе до ускладнень у веденні сільськогосподарської діяльності.

Через відсутність та/або зношеність вуличної дощової та господарської систем каналізації, а також розвиток сільськогосподарського комплексу, порушення режимів використання ПЗС прогнозується подальше забруднення водойм за санітарно-хімічними та мікробіологічними, фізико-хімічними показниками

Існує загроза руйнування екосистем поверхневих водних об'єктів внаслідок неефективної господарської діяльності, порушення режимів використання ПЗС річок та інших водних об'єктів.

В залежності від діяльності та її обсягів від рослинництва можливе забруднення води через: використання добрив, накопичення та обробка гною, посилення ерозійних процесів розораних земель – призводять до забруднення води сполуками фосфору й нітрогену та евтрофікації природних водойм, до змін у водних екосистемах; використання засобів захисту рослин (ЗЗР) може призвести до забруднення поверхневих та підземних вод та серйозно вплинути на водні екосистеми.

Потребує постійного спостереження стан поверхневих водних ресурсів, у які здійснюється скиди стоків підприємств.

Більш точний прогноз зміни стану водойм можливий лише після проведення відповідних польових досліджень.

Земельні ресурси та ґрунти

Землекористування в громаді, зокрема значний відсоток земель житлової та громадської забудови та земель промисловості, транспорту тощо (рис.2.14) дозволяють прогнозувати подальший розвиток ґрунтодеградаційних процесів (див.вище). Високий рівень розорюваності земель, характерний для області вцілому, розширення посівних площ просапних культур, нехтування науково обґрунтованими ґрунтозахисними сівозмінами, впровадження індустриальних технологій вирощування сільськогосподарських культур, викликає відчутне зменшення площ, зайнятих природними рослинними угрупованнями при одночасному збільшенні питомої ваги освоєних сільськогосподарських угідь, насамперед ріллі. Застосування великих доз добрив може погіршити якість продукції, ґрунтових вод, що зумовлює забруднення близьких річок і водойм. Використання мінеральних добрив дало змогу певною мірою підвищити врожайність культур, однак подальше збільшення їх доз уже не сприятиме її зростанню, що буде пов'язано із зменшенням запасів гумусу в ґрунті.

Нераціональне використання земельних ресурсів може призводити до зменшення площі ділянок із природною рослинністю або повне заміщення природної рослинності (лісових і лучних біотопів на агроугіддя), фрагментація природних оселищ і як результат – втрата біорізноманіття території, замулення та деградація малих річок, зростання ерозійної небезпеки та деградація ґрунтового покриву, що виражається у погіршенні властивостей ґрунтів, зокрема – у руйнуванні їхньої структури, ущільненні, втраті гумусу та низки важливих для живлення рослин макро- та мікроелементів, їхньому забрудненні [<https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/doslidzhennia-kontsentracii-full.pdf>].

Застосування великих доз добрив може погіршити якість продукції, ґрунтових вод, що зумовлює забруднення близьких річок і водойм. Використання мінеральних добрив дало змогу певною мірою підвищити врожайність культур, однак подальше збільшення їх доз уже не сприятиме її зростанню, що буде пов'язано із зменшенням запасів гумусу в ґрунті.

Особливо небезпечне неправильне або надмірне використання пестицидів. Причому деяка їх частина трансформується, тобто виникають нові токсичні речовини (вторинна токсикація). Повне знищення ґрунтового покриву спостерігається в процесі селитебного, промислового, дорожнього й інших видах будівництва.

Суттєвих змін стану земельних ресурсів через планову діяльність не передбачається.

Відходи

Однією з найгостріших екологічних проблем в Кіровоградській області є поводження з відходами.

У разі, якщо питання щодо ліквідації відходів, їх централізованого збору та вивезення, не буде вирішено, передбачається в тому числі, поява нових несанкціонованих сміттєзвалищ, а це має загрозливу тенденцію щодо забруднення ґрунтів і ґрунтових вод та повітря. Несанкціоновані сміттєзвалища є середовищем для розмноження комах та гризунів, які є збудниками та переносниками різних інфекційних захворювань, таких як лептоспіроз, сказ, енцефаліт, чума та ін.

Зважаючи на загальноукраїнську динаміку, передбачається можливе збільшення в обсягах побутових відходів, що генеруються населенням громади.

Також передбачається збільшення кумулятивного впливу побутових відходів, пов'язаного із ростом території стихійних сміттєзвалищ, утворення нових сміттєзвалищ, накопиченням шкідливих сполук в ґрунті, зараженні ґрунтових вод. Відсутність контролю за вмістом відходів, що стихійно утилізуються може стати

причиною техногенних катастроф. У зв'язку із прогнозованими змінами клімату і підвищенням температури, можливі викиди органічних речовин із підприємств та міграція сполук азоту та фосфору з орних земель, можуть спричинити евтрофікацію водойм, замори риби та руйнацію екосистем річок.

Детальніший прогноз змін стану довкілля можливий за умови проведення польових досліджень зазначених об'єктів негативного впливу та аналізу проб води, повітря та ґрунту. Відбір зразків для аналізу доцільно робити у зонах векторного впливу цих об'єктів.

Біорізноманіття, природоохоронні території

Природоохоронні території громади можуть зазнавати антропогенного тиску зі сторони населених пунктів, промислових підприємств, несвідомого ставлення до навколишнього середовища зі сторони населення тощо. Також відсоток % територій природно-заповідного фонду в громаді є низьким. Низький рівень інформованості населення щодо розташування таких територій та їх статусу, умов використання може нести загрозу завдання шкоди таким територіям через недбале відношення громадян.

Враховуючи зміни законодавства, пов'язані із адміністративною реформою та переходом до громад повноважень із управління земельними ресурсами, є доцільним вказати ризики для територій ПЗФ та територій, що збереглися в природному або близькому до такого стані, наприклад водоохоронних зон, пов'язані із передачею таких територій у приватну власність.

Зростання ризиків для біорізноманіття також обумовлює відсутність в громаді розробленої програми створення об'єктів ПЗФ та схеми локальної екомережі.

Також, існують тенденції деградації екосистем внаслідок дуже високого відсотку антропогенної перетвореності території, а враховуючи сільськогосподарське спрямування регіону - негативні впливи на території, важливі для збереження біорізноманіття будуть тривати. Можлива загроза для біорізноманіття через несталі практики сільськогосподарського виробництва пов'язані зі значним зменшенням видового різноманіття, що зумовлено перетворенням природних середовищ на території для виробництва продуктів харчування, а також забрудненням довкілля. Оранка земель і монокультурне вирощування можуть сприяти втраті середовища існування тварин і рослин, фрагментації ландшафтів.

Історико-культурні об'єкти

Аналіз кількісного та якісного стану об'єктів культурної спадщини повинен базуватися на точних даних про їх місце розташування та специфіку використання їх у екскурсійній та туристичній діяльності, а також даних про дотримання охоронного статусу таких пам'яток/перспективних до охорони об'єктів ІКС громади/району/області тощо. Відсутність точної та релевантної інформації на даний момент може призводити до їх втрати та/або пошкодження, в тому числі зі сторони населення через непоінформованість про статус таких об'єктів та їх цінність.

Стан здоров'я мешканців

За умови збереження існуючої ситуації значного збільшення впливу негативних факторів на стан здоров'я мешканців не передбачається. У зв'язку з кумулятивними впливами промислової діяльності, автомобільних викидів, недостатнім очищенням стічних вод, неякісної питної води, нераціонального поводження із відходами, в тому числі ріст кількості несанкціонованих сміттєзвалищ, можливе накопичення шкідливих сполук в ґрунті, зараження

ґрунтових вод, поверхневих вод, повітря, що матиме систематичний негативний вплив на здоров'я, зумовлюючи збільшення частоти хронічних захворювань.

Кумулятивні впливи, через стан компонентів довкілля матимуть систематичний негативний вплив на здоров'я, зумовлюючи збільшення частоти хронічних захворювань.

Підвищення ступеня забруднення об'єктів навколишнього середовища обумовлює формування підвищеного ризику розвитку випадків інших захворювань. Згідно з даними Є.І. Гончарук (1997 г.), із забрудненням навколишнього середовища пов'язано близько 20% всіх випадків захворювань і 60% неправильного фізичного розвитку, а також більше половини випадків смерті. Поряд зі складною екологічною ситуацією, яка є причиною не тільки прямого екологічного збитку, пов'язаного із забрудненням і деградацією навколишнього середовища, але і веде до соціально-екологічних втрат, в зв'язку зі шкідливим впливом чинників навколишнього середовища на стан здоров'я населення, серед яких, негативний вплив на рівень і тенденції надають і несприятливі умови праці. На стан здоров'я населення впливають численні фактори, основними з яких є: - обсяги, структура, якість і стандарти споживання; - стан навколишнього середовища і умови праці; - позитивні і негативні процеси, що протікають в суспільстві і природному середовищі; - ефективність функціонування системи охорони здоров'я. За оцінкою фахівців США, перераховані фактори здійснюють на здоров'ї людини різний вплив: - спосіб життя - 51,2%; - навколишнє середовище - 19,9%; - спадковість - 20,4%; - рівень охорони здоров'я - 8,5% [<http://eia.menr.gov.ua/uploads/documents/1973/reports/5f6bf990c22ee99b735ee84e3f3f608f.pdf>]. Детальний прогноз стану здоров'я населення можливий лише після отримання локальних статистичних даних на рівні населеного пункту, геопросторових даних щодо розміщення виробництва, СЗЗ, розсіювання викидів, місць проживання та кількості населення.

Детальний прогноз стану здоров'я населення можливий лише після отримання локальних статистичних даних на рівні населеного пункту, геопросторових даних щодо розміщення виробництва, СЗЗ, розсіювання викидів, місць проживання та кількості населення.

3 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Кропивницька громада, відповідно до отриманих даних та інформації з відкритих джерел, має ряд проблем із утилізацією, переробкою побутових відходів, окремі проблеми із водопостачанням та каналізування населених пунктів (подекуди застарілі системи та обладнання), подекуди відчутною є низька якість дорожньої та транспортної інфраструктури, дисбаланс у землекористуванні та високий рівень розораності земель, а також забруднення від промислової діяльності, зокрема, транспортної сфери. Інформацію про впливи, яких можуть зазнавати як власне територія громади, так і прилеглі території сусідніх громад зі сторони Кропивницької міської ТГ, систематизовано у наведеній нижче таблиці із переліком чинників негативного впливу та компонентів довкілля, для яких такий вплив є суттєвим.

Таблиця. 3.1
 Компоненти, що зазнають негативного впливу

Чинники негативного впливу	Компоненти довкілля, що зазнають негативного впливу							
	Атмосферне повітря	Поверхневі води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту	Клімат
зі сторони нежитлових будівель	Т	ДВ	ДВ	-	-	фрагментація	-	формування теплових островів
зі сторони житлової забудови	Т	ДВ	ДВ	-	-	фрагментація	-	формування теплових островів, С,П
зі сторони промислових підприємств (в тому числі с/г підприємств, фермерських господарств)	АМ, Т, АЗ, П	ДВ, скидання неочищених стічних вод	ДВ, стоки/інфільтрація	ДВ, стоки/інфільтрація	ДВ,М	фрагментація	візуальний вплив	формування теплових островів, П
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. ГРОМАДА СИЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ: 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності; 1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі	АМ, Т, АЗ, П, Е	ДВ, Р	ДВ, стоки/інфільтрація	інфільтрація ДВ	ДВ,М	фрагментація	візуальний вплив	формування теплових островів, С,П

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ГРОМАДА ВИСОКОЇ ЯКОСТІ РІВНЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЧИСТОГО ДОВКІЛЛЯ: 2.1 Інфраструктурний розвиток території: 2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності	АМ, Т, АЗ, П, Е	ДВ, Р	ДВ	інфільтрація	ДВ,М	фрагментація	візуальний вплив	С,П
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ГРОМАДА ВИСОКОЇ ЯКОСТІ РІВНЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЧИСТОГО ДОВКІЛЛЯ: 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг: 2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення	АМ, Т, АЗ, П, Е	ДВ, Р	ДВ, стоки/ інфільтрація	інфільтрація	ДВ,М	фрагментація	візуальний вплив	С,П
зі сторони поведження з ТПВ	АМ, Т	ДВ, Р	ДВ, стоки/ інфільтрація	інфільтрація ДВ,Р	ДВ	фрагментація	ЕЗ, зниження якості ландшафту через поширення неприємних запахів, візуальний вплив	Т
Території с/г призначення	ймовірно виникнення пилового забруднення	ДВ	ДВ, Р	-	ДВ,Р	фрагментація	-	-

ДВ - дощові води, АМ - атмосфера (механічне перенесення впливу, запахи та механічні частинки),

АЗ - Атмосфера (звукове навантаження),

Е - електромагнітне випромінювання,

П - емісія парникових газів, /С - світлове забруднення

ЕЗ - естетичне забруднення (зниження естетичного сприйняття і оцінки ландшафту)

Т - теплове забруднення, М-механічне забруднення /Р - прямиий механічний вплив (наприклад, для водних об'єктів - руйнування, замулення, дренавання водоносних горизонтів)

Примітка до таблиці 3.1. **Синім** кольором зазначено прямі наслідки впливу, **Пурпуровим** - вторинні, кумулятивні та

синергічні.

Отже, територія громади та прилеглі до меж громади території можуть, з огляду на існуючий стан та у разі затвердження ДДП, зазнавати впливу на навколишнє середовище зі сторони сільськогосподарської та іншої промислової діяльності, транспортного руху. Тиск може посилюватися також внаслідок дисбалансу лісових та інших зелених насаджень в структурі земельного фонду тощо.

Негативний вплив стосується практично всіх компонентів довкілля: атмосферне повітря, води, ґрунти, образ ландшафту. Основними каналами передачі зазначеного впливу є: дощові води та пряме забруднення атмосферного повітря. Доцільно зауважити, що аналогічні проблеми (фактори впливу) характерні й для сусідніх із Кропивницькою громадою територій.

Актуальна кількісна інформація про стан довкілля на територіях, які ймовірно зазнають впливу, відсутня.

4 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДДП, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Відомості про природоохоронні території, які знаходяться в межах території Кропивницької міської територіальної громади, зокрема території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі тощо наведено в розділі 2 Звіту.

Природоохоронні території в межах громади зазнають тиску зі сторони факторів, які також перелічені в розділі 2 цього Звіту. Зокрема, враховуючи зміни законодавства, пов'язані із адміністративною реформою та переходом до громад повноважень із управління земельними ресурсами, є доцільним вказати ризики для територій ПЗФ, водних об'єктів, лісів, пов'язані із передачею таких територій у приватну власність. Ріст ризиків знищення природоохоронних територій росте також через відсутність в громаді розробленої схеми локальної екомережі.

Надалі наведемо відомості про можливий тиск на природоохоронні території зі сторони рішень ДДП. Така оцінка впливу є достатньо узагальненою та потребує уточнень на основі/із залученням до оцінювання геопросторових даних про територію громади (схеми території громади), тобто з урахуванням просторової прив'язки об'єктів, які ймовірно можуть чинити тиск по відношенню до природоохоронних територій. Також варто враховувати, що в Стратегії завдання визначені узагальнено та на подальших етапах при їх деталізації через конкретні заходи, впливу від цих заходів на природоохоронні території має бути уточненим.

В загальному, рішення документу державного планування не несуть прямої шкоди територіям з природоохоронним статусом. Тимчасові негативні наслідки для природоохоронних територій і в цілому для територій громади (компонентів довкілля) можуть мати місце під час ведення будівельних робіт. Окремі того, прийняття рішення щодо будівництва, яке матиме вплив на природоохоронні території та оцінка таких ризиків має відбуватися згідно вимог чинного законодавства за вставленими процедурами, враховуючи необхідність проходження процедур стратегічної екологічної оцінки (ЗУ "Про СЕО", оцінки впливу на довкілля (ЗУ "Про ОВД").

Для територій ПЗФ питання впливу на заповідні території регулюється в тому числі ЗУ "Про ПЗФ", де визначається, що на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. До того ж навколо об'єктів ПЗФ, можуть встановлюватися охоронні зони, в межах яких не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється на основі екологічної експертизи, що проводиться в порядку, встановленому законодавством України.

Регулювання питань впливу на водні об'єкти визначаються в тому числі Водним Кодексом України, де регулюються питання використання водних об'єктів, їх прибережно-захисних смуг та водоохоронних зон. Ймовірним негативним впливам можуть піддаватися поверхневі та підземні водні ресурси території громади при реалізації завдань які стосуються будівництва та / або реконструкції каналізації чи водопровідної мережі громади у разі аварійних ситуацій в тому числі. Отже, прийняття рішення щодо будівництва, яке матиме вплив на природоохоронні території та оцінка таких ризиків має відбуватися згідно вимог

чинного законодавства за вставленими процедурами, враховуючи необхідність проходження процедур стратегічної екологічної оцінки (ЗУ "Про СЕО", оцінки впливу на довкілля (ЗУ "Про ОВД"). Питання використання та впливу на ліси регулюється в тому числі Лісовим Кодексом. Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковою, в тому числі для об'єктів, віднесених до першої та другої категорій видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, а також для діяльності, яка впливатиме на ПЗФ. Зокрема, у першу групу входять усі суцільні та поступові рубки головного користування та суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар; усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. До другої групи входить сільське господарство, лісівництво та водне господарство; сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивація та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, у тому числі із зрошуванням і меліорацією) на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше, насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше; інтенсивна аквакультура на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах.

Такий аналіз є достатньо узагальненим та потребує уточнень вже на етапах реалізації конкретних рішень з урахуванням їх просторової прив'язки до території, віддаленості по відношенню до природоохоронних територій, умов реалізації та інших характеристик.

Частково екологічні проблеми, ризики для здоров'я та благополуччя населення, що стосуються рішень ДДП і які є ймовірними внаслідок їх впровадження, можна узагальнити в таблиці (табл. нижче)

Таблиця 4.1.

Основні екологічні проблеми і ризики впливу на здоров'я населення які стосуються провадження рішень ДДП

Основні екологічні проблеми і ризики	Характеристика проблем і ризиків, що пов'язуються із провадженням рішень ДДП	Просторова прив'язка (територія/об'єкт)	процеси та окремі рішення які закладені в ДДП і які ймовірно стимулюватимуть появу проблеми/ризик	Завдання Стратегії в межах яких можуть виникати негативні екологічні наслідки
Забруднення атмосферного повітря	Збільшення викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення виробниче (вібраційне, електромагнітне, шумове)	Вулиці, дороги Будівництво нових об'єктів та реконструкції існуючих перспективний розвиток авіаційного транспорту	реконструкція, розбудова вулично-дорожньої мережі; процес модернізації існуючих об'єктів тепло-енергопостачання, житлове та нежитлове будівництво та реконструкції	1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі 2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності 2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення,

				зокрема жителів віддаленої місцевост 2.2.1 Розробка та реалізація концепції сталої міської мобільності 2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення
Забруднення ґрунтів	забруднення ґрунтів хімічними та органічними сполуками внаслідок провадження господарської діяльності деградація ґрунтів, посилення ерозії тощо	недбалість та недотримання при проведенні будівельних, ремонтних робіт некерована рекреація	реконструкція, розбудова вулично-дорожньої мережі; процес модернізації існуючих об'єктів тепло-енергопостачання, житлове та нежитлове будівництво та реконструкції	1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі 2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності 2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевост 2.2.1 Розробка та реалізація концепції сталої міської мобільності 2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення 2.5.1 Розробка і впровадження системи управління відходами
Стан земельних ресурсів/надр	нераціональне використання земельних ділянок, порушення експлуатації тощо	відкриті землі, землі відведені під забудову чи інше природокористування	порушення процедур виведення вільних інвестиційно привабливих земельних ділянок	1.2.2 Сприяння ефективному розвитку і популяризації інвестиційних пропозицій та співробітництва з потенційними інвесторами, у тому числі у ключових секторах економіки
Забруднення поверхневих / підземних водних об'єктів	скиди поверхневого стоку без очистки	дороги, сельбищна та виробнича територія	поганий стан системи дощової каналізації, аварії системи водопостачання та водовідведення, виробнича сфера (порушення	1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі 2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт

			технологічних процесів під час експлуатації)	об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності 2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевості 2.2.1 Розробка та реалізація концепції сталої міської мобільності 2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення
Вплив на біорізноманіття, лісові насадження	Скорочення площ зелених насаджень	Локальні ділянки в межах сільбищної, транспортної та виробничої зони	будівництва, стримування озеленення, формування зелених та рекреаційних зон	1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі 2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності 2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевості 2.2.1 Розробка та реалізація концепції сталої міської мобільності 2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення
Тиск на території та об'єкти ПЗФ та Смарагдової мережі	порушення меж територій та об'єктів охоронних зон тощо	території та об'єкти ПЗФ, водоохоронні та інші охоронні зони об'єктів	порушення процедури переведення земель з категорії в категорію, порушення процедури	1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі 1.2.2 Сприяння ефективному розвитку і

			створення та формування містобудівної документації, відсутність ДДП та МД	популяризації інвестиційних пропозицій та співробітництва з потенційними інвесторами, у тому числі у ключових секторах економіки
Вплив на здоров'я населення	Забруднення атмосферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту, забруднення ґрунтів, водних об'єктів тощо	Території населених пунктів, що прилягають до магістральних доріг, території нп в цілому	дорожня мережа, виробничі об'єкти, господарська та комунальна інфраструктура	1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі 2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності 2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевості 2.2.1 Розробка та реалізація концепції сталої міської мобільності 2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДДП, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДДП

Основні міжнародні та національні зобов'язання

Питання збереження і відтворення якості навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів в Україні на урядовому рівні декларуються як пріоритетні. Відповідні положення та вимоги захисту навколишнього середовища закріплені у земельному, водному, лісовому законодавстві, законодавстві про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та в інших спеціальних законодавчих документах.

Серед найважливіших слід виділити Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»⁴, Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»⁵, Закон України «Про засади державної регіональної політики»⁶, Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 січня 2019 року).

На міжнародному рівні зобов'язання з охорони довкілля визначені у рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (глава 6)⁴¹. Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 року, підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено **17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань, серед яких також цілі екологічного спрямування**: чиста вода і належні санітарні умови, доступна і чиста енергія, пом'якшення наслідків зміни клімату, захист та відновлення екосистем¹⁶¹. Вимоги із дотримання екологічних вимог визначені також у ряді міжнародних угод, які ратифіковані в Україні, зокрема, Європейська ландшафтна конвенція⁷¹, Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі⁸¹ та інші.

Закон України «Про основи містобудування» зобов'язує суб'єктів містобудівної діяльності при розробці та реалізації містобудівної документації дотримуватись основних завдань та заходів щодо забезпечення соціально, економічно і екологічно збалансованого розвитку, а також екологічної безпеки територій (стаття 19)⁹¹. Екологічна безпека територій передбачає дотримання встановлених природоохоронним законодавством вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, збереження та раціонального використання природних ресурсів, санітарно-гігієнічних вимог щодо охорони здоров'я людини, здійснення заходів для нейтралізації, утилізації, знищення або переробки всіх шкідливих речовин і відходів. Пріоритетні напрямки і вимоги і критерії екологічної безпеки визначені у Постанові Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки»¹⁰¹.

Проект *Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року* розроблено з урахуванням зобов'язань України у сфері охорони довкілля, у тому числі, пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, зокрема:

Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 2354-VIII, який регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування;

Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, котрий ратифіковано Законом України від 01.07.2015 № 562-VIII;

положень статті 363 **Глави 6 «Навколишнє середовище»** і **Додатку XXX до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом,**

⁴ Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546, останні уточнення від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 11, ст.75

⁵ Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII // (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70

⁶ Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156VІІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.90

Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони⁷, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, в т.ч. Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище;

Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 2697-VIII, зокрема, забезпечення мети державної екологічної політики – досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України задля забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем, а також основних засадам державної екологічної політики:

- збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища;
- досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку, які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році;
- сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), орієнтування на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку;
- інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля;
- міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;
- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження;
- забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства;
- застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, «забруднювач платить»;
- відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації;
- стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоємності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів;

⁷ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 // http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344

- упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 25 вересня 2015 р. № 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний розвитку у галузі сталого розвитку на період до 2030 року»;

Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»⁸⁹, схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, з метою впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі;

Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», котрим визначено Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України;

Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, ратифікованої Законом України від 29 жовтня 1996 р. № 435/96-ВР;

Паризької угоди, ратифікованої Законом України від 14 липня 2016 р. № 1469-VIII;

Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року, а також на виконання розпоряджень Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 р. № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;

Закону України «Про приєднання України до Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці від 4 липня 2002 року № 61-IV;

Концепції боротьби з деградацією земель та опустелюванням, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1024-р;

Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 271-р;

Закону України «Про ратифікацію Конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29.11.1994 № 257/94-ВР

Нагойського протоколу регулювання доступу до генетичних ресурсів і спільного використання на справедливій і рівній основі вигод від їх застосування до Конвенції про біологічну різноманітність від 29.10.2010;

Концепції Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005–2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2004 р. № 675-р;

Закону України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів» від 29 жовтня 1996 р. № 437/96-ВР;

Закону України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі»¹⁰ від 29.10.1996 № 436/96-ВР;

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695;

⁸ Цілі сталого розвитку 2016–2030 // <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

⁹ Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь 2017 // http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

¹⁰ Закон України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 50, ст.278

З метою охорони й оздоровлення навколишнього середовища території Кропивницької громади рекомендовано виконати ряд планувальних заходів. Комплекс заходів повинен реалізовуватись через дію законів України щодо екологічного стану та санітарно-епідеміологічного контролю території, місцевого самоуправління.

Запропонований проект змін до Стратегії враховує низку зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на різних організаційно-управлінських рівнях

Основними правовими документами, які мають бути враховані під час процедури стратегічної екологічної оцінки та реалізації ДДП є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015);
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС;
- Конвенція ООН з біологічного різноманіття;
- Рамкова конвенція про зміну клімату;
- Паризька кліматична угода;
- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Закон України N 436/96-ВР (436/96-ВР) від 29.10.96);
- Цілі сталого розвитку на період 2016-2030 років (зокрема, ціль 13 «Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками»):
- Водний кодекс України;
- Лісовий кодекс України;
- Земельний кодекс України;
- Кодекс України про надра;
- Закон України «Про природно-заповідний фонд»;
- Закон України «Про охорону культурної спадщини»;
- Закон України «Про охорону археологічної спадщини»;
- Закон України «Про охорону атмосферного повітря»;
- Закон України «Про управління відходами»;
- Закон України «Про питну воду та питне водопостачання»;
- Закон України «Про систему громадського здоров'я»;
- Закон України «Про екологічний аудит»;
- Закон України «Про рослинний світ»;
- Закон України «Про тваринний світ»;
- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- Закон «Про основи містобудування»;
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- Постанова Кабінету Міністрів України Про забезпечення реалізації Закону України «Про Генеральну схему планування території України»;
- Державна стратегія управління лісами України до 2035 року та операційний план її реалізації у 2022 – 2024 роках;
- Водна стратегія України на період до 2050 року та план її реалізації у 2022 - 2024 роках;
- ДБН Б.1.1-13:2012 Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях;
- ДСТУ-Н Б Б.1.1-10:2010 «Настанова з виконання розділів «Охорона навколишнього природного середовища» у складі містобудівної документації»;

- Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів зі змінами;
 - ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
 - Розпорядження КМУ від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;
 - Розпорядження КМУ від 06.12.2017 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;
 - Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695);
 - Закон України "Про ратифікацію Паризької угоди" від 14.07.2016 № 1469-VIII;
 - Національний план управління відходами до 2030 року (затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р);
 - Закон України Про систему громадського здоров'я (№ 3302-IX від 09.08.2023)
- Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються **Законом України «Про управління відходами»** та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються ЗУ «Про управління відходами».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так **Законом України «Про інвестиційну діяльність»** (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених **Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»** (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

Регіональні зобов'язання представлено обласними програмами відновлення, охорони та моніторингу довкілля, поводження з відходами. Згідно статті 15 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції: а) забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян; б) дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом; в) затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планування і забудови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів; г) видають (переоформлюють, видають дублікати, анулюють) дозволи на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення у випадках, передбачених законом; д) затверджують місцеві екологічні програми; е) організують вивчення навколишнього природного середовища; є) створюють і визначають статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; з) забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем; и) організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації,

незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян; і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; і) здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Шляхи врахування зобов'язань, встановлених зазначеними програмами, регулюються законодавством України та деталізовані заходами відповідних програм.

Нижче наведено відомості про основні програми щодо охорони навколишнього природного середовища та можливі зобов'язання що ними покладаються на громаду. Аналіз відповідності напрямів розвитку, зазначених у Стратегії, зобов'язанням у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаним із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення * представлено нижче.

*Для оцінки відповідності пріоритетів розвитку проекту і природоохоронних зобов'язань, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення застосовано шкалу:

- ++ цілі/завдання добре узгоджені;
- + цілі/завдання принципово узгоджені, проте існує потреба в тіснішому зв'язку на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;
- o цілі/завдання взаємо нейтральні;
- цілі/завдання не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей;
- цілі/завдання принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей.

Зобов'язання	Пріоритети розвитку проекту ДДП			
	Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	Громада багатовікових культурних традицій та історичного надбання
Міжнародні зобов'язання				
Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони	o	o	o	o
Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року»	++	++	++	++

Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті і Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті	++	++	++	++
Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля	0	++	++	++
Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів	++	0	0	++
Конвенція про охорону біологічного різноманіття	++	0	0	++
Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі	++	0	0	++
Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин	++	0	0	++
Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів	++	0	0	++
Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці	+	+	0	++
Рамкова конвенція ООН про зміну клімату	++	+	+	++
Паризька угода	++	+	+	++
Європейська ландшафтна конвенція	++	0	0	++
Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи	0	0	++	+
Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини	0	0	++	+

Національне законодавство у сфері охорони довкілля				
Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	0	++	0	++
Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	++	++	+	++
Закон України «Про засади державної регіональної політики»	++	++	+	++
Закон України «Про охорону атмосферного повітря»	0	++	0	0
Закон України «Про природно-заповідний фонд України»	0	++	0	++
Закон України «Про рослинний світ»	0	++	0	0
Закон України «Про тваринний світ»	0	++	0	0
Закон України «Про екологічну мережу України»	0	++	0	0
Закон України «Про охорону земель»	0	++	0	0
Кодекси України: Лісовий кодекс України, Водний кодекс України, Земельний кодекс України	0	++	0	++
Постанова Кабінет Міністрів України Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України, Концепція Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005–2025 роки	0	++	0	0
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки»	++	++	++	++
Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»	++	++	++	++

Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року, розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»	++	++	+	++
Концепція боротьби з деградацією земель та опустелюванням, Національний план дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням	0	++	0	++
ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ управління лісами України до 2035 року	0	++	0	++
ВОДНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ на період до 2050 року	0	++	0	++
Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, Національний план управління відходами до 2030 року	0	++	0	++
Закон України Про систему громадського здоров'я	+	++	+	++
Регіональні природоохоронні ДДП				
Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695	++	++	++	++
Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2022-2026 роки для зони "Кіровоградська"/ № 273 від 20.09.2022 року	0	++	0	++
Програма створення та впровадження містобудівного кадастру Кіровоградської області на 2022-2024 роки// № 154 від 17.09.2021 року	0	++	0	0

Стратегія розвитку Кіровоградської області на 2021- 2027 роки// №743 від 12.03.2020 року	++	++	++	++
Обласна комплексна програма з розвитку автомобільних доріг та безпеки дорожнього руху у Кіровоградській області на 2018-2022 роки// №541 від 21.09.2018 року	++	++	++	++
Комплексна програма охорони навколишнього природного середовища в Кіровоградській області на 2021-2025 роки// №86 від 30.03.2021 року внесення змін №214 від 23.12.2021 року	++	++	++	++
Регіональна екологічна програма "Ліси Кіровоградщини" на 2021-2025 роки"// №85 від 30.03.2021 року	0	++	0	0

Процедура ОВД

Цілі та завдання Стратегії реалізуються через здійснення конкретних заходів. Серед цих заходів можуть бути заходи, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Серед заходів Стратегії такими можуть бути заходи до стратегічної цілі 1. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля (2.1. Інфраструктурний розвиток території; 2.5. Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів)

Для таких заходів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля або необхідність такої процедури має бути уточнена на подальших етапах проектування.

Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки

Згідно вимог ст. 9, 10, ч.4 ст.12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Кропивницькою громадою було внесено заяву до реєстру СЕО, опубліковано на офіційному сайті та у публічних місцях громади.

Інформація про обговорення Звіту про стратегічну екологічну оцінку

6 ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Відповідно до **Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації** (розміщено на сайті Міндовкілля: <https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovkillya-705-vid-18-10-2023/>) в процесі аналізу ймовірних наслідків, їх тривалості та інтенсивності може виникати невизначеність. Критеріями, за якими можна, в процесі здійснення СЕО, вимірювати рівень значущості, пов'язаний з можливими наслідками, слід розуміти як такі ймовірні значні негативні наслідки, які:

1) можуть спричинити порушення екологічного стандарту або стандарту охорони здоров'я чи іншої екологічної вимоги або вимоги щодо охорони здоров'я правового/ нормативного характеру, якщо не буде вжито заходів щодо пом'якшення наслідків;

2) можуть призвести до недотримання цілей державної екологічної політики, програм чи планів або державної політики в цілому, програм чи планів у сфері охорони здоров'я;

3) можуть спричинити втрату одного чи кількох компонентів екосистеми, що загрожуватиме виживанню виду, який постійно або періодично (наприклад, мігрує) знаходиться на території, яку охоплює ДДП, якщо не будуть вжиті заходи з пом'якшення наслідків;

4) можуть завдати шкоди якості чи кількості природних чи культурних ресурсів, що призведе до впливу на здоров'я людей на території, яку охоплює ДДП, чи за її межами, або пошкодити існуючу інфраструктуру (у тому числі інфраструктуру культурної спадщини), якщо в цих випадках не буде вжито заходів щодо пом'якшення наслідків;

5) інші наслідки впровадження ДДП, які на думку громадськості або органів виконавчої влади (наприклад, в результаті консультацій) матимуть серйозний вплив на природне середовище, здоров'я населення, соціальне середовище або культурну спадщину, у тому числі на доступ до неї.

Визначити, чи може впровадження ДДП спричинити порушення екологічного стандарту або стандарту охорони здоров'я чи іншої юридичної вимоги, можна шляхом оцінки наслідків впровадження ДДП щодо відповідних нормативних вимог, що також розглядається в таких документах:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Київ, 2003), Додаток 3 (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text)

- Ресурсний посібник для підтримки застосування Протоколу ЄЕК ООН зі стратегічної екологічної оцінки, ISSN 1020-4563, ЄЕК ООН (<https://unece.org/environment-policy/publications/resource-manual-support-application-sea-protocol>), с. 55-57

- Додатку III Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації (<https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovkillya-705-vid-18-10-2023/>).

Стратегія розвитку громади визначає основні стратегічні, операційні цілі та їх завдання. Перелік завдань, що визначені в ДДП на даному етапі проектування та переважно не мають конкретної просторової прив'язки до території громади, визначених конкретних заходів, їх детальних характеристик, даних щодо етапів та термінів їх реалізації. Тому оцінка наслідків виконання завдань, передбачених ДДП і викладена нижче є узагальненою та має уточнюватися на подальших етапах

проектування, в тому числі після визначення конкретних результатів виконання запланованих заходів закладених ДДП.

6.1 Атмосферне повітря

Стратегія передбачає нарощування потенціалу житлового та нежитлового будівництва (завдання 1.2.8), підтримку реалізації економічних проєктів (завдання 1.3.2), будівництво, модернізацію, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства (завдання 2.1.2) які ймовірно матимуть вплив на атмосферне повітря. Через узагальненість таких заходів оцінити такий вплив не можливо на даному етапі їх проектування. Такий вплив повинен бути уточнений на подальших етапах проектування/реалізації цих заходів. Також частина цих заходів, на подальших етапах їх впровадження ймовірно чинитимуть вплив на атмосферне повітря. Такий вплив повинен бути уточненим, зокрема заходи щодо забезпечення функціонування крематорію, модернізація ТЕЦ з використанням газопоршневої когенераційної установки та водогрійного котла на біопаливі тощо.

Так, при реалізації економічних проєктів, у тому числі інноваційних, у ключових секторах економіки на принципах екологічної та цифрової трансформації з урахуванням факторів безпеки (оперативна ціль 1.3.) потрібно врахувати, що під час їх роботи можуть бути присутні такі фактори шкідливого впливу на навколишнє середовище: – використання атмосферного кисню та викидання продуктів повного згорання CO₂, H₂O; – теплові викиди; – шум; – шкідливі викиди в атмосферу. Найбільшого негативного впливу атмосферне повітря зазнає від роботи підприємств, що працюють на твердому та рідкому паливі. Всі установки, що сертифікуються в Україні, проходять перевірку щодо відповідності екологічних показників, в тому числі з концентрації викидів NO_x та CO. Ефективними способами зменшення таких шкідливих викидів на повітряне середовище є: – очищення палива та окиснювача від складових, що можуть утворювати шкідливі речовини; – стримування утворення шкідливих речовин; – випалювання шкідливих речовин; – очищення димових газів від шкідливих речовин, що утворилися під час спалювання палива. [<https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/73-1.pdf>].

На етапі будівництва модернізації, капітального ремонту об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності, модернізації та адаптивності джерел генерації теплової енергії та мереж теплопостачання з урахуванням енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії а також розбудови системи розподіленої енергогенерації з використанням альтернативних джерел енергії (оперативна ціль 2.1), а також під час відновлення та будівництва доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури (оперативна ціль 2.2) може чинитися тимчасовий вплив на якість повітря, який хоч і є негативним, але короткостроковим. Серед іншого тимчасовий негативний вплив на повітря під час будівельних робіт можливий через викиди пилу внаслідок дій із сипучими матеріалами (земляні роботи, навантаження тощо); викиди пилу з поверхонь, на яких рухається обладнання, необхідне для будівництва; викиди продуктів спалювання викопного палива з двигунів машин, транспортних засобів, що використовуються для перевезення працівників, транспортування матеріалів та інших двигунів, що працюють на викопному паливі (наприклад, дизельні генератори). Зазначений вплив припиниться як тільки будуть завершені будівельні роботи.

Заходи щодо забезпечення функціонування крематорію на основі сучасних екологічних технологій біопоховання (завдання 2.1.2), а також модернізація ТЕЦ з використанням газопоршневої когенераційної установки та водогрійного котла на біопаливі; виведення з експлуатації південно-західної котельні (ПЗК), застарілих протяжних теплових мереж та встановлення блочно-модульних котелень (БМК);

встановлення на кожній БМК автоматизованої системи управління з елементами диспетчеризації; впровадження системи енергетичного менеджменту (СЕМ) у міській системі тепlopостачання (завдання 2.1.4), передбачені Стратегією спрямовані на забезпечення якості атмосферного повітря та нададуть можливість покращити навколишнє середовище, зокрема сприятимуть зменшено питомих викидів оксиду вуглецю на одиницю випущеної теплової енергії.

Для спрощення сприйняття наданої інформації, відомості про основні впливи, зведено у таблиці 6.1.

Таблиця 6.1.
Відомості про основні впливи
на стан атмосферного повітря від реалізації завдань ДДП

Завдання ДДП внаслідок яких очікуються впливи на атмосферне повітря/ стани приземної атмосфери	тривалість впливів			інтенсивність ймовірного впливу* (кс/сс/дс)
	короткострокові	середньострокові	довгострокові	
1.2.8 Сприяння нарощуванню потенціалу житлового та нежитлового будівництва з урахуванням сучасних вимог безпеки, безбар'єрності, енергоефективності тощо	-	Зменшення споживання енергії, а отже зменшення викидів оксиду та діоксиду вуглецю при експлуатації енергоефективних об'єктів		0/+ 1/+1
2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності	Пилогазове забруднення атмосфери на етапі будівництва	Зменшення споживання енергії, а отже зменшення викидів оксиду та діоксиду вуглецю при експлуатації енергоефективних об'єктів Зменшення споживання енергії, а отже зменшення викидів оксиду та діоксиду вуглецю при експлуатації енергоефективних об'єктів		-1/+ 1/+1
2.1.4 Модернізація та адаптивність джерел генерації теплової енергії та мереж тепlopостачання з урахуванням енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії		Зменшення споживання енергії, а отже зменшення викидів оксиду та діоксиду вуглецю при експлуатації енергоефективних об'єктів		+2/+ 2/+2
2.1.6 Впровадження технологій енергоефективності та застосування альтернативних джерел енергії; удосконалення системи енергетичного менеджменту		Зменшення споживання енергії, а отже зменшення викидів оксиду та діоксиду вуглецю при експлуатації енергоефективних об'єктів		+2/+ 2/+2
2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення	Пилогазове забруднення атмосфери на етапі будівництва	Зменшення викидів вихлопних газів, за рахунок збільшення пропускної здатності модернізованих доріг та забезпечення можливостей використовувати велосипедний транспорт	-	-1/+ 2/х

*інтенсивність ймовірного впливу: (від -2 до +2, де -2 - значний негативний вплив, -1 - негативний вплив, 0- вплив відсутній, +1 - позитивний вплив, +2 - значний позитивний вплив; х - вплив наразі не можна визначити)

6.2 Клімат

Згідно рекомендацій щодо включення кліматичних питань до документів державного планування (лист-звернення заступника Міністра пані Ірини Ставчук від 03.03.2020 №26/1.4-3-5650, додаток 1) нижче в таблиці наведено узагальнену оцінку обігу парникових газів у громаді.[1]

Таблиця 6.2.

Стратегічні цілі		Оперативні цілі	Оцінка впливу[2]	Ознака
1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації		Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	-	потенційний вплив відсутній
		Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	-	потенційний вплив відсутній
		Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	A+	сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП
2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля		Інфраструктурний розвиток території	A+	сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП
		Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	A+	сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП
		Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	-	потенційний вплив відсутній
		Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	-	потенційний вплив відсутній
		Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	A+	сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП
		Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	НО	неможливо оцінити через недостатність інформації або її узагальненість.
3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління		Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	-	потенційний вплив відсутній
		Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня	-	потенційний вплив відсутній

		залучення жителів у процеси розвитку громади		
		Впровадження принципів гендерної політики	-	потенційний вплив відсутній
4. Громада багатівікових культурних традицій та історичного надбання		Збереження історичної та культурної спадщини	-	потенційний вплив відсутній
		Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій	-	потенційний вплив відсутній

Детальна інформація по обсягах викидів парникових газів об'єктами громади відсутня. Зауважимо, що в Стратегії передбачені заходи щодо розроблення інвестиційних проєктів впровадження енергоефективних та енергозберігаючих технологій; впровадженню новітніх та енергозберігаючих технологій; проведення заходів з енергозбереження, які, очевидно, зменшенню сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, але через їх узагальненість оцінити такий вплив на даному етапі проектування не можливо.

[1]

Зауважимо, що визначені у Стратегії цілі та завдання є достатньо узагальненими, тому їх впливає бути уточнений на наступних етапах, в тому числі при визначенні конкретних заходів та їх характеристик.

[2]

Примітка. "М-" - пом'якшення, зменшення сумарного річного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, "М+" - пом'якшення, збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, "Мt" - пом'якшення, одноразові великі викиди ПГ під час проведення ДДП, "А+" - адаптація, сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП, "А-" - адаптація, зменшення сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП; "НО"- неможливо оцінити через недостатність інформації або її узагальненість.

6.3 Водні ресурси

Стратегія містить заходи із реконструкції діючої мережі та будівництва нових об'єктів централізованого водопостачання, зокрема на окремих територіях приватного сектору; заходи з реконструкції діючої мережі та будівництва нових об'єктів централізованого водовідведення, зокрема на окремих територіях приватного сектору тощо (оперативна ціль 2.1); заходи із розбудови інфраструктури для розвитку пляжних видів спорту, забезпечення зовнішніх мереж водопостачання та водовідведення тощо (оперативна ціль 2.4). Дані заходи загалом можуть позитивно вплинути на стан водних ресурсів, адже централізована мережа водопостачання та водовідведення при штатній роботі не несе ризиків щодо потенційного забруднення поверхневих та підземних вод.

Також слід зауважити, що водні об'єкти повинні здаватися в оренду відповідно до вимог ЗУ " Про аквакультуру" та Водного Кодексу України.

Здійснення дослідження з обґрунтуванням необхідних заходів щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річки Інгул; здійснення аналізу загальної ситуації на водозаборі, наявних

джерел антропогенного навантаження, забруднення, виснаження запасів вод, сучасного екологічного стану гідроекосистеми, фізико-хімічних і гідробіологічних параметрів, гідрологічного режиму тощо, передбачені Стратегією (оперативна ціль 2.5) також можуть стати основою середньострокових позитивних наслідків для водних ресурсів.

Стратегія передбачає збільшення обсягів будівництва житлових та нежитлових будівель, які ймовірно можуть чинити тиск на водні ресурси громади. Через узагальненість таких заходів оцінити такий вплив не можливо на даному етапі їх проектування. Такий вплив повинен бути уточнений на подальших етапах проектування/реалізації цих заходів.

Завдання, які б мали прямий негативний вплив на водні ресурси не передбачаються.

Для спрощення сприйняття наданої інформації, відомості про основні впливи, зведено у таблиці 6.3.

Таблиця 6.3.
Відомості про основні впливи
на стан водних ресурсів від реалізації завдань ДДП

Завдання ДДП внаслідок яких очікуються впливи на водні ресурси	тривалість впливів			інтенсивність ймовірного впливу* (к/с/сс/дс)
	короткострокові	середньострокові	довгострокові	
1.2.8 Сприяння нарощуванню потенціалу житлового та нежитлового будівництва з урахуванням сучасних вимог безпеки, безбар'єрності, енергоефективності тощо	-	Потенційне збільшення тиску на водні об'єкти, зокрема збільшення водоспоживання та збільшення обсягу утворення стічних вод		0/-1/-1
2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевості	Зниження ризиків через виникнення аварій на старих, зношених інженерних мережі та потрапляння у водні об'єкти неочищених стоків		-	+1/+1/x
2.4.4 Розбудова спортивної та фізкультурно-оздоровчої, у тому числі інклюзивної, інфраструктури	Зниження ризиків через виникнення аварій на старих, зношених інженерних мережі та потрапляння у водні об'єкти неочищених стоків		-	+1/+1/x
2.5.2 Впровадження сучасних технологій і заходів очистки стічних вод	Зниження ризиків забруднення поверхневих водних об'єктів		-	+1/+1/x
2.5.3 Впровадження сучасних заходів з розчищення русел річок та прибережних захисних смуг; розбудова та розширення «зелено-блакитної» інфраструктури	Покращення водообміну та загального екологічного стану річок		-	+1/+1/x

*інтенсивність ймовірного впливу: (від -2 до +2, де -2 - значний негативний вплив, -1 - негативний вплив, 0- вплив відсутній, +1 - позитивний вплив, +2 - значний позитивний вплив; x-вплив наразі не можна визначити)

6.4 Земельні ресурси

В громаді та області в цілому гостро стоїть питання розорення с/г земель, яке частково може бути вирішено в межах завдань операційних цілей 1.1, 2.1, 3.3. Зокрема здійснення стратегічної екологічної оцінки детальних планів територій земельних ділянок, на яких будуть розміщені індустриальні парки; актуальна містобудівна документація у цифровій формі наборів тематичних геопросторових даних; оновлення та актуалізація геоінформаційної системи сучасною інформацією

про усі ресурси та об'єкти громади та розробка цифрової багатосарової публічної карти геоінформаційної системи для відкритого користування знизять ризики неефективного використання земельних ресурсів в громаді.

Рекомендується провести геоінформаційний аналіз території для раціоналізації системи природокористування та землекористування в цілому: допустимість с/г використання відповідно до специфіки рельєфу територій, наявності біологічного та ландшафтного різноманіття та інше. В тому числі, рекомендується створити карту ухилів на громаду для визначення територій, непридатних для оброблення згідно ЗУ "Про охорону" ст. 47, де визначено наступне: "забороняється розорювання схилів крутизною понад 7 градусів (крім ділянок для залуження, залісення та здійснення ґрунтозахисних заходів). На схилах крутизною від 3 до 7 градусів обмежується розміщення просапних культур, чорного пару тощо".

Основним ризиком серед завдань Стратегії є ймовірність передачі природоохоронних земель, в тому числі ПЗФ, водного фонду для сільськогосподарського використання при виділенні інвестиційних ділянок задля підвищення інвестиційної привабливості громади.

Заходи, які б мали прямий негативний вплив на земельні ресурси не передбачаються. На подальших етапах проектування після конкретизації характеристики передбачуваних заходів можливі впливи мають бути уточнені.

В рамках Стратегії передбачено заходи щодо запровадження системного, екологічно орієнтованого підходу для забезпечення сталого розвитку громади, оцінити вплив яких через узагальненість не є можливим.

Для спрощення сприйняття наданої інформації, відомості про основні впливи, зведено у таблиці 6.4.

*Таблиця 6.4.
Відомості про основні впливи
на стан земельних ресурсів від реалізації завдань ДДП*

Завдання ДДП внаслідок яких очікуються впливи на земельні ресурси	тривалість впливів			інтенсивність ймовірного впливу* (кс/сс/дс)
	короткострокові	середньострокові	довгострокові	
1.1.2 Створення та розвиток індустриальних парків, зокрема екологічного напрямку	Зниження ризиків, пов'язаних з неефективним використанням земельних ресурсів. Доступ широко кола зацікавлених сторін до інформації про стан земельних ресурсів			+1/+1/+1
2.1.1 Розроблення та впровадження комплексного плану просторового розвитку; оновленої містобудівної документації				
3.3.4 Розбудова, впровадження, забезпечення ефективного функціонування сучасної інноваційної геоінформаційної системи				

*інтенсивність ймовірного впливу: (від -2 до +2, де -2 - значний негативний вплив, -1 - негативний вплив, 0- вплив відсутній, +1 - позитивний вплив, +2 - значний позитивний вплив; х – вплив наразі не можна визначити)

6.5 Відходи

Стратегією передбачено заходи, направлені на вирішення питання поводження з відходами в громаді, в тому числі в рамках цілі 2.5. «Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів» передбачено: розроблення Плану управління відходами громади, у тому

числі заходів з розвитку і забезпечення функціонування системи управління відходами; впровадження системи роздільного збирання відходів та підготовки до повторного використання, рециклінгу та відновлення; відбір території та аналіз її відповідності вимогам для розбудови інфраструктури полігону тощо.

Рекомендується до цих заходів включити заходи щодо проведення інвентаризації наявних сміттєзвалищ в громаді, а також проведення інформаційно-просвітницької кампанії серед населення щодо можливих наслідків відповідального поводження із відходами та уникнення інерційного поводження з відходами жителями у разі забезпечення належного вивезення та збирання відходів.

Під час проведення будівельних робіт (інженерних мереж, будівель, доріг тощо) основним негативним наслідком для довкілля є утворення будівельних відходів. Основними відходами, що створюватимуться під час будівельних робіт, будуть рештки старої цегли, бетону, деревини тощо. Фактичний обсяг таких відходів буде встановлено під час проектування відповідних об'єктів. Крім цього можливе утворення токсичних відходів ремонтних робіт - лакофарбових матеріалів, заповнювачів, тощо. Передача забруднення в навколишнє середовище можлива із дощовими водами, коли внаслідок неналежного поводження з побутовим сміттям, воно змиватиметься на прилеглі території. Для попередження такої загрози під час реконструкції будівлі необхідно організувати роботи таким чином, аби уникнути складування будівельного сміття на проектній ділянці, дотримуватися діючих вимог законодавства тощо.

Варто зазначити, що виконання заходів із термомодернізації будівель може нести ризики для довкілля, оскільки після закінчення терміну експлуатації таких будівель або їх ремонту, в довгостроковій перспективі буде утворюватись значна кількість будівельних відходів. Тому для заходів із термомодернізації необхідно використовувати екологічно нейтральні або ж природного походження матеріали. Неправильна утилізація таких утеплювачів, як пінопласт (полістирол), пінополіуретан несе значну шкоду довкіллю через забруднення ґрунтів і ґрунтових вод.

Для спрощення сприйняття наданої інформації, відомості про основні впливи, зведено у таблиці 6.5.

Таблиця 6.5.
Відомості про основні впливи
на стан довкілля від реалізації завдань ДДП щодо поводження з відходами

Завдання ДДП внаслідок яких очікуються впливи на стан довкілля від поводження з відходами	тривалість впливів			інтенсивність ймовірного впливу* (кс/сс/дс)
	короткострокові	середньострокові	довгострокові	
1.2.8 Сприяння нарощуванню потенціалу житлового та нежитлового будівництва з урахуванням сучасних вимог безпеки, безбар'єрності, енергоефективності тощо	Утворення додаткових обсягів будівельного сміття	-	-	-1/х/х
2.5.1 Розробка і впровадження системи управління відходами	Зменшення ризиків для довкілля, що виникають при складуванні сміття на полігонах ТПВ			+2/+2/+2

***інтенсивність ймовірного впливу: (від -2 до +2, де -2 - значний негативний вплив, -1 - негативний вплив, 0- вплив відсутній, +1 - позитивний вплив, +2 - значний позитивний вплив; х - вплив наразі не можна визначити)**

6.6 Біорізноманіття

Стратегією загалом не передбачає реалізацію заходів, які можуть прямо негативно вплинути на флору і фауну громади.

В межах оперативної цілі 2.5. «Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів» для поліпшення якості довкілля Кропивницької міської територіальної громади передбачені заходи: створення реєстру та бази даних обліку зелених насаджень; внесення інформації про якісний та кількісний стан зелених насаджень до геоінформаційної системи та візуалізація результатів інвентаризації на карті тощо. Для збереження біорізноманіття рекомендується до заходів в даній цілі Стратегії включити розроблення та затвердження місцевої схеми формування екологічної мережі. Закон України "Про екологічну мережу України" в статті 11 визначає повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі, зокрема забезпечення "розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведення необхідних для цього наукових досліджень". Порядок розробки схеми екомережі визначається "Методичними рекомендаціями щодо розроблення регіональних та місцевих схем екомережі, затверджені Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 13.11.2009 № 604.

В рамках оперативної цілі 2.1 «Інфраструктурний розвиток території» передбачено здійснення робіт з реконструкції парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Ковалівський» площею 7,5692 га, зокрема висадження нових декоративних дерев. Тут слід зауважити, що при висадці рослин слід зважати на перелік небезпечних, інтродукованих видів і не допускати їх висадки. Основним ризиком серед завдань Стратегії для біорізноманіття є передача природоохоронних територій, в тому числі водного фонду, ПЗФ для сільськогосподарського використання та/або забудови. Для спрощення сприйняття наданої інформації, відомості про основні впливи, зведено у таблиці 6.6.

Таблиця 6.6.

Відомості про основні впливи
на біорізноманіття від реалізації завдань ДДП

Завдання ДДП внаслідок яких очікуються впливи на біорізноманіття	тривалість впливів			інтенсивність ймовірного впливу* (кс/сс/дс)
	короткострокові	середньострокові	довгострокові	
2.1.8 Збереження та розвиток комфортних, цілісних та безпечних відкритих публічних просторів як місць взаємодії у громаді	Можливий ризик висадки інтродукованих видів, небезпечних для біорізноманіття регіону			x/x/x
2.5.4 Розвиток формування екологічної мережі і системи еколого-економічного балансу території та об'єктів природно-заповідного фонду	Зниження ризиків втрати біорізноманіття			+1/+1/+1

*інтенсивність ймовірного впливу: (від -2 до +2, де -2 - значний негативний вплив, -1 - негативний вплив, 0- вплив відсутній, +1 - позитивний вплив, +2 - значний позитивний вплив; x – вплив наразі не можна визначити)

6.7 Природоохоронні території

Стратегією передбачені завдання, які можуть позитивно вплинути на стан ПЗФ, зокрема в рамках виконання завдання 2.5.4 «Розвиток формування екологічної мережі і системи еколого-економічного балансу території та об'єктів природно-заповідного фонду» передбачено створення реєстру та бази даних обліку зелених насаджень; внесення інформації про якісний та кількісний стан зелених насаджень до геоінформаційної системи та візуалізація результатів інвентаризації на карті тощо. Такі дії зокрема можуть дозволити ідентифікувати перспективні для заповідання об'єкти на території громади.

Стратегією не передбачені заходи, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі природоохоронні території, в тому числі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ). На подальших етапах реалізації визначених Стратегією завдань, в тому числі коли заплановані заходи будуть територіально прив'язані, передбачається уточнення таких впливів. Основним ризиком є передача природоохоронних територій для сільськогосподарського використання.

Також, варто звернути увагу на те що, відсоток заповідних територій у громаді дуже низький, тому доцільно звернути увагу на території, які є перспективними до заповідання. Такі території визначені в розділі 2.

Також, указом Президента України від 23 березня 2021 року №111/2021 «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації» визначено необхідність розроблення місцевої екомережі, зокрема п. 2 зазначеного Указу, місцевим органам виконавчої влади необхідно вжити у 2021 році заходів щодо розроблення та затвердження регіональних та місцевих схем формування екологічної мережі. Закон України "Про екологічну мережу України" в статті 11 визначає повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі, зокрема забезпечення "розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведення необхідних для цього наукових досліджень". Порядок розробки схеми екомережі визначається "Методичними рекомендаціями щодо розроблення регіональних та місцевих схем екомережі, затверджені Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 13.11.2009 № 604.

6.8 Здоров'я населення

Реалізація Стратегії не передбачає заходів, які б несли пряму шкоду здоров'ю населення, з іншої сторони частина заходів направлена на покращення різних сфер, що в сукупності матиме позитивний вплив на здоров'я населення, зокрема це забезпечення мешканців громади централізованим водопостачанням, вирішення деяких питань щодо поводження з відходами, розвиток медичної галузі, пропаганда здорового способу життя тощо. Зокрема низка заходів в рамках цілі 2.4 передбачені:

- Розробка заходів з популяризації здорового способу життя.
- Забезпечення висококваліфікованими фахівцями з фізичної реабілітації.
- Введення «Стежки здоров'я» в експлуатацію та публічна презентація серед жителів та гостей громади.
- Проведення вакцинальної кампанії населення відповідно до Національного календаря профілактичних щеплень, а також від раку шийки матки тощо.
- Проведення профілактичних оглядів.
- Здійснення робіт з розбудови інфраструктури для розвитку пляжних видів спорту, зокрема облаштування поля для пляжного футболу та волейболу тощо.
- Введення в експлуатацію та презентація майданчика для пляжних видів спорту.

- Здійснення інформаційної кампанії щодо просування та популяризації пляжних видів спорту у мережі інтернет.
- Здійснення робіт з реконструкції стадіону «Юність», зокрема будівництво футбольного поля зі штучним покриттям, футбольного поля з трав'яним газоном тощо.
- Впровадження заходів з покращення та збереження репродуктивного здоров'я.

Для спрощення сприйняття наданої інформації, відомості про основні впливи, зведено у таблиці 6.7.

Таблиця 6.7.
Відомості про основні впливи
на стан здоров'я населення від реалізації завдань ДДП

Завдання ДДП внаслідок яких очікуються впливи на стан здоров'я населення	тривалість впливів			інтенсивність ймовірного впливу* (кс/сс/дс)
	короткострокові	середньострокові	довгострокові	
2.4.2 Розбудова спроможної системи громадського здоров'я (фізичного та психічного); у тому числі створення умов для профілактики хвороб та їх раннього виявлення	Покращення стану здоров'я мешканців громади		-	+1/+1/x
2.4.4 Розбудова спортивної та фізкультурно-оздоровчої, у тому числі інклюзивної, інфраструктури				
2.4.5 Розвиток, підтримка та промоція спорту, фізичної активності й реабілітації та здорового способу життя, у тому числі серед вразливих категорій населення				

*інтенсивність ймовірного впливу: (від -2 до +2, де -2 - значний негативний вплив, -1 - негативний вплив, 0- вплив відсутній, +1 - позитивний вплив, +2 - значний позитивний вплив; x – вплив наразі не можна визначити)

6.9 Історико-культурна спадщина

В межах оперативних цілей 4.1. Збереження історичної та культурної спадщини та 4.2. Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій передбачається низка заходів направлених на охорону, збереження та примноження культурної спадщини громади. Передусім це:

- Проведення детальної інвентаризації об'єктів нерухомого майна культурної спадщини та створення електронної бази обліку таких пам'яток.

-Здійснення паспортизації об'єктів культурної спадщини, зокрема виготовлення облікової документації, історичної довідки, матеріалів фіксації сучасного стану, підготовки актів стану збереження тощо.

- Внесення пам'яток культурної спадщини до державного реєстру нерухомих пам'яток України.

- Організація та проведення роз'яснювальної роботи з балансоутримувачами щодо вимог чинного законодавства у пам'яткоохоронній сфері.

- Укладення із власниками та користувачами пам'яток охоронних договорів.

- Проведення моніторингу стану пам'яток, розробка проектів з відновлення історичного спадку Кропивницької міської територіальної громади з метою збереження історико-культурного середовища.

- Організація, проведення та участь у лекційній, туристичній, екскурсійній, виставковій діяльності, спрямованої на виховання історичної пам'яті, формування почуття патріотизму, глибокої поваги до історико-культурних надбань; промоція таких заходів.

Важливо під час будівництва нових об'єктів дотримуватися законодавства та встановлених обмежень для збереження історико-культурної спадщини та уникнути ризиків їх втрати.

Для спрощення сприйняття наданої інформації, відомості про основні впливи, зведено у таблиці 6.8.

Таблиця 6.8.
Відомості про основні впливи

на стан об'єктів історико-культурної спадщини від реалізації завдань ДДП

Завдання ДДП внаслідок яких очікуються впливи на стан здоров'я населення	тривалість впливів			інтенсивність ймовірного впливу* (кс/сс/дс)
	короткострокові	середньострокові	довгострокові	
4.1.1 Здійснення заходів щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурної спадщини; розширення переліку елементів нематеріальної культурної спадщини	Уникнення ризиків втрати об'єктів ІКС або їх якості			+1/+1/+1
4.2.3 Створення умов ефективного використання економічного потенціалу територій та об'єктів природно-заповідного фонду, пам'яток культурної спадщини та елементів нематеріальної культурної спадщини				

*інтенсивність ймовірного впливу: (від -2 до +2, де -2 - значний негативний вплив, -1 - негативний вплив, 0- вплив відсутній, +1 - позитивний вплив, +2 - значний позитивний вплив; х – вплив наразі не можна визначити)

6.10 Транскордонний вплив

Відсутній.

6.11 Результати розділу

Узагальнені результати оцінки за завданнями Стратегії представлені в таблиці 6.9. Через узагальненість завдань та заходів Стратегії, відсутності їх просторової прив'язки оцінити характери та тривалість впливу завдань на даному етапі планування не можливо. При деталізації і визначенні конкретних завдань та заходів в межах стратегічних /операційних цілей Стратегії такі впливи та їх характер мають бути уточнені.

Таблиця б.2.

Стратегічні цілі/Оперативні цілі Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року		Атмосферне повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманіття	Природоохоронні території
1.Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	1.1.Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	o	o	o	IN/ MT/ LO/ CU	o	o	o
	1.2.Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	DI/ ST/ LO/ CU	?	?	?	DI/ O/ LO/ CU	?	?
	1.3.Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	?	DI/ ST/ LO/ CU	DI/ O/ LO/ CU	?	?	?	?
2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	2.1 Інфраструктурний розвиток території	DI/ ST/ LO/ CU	DI/ ST/ LO/ CU	DI/ ST/ LO/ CU	DI/ ST/ LO/ CU	?	?	?
	2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	DI/ ST/ LO/ CU	DI/ ST/ LO/ CU	o	o	o	o	o
	2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	o	o	o	o	o	o	o
	2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	o	o	DI/ ST/ LO/ SI	o	o	o	o

	2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	o	DI/ ST/ LO/ CU	DI/ ST/ LO/ CU	o	DI/ ST/ LO/ CU	DI/ ST/ LO/ CU	DI/ ST/ LO/ CU
3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	o	o	o	o	o	o	o
	3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	o	o	o	o	o	o	o
	3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	o	o	o	IN/ MT/ LO/ CU	o	o	o
	3.4 Впровадження принципів ґендерної політики	o	o	o	o	o	o	o
4. Громада багатогітких культурних традицій та історичного надбання	4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	o	o	o	o	o	o	o
	4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій	o	o	o	o	o	o	DI/ MT/ LO/ SI
Стратегічні цілі/Оперативні цілі		Атмосферне повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманіття	Природоохоронні території
Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року								

Позначення	Пояснення до позначення
-2	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
-1	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
0	Немає впливу, або нейтральний. Втручання не має ефекту, який можна було б довести, або такий вплив є незначним.
+1	Помірний позитивний вплив.
+2	Значний позитивний вплив
(?)	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти навколишнього середовища, заплановану діяльність або з інших причин.
DI / IN	Прямий / Непрямий
LT/ MT/ ST / O	Довгостроковий (постійний 50-100 років) / Середньостроковий (10-15 років) / Короткостроковий (3-5 років) / Випадковий (тимчасовий, 1 рік)
LO / RE	Місцевий / Регіональний
CU / SI / TR	Кумулятивний / Синергетичний / Транскордонний

Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля, є незначною. Основним ризиком реалізації Стратегії є проблема сільськогосподарського використання довколишніх територій, дисбаланс у землекористуванні в цілому. Таким чином, реалізація Стратегії не має супроводжуватися появою нових значних негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація деяких завдань Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в Кропивницькій громаді, які викладено в цьому розділі вище.

7 ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

В цілому Стратегія не передбачає завдань, які б мали значний негативний довготривалий вплив на навколишнє середовище. Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії, наведені в таблиці нижче, ґрунтуються на впливах, оцінених у попередньому розділі звіту, та міжнародному досвіді діяльності в подібних умовах. Однак, такі заходи – це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, тоді як детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації шляхів досягнення визначених пріоритетів, а також в процесі надання екологічних дозволів. Варто зауважити, що вплив ряду завдань Стратегії не може бути оцінений, оскільки такі завдання є досить узагальненими, і заходи із запобігання негативним наслідкам виконання мають бути уточнені після деталізації завдань на подальших етапах проектування.

Таблиця 7.1.

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків (закладені у ДДП, рекомендовані в процесі проведення СЕО, рекомендовані в ході консультацій з громадськістю та уповноваженими органами)		Стратегічний/Операційний напрямок в межах якого пропонуються заходи щодо зменшення негативних наслідків
	включені в ДДП	пропоновані до включення	
Атмосферне повітря	реконструкція та модернізація теплових мереж; реконструкція та модернізація котелень; підвищення рівня енергоефективності теплогенеруючого обладнання; придбання та встановлення когенераційних установок; покращення стану навколишнього природного середовища	оновлення транспортного забезпечення громади разом із розвитком легкого персонального транспорту, розробкою та впровадженням веломаршрутів між населеними пунктами громади; орієнтація на будівництво екологічно прийнятних та ефективних комунальних систем;	2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг; 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів; 2.1 Інфраструктурний розвиток території

	• покращення системи моніторингу стану атмосферного повітря; • покращення стану атмосферного повітря у різних частинах громади; • розширення площ зелених насаджень; • розбудова велосипедної інфраструктури та розвиток мікромобільності;	• дотримання діючих норм законодавства під час проведення будівельних робіт; • проведення інформаційної кампанії серед населення щодо неприпустимості спалювання сухої трави, побутового та промислового сміття;	
Водні ресурси	• покращення системи моніторингу якості води, у тому числі питної; • покращення доступності питної води; • покращення якості водних ресурсів громади (лінійних, площинних); • очищення та відновлення річки Інгул, зокрема очистка дна, укріплення берегової зони та покращення доступності до неї; • покращення стану навколишнього природного середовища • розбудова інфраструктури локальних очисних споруд; • модернізація, капітальний ремонт та будівництво каналізаційних мереж; • впровадження інноваційних технологій і методів очищення стоків та утилізації утворених відходів; • впровадження інноваційних методів фільтрації та знезаражування стічних вод; • підвищення культури раціонального та ощадливого водокористування.	• створити перелік існуючих об'єктів господарювання в межах встановлених водоохоронних зон і прибережних захисних смуг для подальшого винесення об'єктів, господарська діяльність яких не відповідає вимогам (ст. 89 Водного кодексу України та ст. 61 Земельного кодексу України); • заборонити будь-яке будівництво на землях водного фонду (якщо таке не дозволене законодавством); • визначити підприємство, організацію або установу та створити при ній спеціальну службу з догляду та підтримання у належному стані водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів; • прийняти відповідні міри впливу, передбачені ст. 212 Земельного кодексу України, до громадян та юридичних осіб, що здійснили самозахоплення земельних ділянок на землях водного фонду; • заборонити миття машин і механізмів у місцях, з яких стічні води можуть потрапити в магістральну, розподільчу, скидну мережу, річки та водойми; • дотримання у межах зон санітарної охорони об'єктів водопостачання режимів господарської діяльності визначених Постановою КМ України №2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон	2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів; 2.1 Інфраструктурний розвиток території

		санітарної охорони водних об'єктів»);	
Відходи/Політика поводження з відходами	• покращення системи управління відходами у громаді; • забезпечення розбудови інфраструктури управління відходами, зокрема будівництво полігону; • покращено систему роздільного збору твердих побутових відходів; • поліпшення екологічного та санітарного стану території; • покращення системи вивезення побутових відходів; • попередження виникнення пожеж та інших надзвичайних ситуацій.	• Розробити схему санітарного очищення території згідно ЗУ “Про відходи”, порядку затвердження розроблення, погодження та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів наказ Мінрегіону 23.03.2017 № 57, ДБН Б.2.2-6:2013 «Склад та зміст схеми санітарного очищення населеного пункту», ДБН Б.2.2-12-2019 Планування і забудова територій, забезпечення 10096 населення громади та суб'єктів господарювання систематичним збором сміття, впровадження лінії сортування для подальшого перероблення ТПВ; • Провести інформаційно-просвітницьку кампанію серед населення щодо правил поводження із відходами та можливих наслідків для довкілля та здоров'я у разі їх недотримання. • Забезпечити контроль та дотримання вимог діючого законодавства під час проведення будівельних робіт для попередження загрози складування будівельного сміття на проектних ділянках, скидання їх у непризначених місцях тощо; • проведення рекультивації і реконструкції існуючих сміттєзвалищ, що вичерпали свій ресурс або експлуатуються з грубими порушеннями норм санітарної безпеки;	2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів; 2.1 Інфраструктурний розвиток території
Ґрунти	• покращення системи моніторингу забруднення ґрунту; • покращення якості ґрунтів;	В межах заходів із розроблення містобудівної документації рекомендовано: • створити цифрову модель рельєфу громади. Актуалізувати карту ґрунтів. Визначити можливі напрями горизонтальної міграції забруднення від	2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів; 2.1 Інфраструктурний розвиток території

		промислових та сільськогосподарських підприємств та налагодити регулярний моніторинг стану ґрунтів у місцях найбільш вірогідної концентрації специфічного для кожного із підприємств забруднення. Такі заходи дозволять чітко визначити причинно-наслідковий зв'язок у випадках понаднормового забруднення; • на основі даних цифрової моделі рельєфу, даних землекористування та актуальної карти ґрунтів актуалізувати території, із обмеженнями для орного землеробства (доцільно та рекомендовано виконати такі роботи під час проведення інвентаризації земель громади); • на основі даних цифрової моделі рельєфу, даних землекористування та актуальної карти ґрунтів визначити території із існуючою та потенціальною водною та вітровою ерозіями. Забезпечити рекультивацію ґрунтів у місцях існуючої ерозії, в першу чергу в місцях, де внаслідок водної ерозії замулюються водні об'єкти; • усунення випадків викидання, складування та накопичення побутових відходів і стоків на території житлової забудови; • дотримання норм унесенні мінеральних добрив, щорічний моніторинг стану ґрунтів у місцях вірогідного накопичення забруднювачів, зумовлених басейновою структурою рельєфу території;	
Екологічні політики, що сприятимуть збільшенню біорізноманіття	• розроблення оновленої містобудівної документації, зокрема генерального плану, планів зонування територій, детальних планів територій;	• рекомендується для підвищення рівня обізнаності населення та підвищення екологічної свідомості удосконалити систему інформування	2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів;

та сталому розвитку	розроблення комплексного плану просторового розвитку; збільшення об'єктів та територій природно-заповідного фонду; розширення інфраструктури цілісної безперервної мережі зелених і блакитних просторів;	населення щодо оперативного висвітлення екологічних питань, стимулювати громадян залучатися до використання енергозберігаючих технологій у побуті, створити та або/впроваджувати шкільні та позашкільні освітні програми для молоді; стимулювання суб'єктів господарювання до розвитку систем екологічного управління, яке забезпечує впорядкування контролю за комплектуючими, сировиною і матеріалами та продукцією, викидами та відходами, які виникають внаслідок окремих виробничих процесів; проведення інформування населення щодо місцерозташування цінних територій (ПЗФ, Смарагдової мережі та інших), а також дозволених режимів їх використання. Винесення в натурі меж територій ПЗФ; на перспективу рекомендовано розробити програму оцінки екосистемних послуг оцінки громади, зокрема під час стратегічних екологічних оцінок цільових програм та оцінок впливу на довкілля планованої діяльності; інформувати мешканців громади про екосистемні послуги наявних екосистем та вразливих біотопів; створити “Білу книгу благоустрою громади”, із описом біотопів громади, місцевих видів флори і фауни, особливостей поводження із такими видами. Заходи із озеленення, рекультивації проводити відповідно до переліку “Білої книги”; Провести освітні кампанії щодо переваг та можливостей органічного землеробства, можливостей органічної сертифікації продукції згідно Директиви ЄС	2.1 Інфраструктурний розвиток території

		№834/2007¹¹. Рекомендовано розробити схему локальної екомережі громади згідно указу Президента України від 23 березня 2021 року №111/2021 «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації»	
Здоров'я населення	створення рекреаційних зон та екологічних публічних просторів; покращення рівня якості надання медичних послуг; підвищення доступності медичних послуг; покращення здоров'я населення громади; покращення доступності спортивної та фізкультурно-оздоровчої інфраструктури для вразливих груп населення. забезпечення пропаганди та просування здорового способу життя; розширення переліку та покращення доступності реабілітаційних послуг.	впроваджувати заходи із адаптації змін клімату. В процесі благоустрою поступово зменшувати площі суцільного асфальтобетонного покриття до обгрунтовано необхідних, інтенсивно озеленювати громадські зони; впровадити систему моніторингу якості води, ґрунтів, атмосферного повітря в громаді; Провести інформаційну кампанію серед населення щодо зменшення негативних наслідків для здоров'я населення громади від різних видів поведінки людини та видів її діяльності Залучення суспільства громади до реалізації і організації заходів спрямованих на формування взаємної відповідальності особи і держави за дії або бездіяльність у сфері соціального захисту та громадського здоров'я	2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів; 2.1 Інфраструктурний розвиток території

11

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32007R0834&from=EN#d1e1146-1-1>
 та
https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organic-logo_en#when-to-use-the-organic-logo

8 ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ

8.1 Вихідні дані для виконання оцінки

Для виконання стратегічної екологічної оцінки документу державного планування “Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року” використано наступні вихідні дані:

“Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року”;

“План заходів на 2025 – 2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року”;

Інші Програми, Стратегії розвитку громади;

Статистичні дані екологічного стану Кіровоградської області
[\[https://mepr.gov.ua/\]](https://mepr.gov.ua/);

Дані головного управління статистики Кіровоградської області;

Вимоги діючих Державних будівельних норм та санітарних правил.

Відкриті джерела даних;

Вимоги діючих Державних будівельних норм та санітарних правил.

Відкриті джерела даних.

8.2 Використані інструменти та методи

В процесі проведення стратегічної екологічної оцінки використано такі методи:

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку процесу в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок об'єкта через опитування висококваліфікованих фахівців (експертів) у певній сфері науки, техніки, виробництва.

Метод експертних оцінок, який використовується при відсутності про об'єкт прогнозування достовірних відомостей і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу. Суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів.

Метод аналогій полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз.

Метод екстраполяції полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє. Цей метод ефективний при короткостроковому прогнозуванні стосовно об'єкта, який тривалий час розвивався рівномірно без значних відхилень. Ґрунтується він на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку у прогнозованому періоді;

Метод моделювання полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням імовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись прямими або опосередкованими даними про масштаби та напрями змін. При побудові прогнозних моделей необхідно виявити фактори, від яких суттєво залежить прогноз; з'ясувати їх співвідношення з прогнозованим явищем; розробити алгоритм і програми моделювання змін довкілля під дією певних

факторів.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки використано вищевказані методи, зокрема здійснено: збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників; проведення аналізу слабких та сильних сторін проекту Стратегії з точки зору екологічної ситуації; проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей; проведення оцінки впливу Стратегії на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення; надано рекомендації із моніторингу фактичного впливу впровадження Стратегії на довкілля.

8.3 Планувальні альтернативи

Таблиця 8.1.

№	Альтернатива	Ключові складові альтернативи	Ключові переваги та недоліки	Обрана альтернатива та її обґрунтування
1	Нульова альтернатива	розглядається як базовий варіант розвитку громади, який не передбачає впровадження заходів ДДП. Прогнозні зміни стану довкілля, якщо ДДП не буде затверджено, розглянуто в розділі 2.	Переваги Не порушується існуюча соціально-економічна структура, що історично сформувалася на території Кропивницької міської територіальної громади Недоліки Відсутність та незначна кількість оновлень та еко орієнтованих технологій, застарілі підходи щодо ведення господарства та не ефективність виробництв.	Рекомендується вибрати альтернативу 3 оскільки вона сприятиме зменшенню впливу на довкілля та здоров'я населення, зокрема сприятиме: - розвитку економічного і соціального потенціалу громади - стабілізації у соціальній, освітній, медичній та культурній сферах громади - впорядкуванню та благоустрою території громади і створення її привабливого іміджу (інвестиційного, туристичного тощо) - запобіганню появі небального і не цільового використання земельних ресурсів та надр; - збільшенню зелених насаджень різного призначення, кількості територій та об'єктів ПЗФ,
2	Альтернатива, що розглядається в проекті ДДП	розглядається даний проект ДДП, в якому розглянуто можливий вплив на довкілля від реалізації ДДП в розділі 6 та ефективність його реалізації.	Переваги Заплановані еко орієнтовані заходи щодо зменшення негативних впливів на компоненти довкілля, заходи щодо адаптації регіону до кліматичних змін. Існуюча соціально-економічна структура Кропивницької міської територіальної громади зазнає часткової зміни, що визначається як прогресивна та стала. Розширюються виробничі та господарські можливості. Покращується соціальна, культурна, освітня та медична сфери. Відчутно покращиться транспортне забезпечення та стан дорожньої мережі. З'являється перспектива у переорієнтації в напрямку сталого розвитку та покращення якості життя населення Кропивницької міської ТГ.	

			Недоліки Невизначеність у політико-адміністративній сфері та впливи війни. Підвищення ймовірності виникнення ситуацій із локальними впливами на окремі компоненти довкілля і відповідно на стан здоров'я місцевих мешканців. Можливі впливи на довкілля від реалізації рішень ДДП розглянуті у відповідних розділах даного звіту. (зокрема, в розділі 3, 4, 6)	охоронного статусу тощо, - підвищенню адаптаційних заходів до змін клімату - покращенню ситуації із станом і якістю водних об'єктів, ґрунтів та атмосферного повітря в цілому
3	Альтернатива, запропонована у звіті про СЕО	дещо подібна до альтернативи 2 за багатьма проектними рішеннями, але передбачає ряд пропозицій та рекомендованих заходів, які можуть бути враховані для провадження (подано як додаток в таблиці 8.2.) Пропоновані в межах третьої альтернативи заходи, спрямовані на покращення екологічної ситуації в громаді, але включення їх до складу ДДП мають також враховувати економічну спроможність громади.	Переваги посилення екологічної безпеки, курс на сталий розвиток громади, подолання або нівелювання впливів війни Пропоновані в межах третьої альтернативи заходи, спрямовані на покращення екологічної ситуації в громаді Недоліки Включення оптимізаційних заходів (табл.8.2.) до складу ДДП мають також враховувати економічну спроможність бізнес структур, виробництв та в цілому Кропивницької міської ТГ.	та ін.

Додаткова таблиця 8.2

Напрямок розвитку, заходи	Пропозиція
2.1 Інфраструктурний розвиток території	орієнтація на будівництво екологічно прийнятних та ефективних комунальних систем; дотримання діючих норм законодавства під час проведення будівельних робіт; проведення інформаційної кампанії серед населення щодо неприпустимості спалювання сухої трави, побутового та промислового сміття; впроваджувати заходи із адаптації змінам клімату. в процесі благоустрою поступово зменшувати площі суцільного асфальтобетонного покриття до обґрунтовано необхідних, інтенсивно озеленювати громадські зони;
2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг;	оновлення транспортного забезпечення громади разом із розвитком легкого персонального транспорту, розробкою та впровадженням веломаршрутів між населеними пунктами громади;
2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	Провести інформаційну кампанію серед населення щодо зменшення негативних наслідків для здоров'я населення громади від різних видів поведінки людини та видів її діяльності Залучення суспільства громади до реалізації і організації заходів спрямованих на формування взаємної відповідальності особи і держави за дії або бездіяльність у сфері соціального захисту та громадського здоров'я Провести інформаційно-просвітницьку кампанію серед населення щодо правил поводження із відходами та можливих наслідків для довкілля та здоров'я у разі їх недотримання.

2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів;	• Розробити та впровадити схему санітарного очищення території• Забезпечити контроль та дотримання вимог діючого законодавства під час проведення будівельних робіт для попередження загрози складування будівельного сміття на проектних ділянках, скидання їх у непризначених місцях тощо;• проведення рекультивації і реконструкції існуючих сміттєзвалищ, що вичерпали свій ресурс або експлуатуються з грубими порушеннями норм санітарної безпеки;• створити перелік існуючих об'єктів господарювання в межах встановлених водоохоронних зон і прибережних захисних смуг для подальшого винесення об'єктів, господарська діяльність яких не відповідає вимогам (ст. 89 Водного кодексу України та ст. 61 Земельного кодексу України);• заборонити будь-яке будівництво на землях водного фонду (якщо таке не дозволене законодавством);• визначити підприємство, організацію або установу та створити при ній спеціальну службу з догляду та підтримання у належному стані водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів;• прийняти відповідні міри впливу, передбачені ст. 212 Земельного кодексу України, до громадян та юридичних осіб, що здійснили самозахоплення земельних ділянок на землях водного фонду;• заборонити миття машин і механізмів у місцях, з яких стічні води можуть потрапити в магістральну, розподільчу, скидну мережу, річки та водойми;• дотримання у межах зон санітарної охорони об'єктів водопостачання режимів господарської діяльності визначених Постановою КМ України №2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»);• Створити інформаційну систему із моніторингу якості поверхневих та ґрунтових вод, зокрема це стосується місць скиду зворотних вод підприємств-водокористувачів, систему моніторингу якості повітря.• Проведення заходів із збереження природоохоронних територій в межах громади, зокрема: <i>розробка схеми локальної екомережі громади</i>

8.4 Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту

Не враховано характеристики кожного окремого запроєктованого об'єкта та їх потенційний вплив на навколишнє середовище, оскільки такий детальний аналіз виконується на наступних етапах планування для кожного об'єкта окремо (процедура ОВД, тощо).

8.5 Ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів) під час здійснення стратегічної екологічної оцінки

Серед факторів, що ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити наступні:

- Відсутність статистичних відомостей та інших характеристик для кожного окремого населеного пункту громади та просторової прив'язки статистичних даних та рішень Стратегії для можливості більш цілісної їх оцінки;
- Неповнота оцінки проблем довкілля та пріоритизації таких проблем, пов'язаних з недостатньою взаємодією суб'єктів, прямо та опосередковано пов'язаних із територією, на яку розробляється Стратегія.
- Відсутність мережі Державної системи моніторингу довкілля, відповідно до положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. № 391., не дозволила провести всебічний аналіз документу державного планування з

урахуванням змісту і рівня його деталізації. через відсутність локальних даних про стан довкілля Кропивницької громади.

9 ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля. З метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, замовник визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання. Для Кропивницької громади є доцільним створення системи моніторингу стану довкілля, згідно вимог постанови Кабінету міністрів України № 391 від 30 березня 1998 р. [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF#Text>]. Система моніторингу повинна включати заходи з контролю якості атмосферного повітря, поверхневих та підземних вод, ґрунтів та якості земельних ресурсів, біологічних ресурсів та здоров'я населення. Перелік заходів із моніторингу може встановлюватися і коригуватись відповідно до завдань Плану заходів. Отже, заходи передбачені для здійснення моніторингу повинні включати:

- а) контроль за дотриманням допустимих рівнів і тривалості дії негативного явища при впровадженні рішення ДДП;
- б) контроль інших можливих негативних впливів на довкілля.

Основними цілями зазначеного в цьому розділі моніторингу за станом довкілля є охорона здоров'я людей, сталий розвиток місцевої громади, збереження та відновлення біологічних ресурсів території, що в свою чергу дозволить забезпечити життєві потреби майбутніх поколінь мешканців Кропивницької громади.

- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також, кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Враховуючи характер наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, передбачається облік кількісних та якісних показників, що характеризують вплив на довкілля без акцентування на дотримання їх цільових значень (таблиця 9.1.). Проте, цільові значення показників мають відповідати санітарним нормам та правилам діючим в Україні та/або відповідати ЦСР і прийнятим для ЄС.

Таблиця 9.1.

Кількісні показники екологічного стану компонентів довкілля, що можуть бути включені у систему моніторингу при виконанні рішень ДДП

№	Екологічні показники індикації стану	Одиниці виміру
1	Використання водних ресурсів	
1.1	Загальний об'єм забору прісних вод у цілому, в т.ч.:	м ³ /рік
	об'єм забору прісних поверхневих вод	
	об'єм забору прісних підземних вод	
1.2	Використання прісних вод у цілому, в т.ч.:	м ³ /рік

	побутово-питні потреби	
	зрошення	
	сільськогосподарські потреби	
	інше	
1.3.	Якість води для питних потреб	
	за хімічними показниками	мг/дм3 або мкг/дм3 або Бк/дм3
	за бактеріологічними показниками	КУО/100см3 або БУО/дм3 або клітини, цисти, яйця в 50 дм3
1.3	Об'єм води, що використовується для задоволення господарсько-питних та інших потреб населення в цілому	м3/рік/на душу населення
2	Якість ґрунтів	
2.1	Якісний стан ґрунтів	
	вміст гумусу в орному шарі ґрунту	%
	вміст рухомих сполук фосфору (P ₂ O ₅) в орному шарі ґрунту	мг/кг ґрунту
	вміст рухомих сполук калію (K ₂ O) в орному шарі ґрунту	мг/кг ґрунту
	кислотність орного шару ґрунту	
	засоленість ґрунтів	
2.2	Забруднення важкими металами	мг/кг
2.3.	Бактеріологічне забруднення	клітини, цисти, яйця/кг; титр/Coli; Титр/Perfringens або санітарне число
2.4.	Радіаційне забруднення	кБк/м2
2.5.	Органогенне забруднення (пестициди, гербіциди та ін.)	мг/кг
3	Забруднені стічні води	
3.1	Скидання зворотних вод, усього, в т.ч.:	м3/рік
	у поверхневі водні об'єкти	
	у підземні горизонти	
	у накопичувачі	
3.2	Скидання зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, усього, з них:	м3/рік
	нормативно очищених	
	нормативно чистих без очищення	
	забруднених	
3.3	Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти в цілому, в т.ч.:	% від загального об'єму скинутих стічних вод
	забруднених зворотних вод без очищення	
	недостатньо очищених зворотних вод	
4	Земельні ресурси	
4.1	Частка озелених територій	% від загальної території
4.2	Частка забудованої території	% від загальної території
4.3	Частка не забудованої території	% від загальної території
5	Атмосферне повітря	
5.1.	Загальні витрати твердого палива, усього в т.ч.:	
	дрова	тис. т/рік
	інше	тис. т/рік
5.2.	Загальне споживання електроенергії	кВт/рік
5.3.	Загальний об'єм споживання газу	м3/рік
5.4.	Забруднення	
	Вміст в атмосферному повітрі: NO ₂ , CO, NH ₃ , CH ₂ O, PM (пил) 2.5, PM 10 формальдегідів	мг/м3 мкг/м3 мг/м3
6	Поводження з відходами	
6.1	Утворилося, всього за рік	
	ТПВ	т/рік
	Від домогосподарств	т/рік
	Від виробничої сфери	т/рік
	Від сфери послуг	т/рік
7	Забруднення ґрунтового покриву	
7.1.	Забруднення важкими металами (вздовж транспортних артерій та місць скупчення автомобільного транспорту)	мг/кг
7.2.	Забруднення основними органічними та хімічними сполуками	мг/кг

Вибір екологічних показників здійснення моніторингу.

Екологічні показники є основним інструментом для проведення оцінки стану навколишнього середовища в країнах Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії. Вибрані належним чином показники, що базуються на достатніх часових рядах даних (часові тренди), можуть не тільки відображати основні тенденції, але й сприяти аналізу причин та наслідків екологічної обстановки, що склалася. Також дозволяють спостерігати за ходом здійснення та ефективністю екологічної політики в країнах.

В залежності від ролі показника в оцінці конкретного питання показники класифікуються за схемою Європейської агенції з навколишнього середовища PC-T-C-B-P (DPSIR): Рушійні сили – Тиск – Стан – Вплив – Реагування.

PC – Рушійні сили (Driving force) – соціально-економічні фактори та види діяльності, що посилюють або зменшують навантаження на довкілля.

T – Тиск (Pressure) – пряме антропогенне навантаження на довкілля, що здійснюється через викиди та скиди забруднюючих речовин, використання природних ресурсів.

C – Стан (State) – відносяться до поточного стану та тенденцій змін навколишнього середовища, що включають також параметри якості основних складових довкілля.

B – Вплив (Impact) – наслідки зміни довкілля для здоров'я населення, наслідки для природи та біорізноманіття.

P – Реагування (Response) – конкретні дії, що спрямовані на вирішення екологічних проблем.

Згідно системи аналізу за цієї схемою, соціальний і економічний розвиток збільшує тиск на довкілля і, як наслідок, спричиняє зміни довкілля - наприклад, створення адекватних умов для здоров'я, доступності ресурсів і біорізноманіття. Нарешті, це призводить до протистояння людського здоров'я, екосистем і матеріалів, які можуть спричинити негативну соціальну реакцію, що підтримується рушійними силами через тиск на довкілля або фактори впливу безпосередньо, через адаптацію або запобіжні дії.

Індикатори моніторингу

В цьому Звіті було проаналізовано рушійні сили, їх тиск на середовище та вплив, а також запропоновано варіанти реагування. За результатами було відібрано індикатори моніторингу наслідків виконання Плану заходів, відповідно до вимог Постанови № 1272 "Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення", Закону України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року" та індикатори виконання Цілей сталого розвитку для України, які корелюють із завданнями Плану заходів. Індикатори моніторингу наслідків виконання ДДП наведено в таблиці нижче.

Для громади доцільно проводити моніторинг ефективності реалізації заходів Плану на основі визначених показників (індикаторів) раз на рік, а також на початку введення в дію (затвердження) Плану заходів та через рік після завершення її дії.

У таблиці 9.2. наведено завдання, за якими **має проводитись моніторинг**, відповідно до поданих індикаторів.

Таблиця 9.2.

Рушійні сили: стратегічні цілі (СЦ)/ завдання Стратегії розвитку громади заходи ДДП - програми/проекти	Компоненти довкілля, та здоров'я населення які зазнають впливу							
	Атмосф ерне повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Природо охоронні території	Біорізно маніття	Генера ція відходів	Здоров'я мешканців громади
СЦ 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації								
СЦ 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля								
2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності - Забезпечення функціонування крематорію на основі сучасних екологічних технологій біопоховання	I-2, I -3, I-4	I-1						
2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевості - Здійснення робіт з реконструкції мережі централізованого водопостачання та водовідведення - Забезпечення якісною питною водою, зокрема жителів віддаленої місцевості приватного сектору			I -5, I -6, I -7, I -8					I-16, I-17

2.1.4 Модернізація та адаптивність джерел генерації теплової енергії та мереж тепlopостачання з урахуванням енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії - Модернізація ТЕЦ з використанням газопоршневої когенераційної установки та водогрійного котла на біопаливі. - Виведення з експлуатації південно-західної котельні (ПЗК), застарілих протяжних теплових мереж та встановлення блочно-модульних котелень (БМК), наближених до споживачів	I-2, I-3, I-4	I-0, I-1						
2.1.8. Збереження та розвиток комфортних, цілісних та безпечних відкритих публічних просторів як місць взаємодії у громаді - Здійснення робіт з реконструкції парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Ковалівський» площею 7,5692 га, а саме висадження нових декоративних дерев; - Здійснення робіт з капітального ремонту скверу «Полтавський» площею 0,38 га, а саме висадження нових декоративних дерев					I-11, I-12	I-11		

2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення - Капітальний ремонт дороги по проспекту Промисловому, по вулиці Металургів, по вулиці Київській; -Будівництво та облаштування велосипедних доріжок - Придбання та встановлення автоматизованої системи керування дорожнім рухом	I-1, I -3, I-4	I-2			I-11		I-13, I-15, I-29	
2.4.2 Розбудова спроможної системи громадського здоров'я (фізичного та психічного); у тому числі створення умов для профілактики хвороб та їх раннього виявлення 1.Проведення інформаційно-просвітницької роботи 2. Проведення вакцинальної кампанії населення відповідно до Національного календаря профілактичних щеплень, а також від раку шийки матки тощо. 3.Проведення профілактичних оглядів. Впровадження заходів з покращення та збереження репродуктивного здоров'я.								I-16, I-17, I-18, I-30, I-32

2.4.4 Розбудова спортивної та фізкультурно-оздоровчої, у тому числі інклюзивної, інфраструктури - Здійснення робіт з розбудови інфраструктури для розвитку пляжних видів спорту.- Введення в експлуатацію та презентація майданчика для пляжних видів спорту. Здійснення інформаційної кампанії щодо просування та популяризації пляжних видів спорту у мережі інтернет - Здійснення робіт з реконструкції стадіону «Юність»тощо.- Закупівля спортивного обладнання та інвентарю для облаштування вуличних спортивних майданчиків.-Проведення фізкультурно-оздоровчих заходів на вуличних спортивних майданчиках та їх просування у мережі інтернет.								I-16, I-17, I-18, I-30, I-32

2.4.5. Розвиток, підтримка та промоція спорту, фізичної активності й реабілітації та здорового способу життя, у тому числі серед вразливих категорій населення - Розбудова спортивної інфраструктури для осіб з інвалідністю, у тому числі внаслідок війни - Розробка заходів з популяризації здорового способу життя. - Забезпечення висококваліфікованими фахівцями з фізичної реабілітації. - Здійснення інформаційної кампанії популяризації та просування ветеранського та адаптивного спорту у громаді. - Введення «Стежки здоров'я» в експлуатацію та публічна презентація серед жителів та гостей громади.			I-9					I-16, I-17, I-18, I-30, I-32, I-33
2.5.1. Розробка і впровадження системи управління відходами - Впровадження системи роздільного збирання відходів та підготовки до повторного використання, рециклінгу та відновлення.	I-1, I-4		I-7				I-13, I-15, I-29	

2.5.2 Впровадження сучасних технологій і заходів очистки стічних вод			I-5, I-6, I-8					I-16, I-17
2.5.3 Впровадження сучасних заходів з розчищення русел річок та прибережних захисних смуг; розбудова та розширення «зелено-блакитної» інфраструктури -Здійснення аналізу загальної ситуації на водозаборі, наявних джерел антропогенного навантаження, забруднення, виснаження запасів вод, сучасного екологічного стану гідроекосистеми, фізико-хімічних і гідробіологічних параметрів, гідрологічного режиму тощо			I-5, I-7, I-9					
2.5.4. Розвиток формування екологічної мережі і системи еколого-економічного балансу території та об'єктів природно-заповідного фонду - Створення реєстру та бази даних обліку зелених насаджень. - Внесення інформації про якісний та кількісний стан зелених насаджень до геоінформаційної системи та візуалізація результатів інвентаризації на карті.					I-11, I-12	I-11		
СЦ 3.Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління								

СЦ 4. Громада багатівікових культурних традицій та історичного надбання							
4.1.1 Здійснення заходів щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурної спадщини; розширення переліку елементів нематеріальної культурної спадщини - Здійснення паспортизації об'єктів культурної спадщини, зокрема виготовлення облікової документації, історичної довідки, матеріалів фіксації сучасного стану, підготовки актів стану збереження тощо. - Організація та проведення роз'яснювальної роботи з балансоутримувачами щодо вимог чинного законодавства у пам'яткоохоронній сфері.					I-12		
4.2.3 Створення умов ефективного використання економічного потенціалу територій та об'єктів природно-заповідного фонду, пам'яток культурної спадщини та елементів нематеріальної культурної спадщини					I-12		

Номер	Індикатор	Визначення (кількісні та якісні показники)	Джерело (метод визначення)	Критерій досягнення цілей документу (цільові значення)
I-0	Глобальний індикатор ЦСР 7.1.1. Доступна та чиста енергія Виробництво електроенергії, млрд. кВт·год	Кількість, млрд. кВт·год	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-1	Якість повітря загалом	Показники згідно Постанови № 827 від 14 серпня 2019 р.	Автоматичні станції моніторингу та/або аналіз проб повітря, що здійснюють регіональні офіси гідрометеорологічної служби	відповідно до показників постанови
I-2	Обсяг викидів парникових газів	Відповідно Закону України "Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів"	Статистична звітність згідно зазначеного Закону	Відповідно до поточних значень цілей НВВ.
I-3	Глобальний індикатор ЦСР 11.6.2 - усереднений річний рівень пилу в атмосферному повітрі населених пунктів громади	Показники PM25, PM10	Автоматичні станції моніторингу а/або аналіз проб повітря, що здійснюють регіональні офіси гідрометеорологічної служби	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
I-4	Індикатор ЦСР 11.5.1 - Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-5	Індикатор ЦСР 6.3.2 - частка безпечно очищених стічних вод	Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
I-6	Аналіз проб, взятих з централізованої мережі та криниць громадського користування	Показники згідно ДСанПіН 2.2.4-171-10	Щорічний аналіз проб води із джерел питного водопостачання	не гірше, ніж встановлено ДСанПіН 2.2.4-171-10
I-7	Якість поверхневих вод	Показники Нормативів_ЕБВО_від_30.07.12	Щорічний аналіз проб води із відповідних поверхневих водних об'єктів	Відповідно до нормативів
I-8	Індикатор ЦСР 6.3.1. Обсяги скидів забруднених стічних вод	Обсяги скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти, млн. куб. м	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
I-9	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Статистична звітність контролюючих органів, звернення громадян	Не більше, ніж в минулому звітному періоді

I-10	Частка земель під оранкою	Площа фактично розораних земель, км2	дані дистанційного зондування землі (космоснімки Sentinel 2) та/або відомості відповідних підрозділів громади інформація про площу території громади	Не більше, ніж в минулому звітному періоді
I-11	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - пропорція озелених територій	площа фактичних озелених територій поділена на площу території громади. Площа фактично озелених територій визначається за індексом NDVI - густа багаторічна рослинність, або за даними ведення обліку зелених насаджень	дані дистанційного зондування землі (космоснімки Sentinel 2) та/або відомості відповідних підрозділів громади інформація про площу території громади	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-12	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - Пропорція територій ПЗФ (природоохоронних територій)	площа фактичних територій ПЗФ (природоохоронних територій) поділена на площу території громади.	Дані земельного кадастру	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-13	Загальний обсяг утворення ТПВ.	Обсяг утворення твердих побутових відходів, класифікованих згідно Державного класифікатора відходів ДК 005-96	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)	Не більше, ніж в попередньому звітному періоді
I-14	Загальний обсяг використаних добрив	Кількість, кг або т	Статистична звітність контролюючих органів, звернення громадян	Не більше, ніж в минулому звітному періоді
I-15	Обсяг утворення небезпечних відходів	Обсяг утворення небезпечних відходів 1-3 класу безпеки	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)	Не більше, ніж в попередньому звітному періоді
I-16	Мед-статистичний показник, що характеризує захворюваність населення: Тимчасова непрацездатність	Число випадків тимчасової непрацездатності (ТН) на 100 працюючих	Державна служба статистики України (Держстат), місцеві управління статистики. Медична статистика	Відповідно до значень індикатору на місцевому/регіональному рівні
I-17	Мед-статистичний показник, що характеризує захворюваність населення: Тимчасова непрацездатність	Число календарних днів ТН на 100 працюючих	Державна служба статистики України (Держстат), місцеві управління статистики. Медична статистика	Відповідно до значень індикатору на місцевому/регіональному рівні
I-18	Мед-статистичний показник, що характеризує захворюваність населення: Тимчасова непрацездатність	Середня тривалість одного випадку ТН	Державна служба статистики України (Держстат), місцеві управління статистики. Медична статистика	Відповідно до значень індикатору на місцевому/регіональному рівні
I-23	Кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду, площа земель територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх частка у загальній площі території	Кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду, площа земель територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх частка у загальній площі території	За даними відповідного підрозділу Кропивницької громади, уповноваженого зберігати інформацію про інвентаризовані землі громади.	Не менше, ніж в минулому звітному періоді

I-24	Здійснення стратегічної екологічної оцінки під час розробки проєктів містобудівної документації	Відсоток містобудівної документації,	За даними відповідного підрозділу Кропивницької громади, уповноваженого проводити зберігати інформацію про процедури СЕО ДДП.	100% за звітний період
I-25	Індикатор ЦСР № 3.9.1. - міцне здоров'я та благополуччя	Частка витрат населення у загальних видатках на охорону здоров'я, %	Державна служба статистики України (Держстат), місцеві управління статистики. Медична статистика	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-26	Мед-статистичний показник, що характеризує захворюваність населення: - кількість зовнішніх причин погіршення стану здоров'я	Кількість зовнішніх причин погіршення стану здоров'я	Державна служба статистики України (Держстат), місцеві управління статистики. Медична статистика	Відповідно до значень індикатору на місцевому рівні
I-27	Мед-статистичний показник, що характеризує захворюваність населення: - зовнішні фактори впливу на стан здоров'я	фактори, що впливають на стан здоров'я населення, і звернення до установ охорони здоров'я	Державна служба статистики України (Держстат), місцеві управління статистики. Медична статистика	Відповідно до значень індикатору на місцевому рівні
I-29	Кількість несанкціонованих сміттєзвалищ	Кількість несанкціонованих сміттєзвалищ, одиниць	Дані відповідних підрозділів громади	Не більше ніж за попередній звітний період
I-30	Індикатор ЦСР № 3.9.1 - міцне здоров'я та благополуччя: здійснити реформу фінансування системи охорони здоров'я	частка витрат населення у загальних видатках на охорону здоров'я, %	Державна служба статистики України (Держстат)	Відповідно до значень індикатору, встановлених ЦСР
I-31	чисельність постійного населення (на кінець року)	осіб	Державна служба статистики України (Держстат)/(Медстат)	Відповідно до значень індикатору
I-32	природний приріст, скорочення населення	осіб на 1000 наявного населення	Державна служба статистики України (Держстат)/(Медстат)	Відповідно до значень індикатору
I-33	забезпеченість населення лікарями всіх спеціальностей (на 10 тис. наявного населення)	осіб лікарів	Державна служба статистики України (Держстат)/(Медстат)	Відповідно до значень індикатору

- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати. Методи визначення та отримання значень показників, запропонованих або таких, що висвітлюють стан компонентів довкілля від впровадження рішень ДДП, при здійсненні заходів моніторингу повинні відповідати чинним методикам екологічних, медико-санітарних та санітарно-гігієнічних спостережень та оцінок і має здійснюватися шляхом фіксації показників наявних лічильних приладів або взяття проб і проведення лабораторних досліджень тощо. Отримання актуальних даних від відповідних служб та уповноважених осіб ініціюється Замовником. Керівників, або відповідальних осіб (від підприємств, установ, органу врядування тощо) передбачається зобов'язати повідомляти, за вимогою Замовника, з моменту введення в дію рішення значення показників в письмовому вигляді у формі довідки. В подальшому здійснюється аналіз отриманої екологічної статистики із виявленням тенденцій щодо динаміки стану компонентів довкілля, стану здоров'я населення з моменту провадження рішень ДДП.

- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, непередбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку. Засоби та способи індикації стану компонентів довкілля обираються такими які відповідають встановленим нормативно-законодавчою базою методикам екологічних спостережень та оцінок стану довкілля. Враховуючи характер наслідків виконання окремих рішень документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, здійснення планових спеціальних технічних (інструментальних, лабораторних) заходів моніторингу залишається у компетенціях Замовника, а також, передбачається перевірка відповідними органами у разі надходження скарг та/або екстрених (аварійних ситуацій).

- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями. Відповідальним за здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення є Замовник. Згідно ЗУ "Про стратегічну екологічну оцінку" ст.17 замовник СЕО у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджує Кабінет Міністрів України.

10 ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Реалізація рішень Стратегії не несе транскордонних наслідків для довкілля.

11 РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Оцінка проводилась паралельно з підготовкою ДДП “Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади до 2030 року”, тому проведені в рамках СЕО консультації і виконаний аналіз використано для оптимізації Стратегії з точки зору впливу на довкілля, у тому числі на здоров'я населення.

З метою визначення потенційного негативного впливу планової діяльності на стан довкілля, а також можливих конфліктів з цілями екологічної політики, зазначеними в інших документах стратегічного характеру, було проаналізовано зміст Стратегії (р.1 та р.2).

Документ державного планування охоплює основні напрямки планувальної організації та функціонального призначення території, формування системи громадського обслуговування населення, організації інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки та благоустрою, захисту території від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища, охорони та збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток археології, традиційного характеру середовища історичних населених пунктів.

Зміст та основні цілі даного документу відповідають, зокрема, низці галузевих програм, що діють в межах території громади, а також корелюється із стратегічним баченням розвитку області, оскільки враховує основні положення Стратегії сталого розвитку Кіровоградської області на період до 2027 року, а також забезпечує організацію виконання Плану заходів з реалізації цієї Стратегії.

Існуючі екологічні проблеми території громади, адміністративної області тощо можна визначити як проблеми природного та антропогенного характеру. Проте, більшість екологічних негараздів прямо чи опосередковано зумовлено діяльністю людини та пов'язані із некерованим і нераціональним природокористуванням.

Аналіз екологічної ситуації в межах території планування вказує на те, що існує ряд екологічних ризиків які мають комплексний вплив як на складові навколишнього середовища, так і на стан здоров'я населення.

Забруднення повітря відбувається за рахунок викидів від пересувних джерел: автомобільний транспорт. Дані ризики є основними серед потенційних впливів на стан здоров'я населення, проте, вони не є критично небезпечними та не контрольованими. Також варто зазначити впливи фізичних факторів на екологію середовища існування людини (акустичне, вібраційне забруднення). Проте такого роду забруднення є помірним.

Основними екологічними проблемами даної території в питаннях існуючого стану поверхневих і підземних вод, охорони і раціонального використання водних ресурсів є низька якість питної води в приватних шахтних криницях, що зумовлена забрудненістю та недостатньою захищеністю водоносних горизонтів, відсутністю каналізації та водопостачання, зношеністю технологічного та енергетичного обладнання на очисних спорудах та забруднення поверхневих вод внаслідок відсутності каналізаційних очисних споруд та відсутності системи очищення дощових стоків, а також недотримання обмеженого режиму землекористування в водоохоронних зонах та прибережних захисних смугах.

Ризики в сфері землекористування пов'язані із виведенням земель с/г та л/г призначення під забудову (житлову, промислову та комунальну), деградацією земель внаслідок нераціонального природокористування. Значущим ризиком в сфері екології Кіровоградської області є ймовірність механічного забруднення земель через накопичення ТПВ, зокрема, існує тенденція до збільшення обсягу крупногабаритних відходів, значну частину яких складатиме відпрацьована побутова техніка, будівельних відходів та сміття тощо. Проблема існує внаслідок не досконалості системи збирання, знешкодження, утилізації сміття - відсутність достатньої кількості сміттєпереробних підприємств, сміттєзвалищ та відстійників із сучасними технологіями утилізації сміття та відходів та інше.

До ризиків втрати біорізноманіття та ландшафтного різноманіття в громаді віднесемо не завжди ефективне виконання природоохоронних заходів, в тому числі в питаннях визначення особливо цінних ділянок, які є перспективними для заповідання з подальшим наданням їм статусу природно-заповідного фонду, а також скорочення площ з природним рослинним покривом внаслідок переведення таких земель в інші категорії, що дозволяє їх не раціональну експлуатацію, збільшення площ із порушеними ділянками із знищеним рослинним покривом, стихійних сміттєзвалищ, не відповідність технологій будівництва та експлуатації дорожньо-транспортної мережі та інфраструктури, не досконала та місцями повністю відсутня рекреаційна інфраструктура та заплановані місця для коротко- та довготривалого відпочинку, не контрольованість діяльності та потужності потоків рекреантів призводить до надмірного навантаження на ландшафти і як наслідок повна /часткова їх дигресія та втрата тощо.

До ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування можна віднести: якість атмосферного повітря на ділянках впливу автотранспорту, збільшення інфекційних хвороб; недостатнє забезпечення об'єктами обслуговування, а саме закладами охорони здоров'я, дошкільної та загальної середньої освіти, об'єктами фізкультурно-оздоровчого, рекреаційного та туристичного спрямування.

Проект ДДП розроблено з урахуванням зобов'язань України у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, з них відзначимо, насамперед, Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», низку міжнародних природоохоронних конвенцій, ратифікованих Україною, стратегії, плани і програми розвитку. Загалом, усі заходи документу державного планування не суперечать зобов'язанням України у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення.

Для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проекту ДДП, враховуючи результати досліджень поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностні зміни цього стану, в тому числі на територіях, які ймовірно зазнають впливу, екологічних проблем, ризики впливу на здоров'я населення, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом, наслідків для довкілля і для здоров'я населення, пропонується комплекс природоохоронних заходів, дія котрих спрямована, зокрема, на такі компоненти

довкілля та/ або сфери виникнення (в т.ч. ймовірних) негативних наслідків: клімат та атмосферне повітря, поверхневі і підземні води, ґрунти, флора, фауна, біорізноманіття, ландшафтна та культурна спадщина, природно-заповідний фонд, умови для рекреації і туризму, поводження з відходами, здоров'я населення.

Розроблення СЕО спиралося на ряд методичних підходів – аналіз територій, прогнозування, методи аналогій, експертних висновків, картографічні та геоінформаційні методи тощо. Основою аналізу території, комплексного врахування особливостей природних умов, сучасного екологічного стану та планувальних рішень виступали геоінформаційні технології. Геоінформаційні методи застосовані для спряженого і комплексного аналізу різнопланових геопросторових даних.

За підсумками СЕО були запропоновані узагальнені заходи щодо покращення стану навколишнього природного середовища, зокрема під час виконання положень Стратегії. Також було конкретизовано і доповнено заходи із моніторингу наслідків виконання Стратегії, серед яких в першу чергу зменшення негативного впливу на природоохоронні території та вирішення питання щодо поводження з відходами.

Кропивницькій громаді рекомендовано посилити створений перелік заходів і знайти можливість забезпечити реалізацію наступних заходів в межах стратегічних та операційних напрямків ДДП:

2.1 Інфраструктурний розвиток території

- орієнтація на будівництво екологічно прийнятних та ефективних комунальних систем;
- дотримання діючих норм законодавства під час проведення будівельних робіт;
- проведення інформаційної кампанії серед населення щодо неприпустимості спалювання сухої трави, побутового та промислового сміття;
- впроваджувати заходи із адаптації змінам клімату.
- в процесі благоустрою поступово зменшувати площі суцільного асфальтобетонного покриття до обґрунтовано необхідних, інтенсивно озеленювати громадські зони;

2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг;

- оновлення транспортного забезпечення громади разом із розвитком легкого персонального транспорту, розробкою та впровадженням веломаршрутів між населеними пунктами громади;

2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя

- Провести інформаційну кампанію серед населення щодо зменшення негативних наслідків для здоров'я населення громади від різних видів поведінки людини та видів її діяльності
- Залучення суспільства громади до реалізації і організації заходів спрямованих на формування взаємної відповідальності особи і держави за дії або бездіяльність у сфері соціального захисту та громадського здоров'я

- Провести інформаційно-просвітницьку кампанію серед населення щодо правил поводження із відходами та можливих наслідків для довкілля та здоров'я у разі їх недотримання.

2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів;

- Розробити схему санітарного очищення території згідно ЗУ "Про відходи", порядку затвердження розроблення, погодження та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів наказ Мінрегіону 23.03.2017 № 57, ДБН Б.2.2-6:2013 «Склад та зміст схеми санітарного очищення населеного пункту», ДБН Б.2.2-12-2019 Планування і забудова територій. забезпечення 10096 населення громади та суб'єктів господарювання систематичним збором сміття. впровадження лінії сортування для подальшого перероблення ТПВ;
- Забезпечити контроль та дотримання вимог діючого законодавства під час проведення будівельних робіт для попередження загрози складування будівельного сміття на проектних ділянках, скидання їх у непризначених місцях тощо;
- проведення рекультивації і реконструкції існуючих сміттєзвалищ, що вичерпали свій ресурс або експлуатуються з грубими порушеннями норм санітарної безпеки;
- створити перелік існуючих об'єктів господарювання в межах встановлених водоохоронних зон і прибережних захисних смуг для подальшого винесення об'єктів, господарська діяльність яких не відповідає вимогам (ст. 89 Водного кодексу України та ст. 61 Земельного кодексу України);
- заборонити будь-яке будівництво на землях водного фонду (якщо таке не дозволене законодавством);
- визначити підприємство, організацію або установу та створити при ній спеціальну службу з догляду та підтримання у належному стані водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів;
- прийняти відповідні міри впливу, передбачені ст. 212 Земельного кодексу України, до громадян та юридичних осіб, що здійснили самозахоплення земельних ділянок на землях водного фонду;
- заборонити миття машин і механізмів у місцях, з яких стічні води можуть потрапити в магістральну, розподільчу, скидну мережу, річки та водойми;
- дотримання у межах зон санітарної охорони об'єктів водопостачання режимів господарської діяльності визначених Постановою КМ України №2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;
- Створити інформаційну систему із моніторингу якості поверхневих та ґрунтових вод, зокрема в місцях скиду зворотних вод підприємств-водокористувачів, систему моніторингу якості повітря.

- Проведення заходів із збереження природоохоронних територій в межах громади, зокрема, розробити схему локальної екомережі громади указом Президента України від 23 березня 2021 року №111/2021 «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації», де визначено необхідність розроблення місцевої екомережі, зокрема п. 2 зазначеного Указу, місцевим органам виконавчої влади необхідно вжити у 2021 році заходів щодо розроблення та затвердження регіональних та місцевих схем формування екологічної мережі.